

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA

EKONOMICKÁ FAKULTA

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

2013

Martin LEGART

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA

EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA MARKETINGU A OBCHODU

Analýza vnímání kulturních bariér čínskými studenty

Analysis of Cultural Barriers Perceived by Chinese Students

Student: Martin Legart

Vedoucí bakalářské práce: doc. Ing. Vojtěch Spáčil, CSc.

Ostrava 2013

Zadání bakalářské práce

Student: **Martin Legart**

Studijní program: B6208 Ekonomika a management

Studijní obor: 6208R062 Marketing a obchod

Téma: **Analýza vnímání kulturních bariér čínskými studenty**
Analysis of Cultural Barriers Perceived by Chinese Students

Zásady pro vypracování:

1. Úvod
2. Charakteristika studia čínských studentů na EkF
3. Teoretická východiska kulturního prostředí
4. Metodika shromažďování dat
5. Analýza výsledků výzkumu
6. Návrhy a doporučení
7. Závěr

Seznam použité literatury

Seznam zkratk

Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce

Seznam příloh

Přílohy

Seznam doporučené odborné literatury:

PELSMACKER, P. de, M.GEUENS a J. Van den BERGH. *Marketingová komunikace*. Přel. V. Šafaříková. Praha: Grada, 2003. 581 s. ISBN 80-247-0254-1.

MACHKOVÁ, Hana. *Mezinárodní marketing*. 3. vyd. Praha: Grada, 2009. 196 s. ISBN 978-80-247-2986-2.

NOVÝ, Ivan a Sylvia SCHROLL-MACHL. *Interkulturní komunikace v řízení a podnikání*. 3.vyd. Praha: Management Press, 2003. 277 s. ISBN 80-7261-089-9.

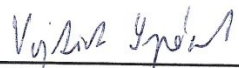
Formální náležitosti a rozsah bakalářské práce stanoví pokyny pro vypracování zveřejněné na webových stránkách fakulty.

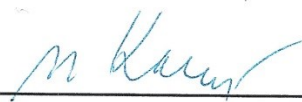
Vedoucí bakalářské práce: **doc. Ing. Vojtěch Spáčil, CSc.**

Datum zadání: 23.11.2012

Datum odevzdání: 10.05.2013

doc. Ing. Vojtěch Spáčil, CSc.
vedoucí katedry

prof. Dr. Ing. Dana Dluhošová
děkanka fakulty

Prohlašuji, že jsem celou práci, včetně všech příloh, vypracoval samostatně.

Přílohy č. 1 a č. 2, dané mi k dispozici, jsem samostatně doplnil.

V Ostravě dne 10. 5. 2013

.....
Martin Legart

Poděkování

Na tomto místě bych rád poděkoval vedoucímu své bakalářské práce

*panu **doc. Ing. Vojtěchu Spáčilovi, CSc.***

*za cenné rady a připomínky, za odborné vedení, vstřícnost, trpělivost a osobní přístup,
jež přispěly k vypracování této práce.*

Rád bych také poděkoval

Xia Hang 夏航, Peng Bo 彭博, Zeng Bowei 曾柏玮, Zhang Yu 张宇

*za přímou komunikaci, strávený čas a ochotu při spolupráci na osobní úrovni,
a také všem ostatním čínským studentům, kteří se účastnili obou fází výzkumu.*

Obsah

1	Úvod.....	7
2	Charakteristika studia čínských studentů na EkF	9
2.1	Historie a současnost VŠB – TU Ostrava	9
2.2	Historie a současnost Ekonomické fakulty VŠB-TU Ostrava	10
2.3	Historie a současnost HBUT 湖北工业大学	11
2.4	Charakteristiky spolupráce VŠB-TUO a HBUT	12
2.4.1	První delegace	13
2.4.2	Druhá delegace	13
2.4.3	Třetí delegace	13
2.4.4	Čtvrtá delegace	14
2.4.5	Pátá delegace	14
2.4.6	Šestá delegace	15
2.5	Studenti z HBUT na EkF VŠB-TUO	15
2.6	Dosud realizované příjezdy studentů z HBUT	16
2.6.1	První skupina čínských studentů	16
2.6.2	Druhá skupina čínských studentů	16
2.7	Obsah studijního programu studentů 3. ročníků	16
2.7.1	Předměty.....	17
2.7.1.1	Rozdělení předmětů v ročníku	18
2.8	Charakteristika studijního pobytu v Ostravě	18
2.8.1	Vyučovací prostory	18
2.8.2	Ubytování	18
2.8.3	Doprava	19
2.8.4	Stravování.....	19
2.8.5	Struktura denního programu.....	19
3	Teoretická východiska kulturního prostředí	21
3.1	Etymologie pojmu	21
3.2	Historie chápání pojmu kultura	21
3.2.1	Dva směry chápání kultury	21
3.2.1.1	Tradiční axiologické pojetí	21
3.2.1.2	Antropologické pojetí	22

3.2.2	Moderní antropologická definice kultury	22
3.2.3	Kultura jako software lidské mysli	23
3.3	Složky kultury	24
3.3.1	Hmotné složky kultury	24
3.3.2	Nehmotné složky kultury	24
3.3.2.1	Normativní složky	24
3.3.2.1.1	Hodnoty	24
3.3.2.1.2	Zvyky, moresy, konvence	25
3.3.2.2	Symbolické složky	26
3.3.2.2.1	Jazyk	26
3.3.2.2.2	Symboly – ikona, index, symbol	27
3.3.2.2.3	Gestika	27
3.3.2.2.4	Mimika	28
3.4	Charakteristiky kultury Číny	29
3.4.1	Historie kultury Říše středu	29
3.4.2	Základní kulturní znaky čínské kultury	32
3.4.2.1	Myšlení – Konfucianismus	32
3.4.2.2	Upřednostňování kolektivu před zájmem jedince	33
3.4.2.3	Mianzi 面子	35
3.4.2.4	Guanxi 关系	36
3.4.2.5	Vzájemnost 互惠	36
3.4.2.6	Soukromí	37
3.4.2.7	Čínský jazyk 中文	37
3.4.3	Srovnání národních kultur Česka a Číny	38
3.4.4	Ekonomické charakteristiky Číny	40
3.4.5	Územní rozdělení Čínské lidové republiky	40
4	Metodika shromažďování dat	42
4.1	Charakteristika výzkumu	42
4.1.1	První část výzkumu – kvalitativní výzkum	42
4.1.2	Druhá část výzkumu – kvantitativní výzkum	42
4.1.3	Výzkumný problém	43
4.1.4	Účel výzkumu	43
4.1.5	Výzkumný cíl – cíl práce	43

4.2	Přípravná fáze skupinového interview	43
4.2.1	Pilotáž – ověření smyslu výzkumu.....	43
4.2.2	Příprava scénáře skupinového interview	44
4.2.2.1	Úvodní blok	44
4.2.2.2	První blok.....	44
4.2.2.3	Druhý blok	44
4.2.2.4	Třetí blok.....	44
4.2.2.5	Čtvrtý blok	45
4.2.2.6	Pátý blok	45
4.2.3	Příprava dotazníků ke scénáři	45
4.2.4	Organizace skupinového interview	45
4.3	Realizační fáze skupinového interview	46
4.3.1	Charakteristika výběrového souboru.....	46
4.3.2	Sběr dat - průběh skupinového interview.....	46
4.3.3	Zpracování dat.....	46
4.4	Přípravná fáze online dotazování	47
4.4.1	Příprava dotazníku.....	47
4.4.2	Konstrukce dotazníku.....	47
4.4.3	Organizace online dotazování	48
4.5	Realizační fáze online dotazování	48
4.5.1	Charakteristika výběrového souboru.....	48
4.5.2	Demografie kvantitativního výzkumu.....	49
4.5.2.1	Ročníkové složení respondentů	49
4.5.2.2	Pohlaví respondentů.....	50
4.5.2.3	Věk respondentů	51
4.5.2.4	Domovská provincie čínských studentů	52
4.5.2.5	Domovské město čínských studentů	53
4.5.3	Sběr dat – průběh online dotazování	54
4.5.4	Zpracování dat.....	54
4.6	Časový harmonogram výzkumu.....	54
5	Analýza výsledků výzkumu	56
5.1	Vnímané komunikační a jazykové bariéry ve škole.....	56
5.1.1	Bariéry v ústní komunikaci na Ekonomické fakultě	56

5.1.2	Bariéry v psané komunikaci na Ekonomické fakultě	57
5.1.3	Bariéry z pohledu vyučovacího jazyka	59
5.2	Procesní bariéry na Ekonomické fakultě	61
5.2.1	Bariéry z pohledu stravování	61
5.2.2	Bariéry z pohledu organizace výuky	66
5.2.3	Bariéry z pohledu charakteru výuky	67
5.3	Spokojenost se službami EkF a VŠB-TUO	68
5.4	Vnímané rozdíly mezi českou a čínskou mentalitou	69
5.5	Vnímání spojená s fakultou	70
5.6	Životní náklady	71
5.7	Vnímané rozdíly mezi HBUT a EkF VŠB-TUO	71
5.8	Kritéria výběru EkF	72
6	Návrhy a doporučení	74
6.1	Návrhy týkající se stravování	74
6.2	Návrhy týkající se výuky	75
6.3	Komunikačních bariéry	75
6.3.1	Návrhy týkající se písemné komunikace	76
6.3.2	Návrhy týkající se ústní komunikace	76
6.4	Návrhy týkající se knihovny Ekonomické fakulty	77
6.5	Návrhy týkající se buddyho	77
6.6	Návrhy týkající se plateb	78
7	Závěr	79

Seznam použité literatury

Seznam zkratek

Seznam použitých čínských výrazů

Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce

Seznam příloh

Přílohy

1 Úvod

Čína je čtvrtou největší a zároveň nejlidnatější zemí světa. V dnešní moderní době 21. století si Čína, z globálního hlediska, dobývá pozici jedné z hlavních a také nejvlivnějších ekonomik světa. Tato obrovská země má, díky své zhruba 5.000 let dlouhé historii, vyvinutou i svou specifickou kulturu. Stejně jako kultura každé jiné země, tak i ta čínská se vyznačuje určitými znaky, zvyky, které jsou pro ni typické a mohou se tudíž v určitých směrech jevit v očích jiných kultur jako nezvyklé. S touto kulturou přicházíme, a budeme přicházet, čím dál tím častěji do styku, měli bychom o ní něco vědět. Přestože se Číňané dnes přizpůsobují západnímu stylu života, většinu svých tradic neopouštějí.

Stejně jako vyráží do světa mnozí čínští turisté a businessmani, tak studuje čím dál tím větší množství čínských studentů v zahraničí, a to nejčastěji v Evropě a Spojených státech amerických. Vyráží do vyspělejších států světa studovat, aby nabytými znalostmi a zkušenostmi, po svém návratu, přispěli k rozvoji své vlasti.

Na Vysoké škole báňské – Technické univerzitě Ostrava (VŠB-TUO) konkrétně na Ekonomické fakultě v současnosti studuje přes třicet čínských studentů. Předmětem této práce jsou právě tito studenti, kteří byli v zájmu zlepšování jejich pobytu na Ekonomické fakultě a obecně VŠB-TUO, podrobeni výzkumu. V této práci jsou zkoumány různé kulturní bariéry čínských studentů a jsou podány informace o tom, jak čínští studenti vnímají prostředí, komunikaci a procesy při studiu na Ekonomické fakultě VŠB-TUO. Výzkum byl proveden za použití kvalitativních i kvantitativních výzkumných metod. Použitou kvalitativní výzkumnou metodou byla metoda Focus Group Research neboli skupinové interview, prostřednictvím níž byly získány potřebné informace, na jejichž základě byl poté proveden kvantitativní výzkum za použití metody online elektronického dotazování. Data byla elektronicky zpracována a vyhodnocena pomocí příslušných softwarů.

Hlavním cílem této práce je analýza kulturních bariér a způsobů adaptace čínských studentů při studiu na Ekonomické fakultě, jejich identifikace a návrh řešení možného zmírnění či odstranění.

Práce je strukturovaná do sedmi kapitol včetně úvodu a závěru. V kapitole 2 „Charakteristika studia čínských studentů na EkF“ jsou zpracovány základní informace o historii a současnosti zúčastněných institucí, o uzavřených dohodách, důležitých charakteristikách studia čínských studentů na Ekonomické fakultě, pobytu na VŠB-TUO

a životě v Ostravě. Kapitola 3 „Teoretická východiska kulturního prostředí“ obsahuje základní teoretická východiska a poznatky z odborných zdrojů týkající se kulturního prostředí a jeho charakteristik. Zahrnuje dále základní informace o charakteristikách čínské kultury, jejich znacích, rozdílech a zahrnuje také dimenzionální komparaci čínské a české kultury. V kapitole 4 „Metodika shromažďování dat“ jsou zpracovány informace o užití metodice a postupu výzkumu, na jehož základě byla získána data pro potřeby dalších zpracování a následných analýz. Kapitola „Analýza výsledků výzkumu“ zahrnuje rozbor a interpretaci výsledků, jichž bylo na základě celého výzkumu dosaženo. Kapitola „Návrhy a doporučení,“ na základě analýzy výsledků kvantitativního i kvalitativního výzkumu, zahrnuje autorovy návrhy, jež by mohly vyřešit výzkumem zjištěné bariéry, které čínští studenti při studiu vnímají.

Téma práce bylo vybráno proto, že Čína, čínština a obecně vše, co se pojí s čínskou kulturou, je autorovým hobby. Autor chce čínským studentům, jakožto zákazníkům, co nejvíce zpříjemnit studium, a tedy i pobyt na univerzitě, neboť teprve samotní čínští studenti jsou faktickými realizátory bilaterální dohody mezi VŠB-TUO a čínskou univerzitou.

2 Charakteristika studia čínských studentů na EkF

2.1 Historie a současnost VŠB – TU Ostrava

Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava je univerzitou s dlouhou a členitou historií. Její minulost, v širším pojetí, vychází už z tradic montánní výuky v českých zemích. V užším pojetí tato univerzita staví na základech tří historických institucí, a to montánního učiliště, Báňské akademie a Vysoké školy báňské v Příbrami.

Na základě císařského dekretu vydaného 23. ledna 1849 došlo k založení dvou montánních učilišť, a to v Příbrami a Leobenu, čímž byla v českých zemích znovuoobnovena montánní výuka. Tato učiliště vzdělávala své studenty ve směru hutnických a hornických předmětů, jakožto nadstavby k předběžnému absolvování studií na univerzitách a polytechnikách.

Učiliště v Příbrami získává rokem 1865 název Báňská akademie a pobíráje další statuty, směřuje k uznání za plnohodnotnou vysokou školu. Rok 1904 je mezníkem, kdy získává právo promočně udělovat titul Dr. Mont., Rektorovi jsou rozšířeny pravomoci, je mu přiznán titul Magnificence a Báňská akademie získává nový název „Vysoká škola =báňská.“ Vysoká škola báňská je v mezidobí 1918-1938 jedinou vysokou školou v Československé republice, jež připravuje odborníky montánního charakteru. Důležitým rokem je rok 1945, kdy byla Vysoká škola báňská přemístěna do Ostravy. Struktura Vysoké školy báňské se začala členit na jednotlivé fakulty počátkem 50. let. S ohledem na historii, je VŠB postavena na rozvoji dobývání nerostných surovin a hutnictví.

Obr. 2.1 Logo VŠB-TUO

Zdroj: <http://www.vsb.cz/>

Rok 1989 byl zlomový jak pro Českou republiku, tak i pro její organizace a instituce, mezi něž patřila i Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB-TUO). Od tohoto roku docházelo k postupné restrukturalizaci Univerzity i samotné Ekonomické fakulty a její nabídky vzdělání až do dnešní moderní podoby. Rok 1989 znamenal počátek rozšiřování VŠB-TUO o jednotlivé fakulty technického zaměření, jako jsou: Fakulta elektrotechniky a informatiky, Fakulta stavební a Fakulta bezpečnostního inženýrství.

V současnost se Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava skládá ze sedmi fakult: Hornicko-geologické, Fakulty metalurgie a materiálového inženýrství, Fakulty strojní, Fakulty ekonomické, a tří již výše zmíněných: Fakulty elektrotechniky a informatiky, Fakulty stavební a Fakulty bezpečnostního inženýrství.¹

2.2 Historie a současnost Ekonomické fakulty VŠB-TU Ostrava

Současná Ekonomická fakulta staví na existenci ekonomicko-inženýrských oborů již v padesátých letech na všech tehdejších třech fakultách, tj. na oborech Fakulty hornické, Fakulty hutnické a Fakulty báňského strojírenství. Přelomovým rokem se stal rok 1952, kdy byly všechny, odděleně se vyvíjející, ekonomické katedry a obory jednotlivých fakult, na základě rozhodnutí vlády, sjednoceny do jednotného celku pod názvem „Fakulta ekonomického inženýrství,“ který se dále úspěšně rozvíjel.

Obr. 2.2 Logo EkF

Zdroj: <http://www.vsb.cz/>

Nynější Ekonomická fakulta Vysoké školy báňské – Technické univerzity Ostrava byla založena na základě nařízení vlády Československé republiky z března roku 1977 a s platností od 1. dubna 1977. Dne 24. května 1977, ve velkém sále Domu kultury města Ostravy (tehdy pod názvem Dům kultury Vítkovic), se uskutečnilo slavnostní ustavující zasedání vědecké rady Vysoké školy báňské, kde došlo k ustavení Ekonomické fakulty VŠB-TUO.

Na počátku činnosti Ekonomické fakulty byly v nabídce studia tyto obory: řízení a plánování národního hospodářství, systémové inženýrství a ekonomika a řízení průmyslu. Tehdejší celkový počet studentů, v rámci prezenčního studia, byl celkem 1180 studentů, navíc 455 studentů studujících při zaměstnání, a na výuce všech těchto studentů se podílelo 70 pedagogických a vědeckovýzkumných pracovníků.

Po roce 1979 byly již studijní plány Ekonomické fakulty srovnatelné se studijními plány totožných oborů Vysoké školy ekonomické v Praze a Bratislavě. Ekonomická fakulta se rozvíjela nejen po stránce úpravy prostorů budov, založení výpočetního střediska fakulty, vybavení jazykovou laboratoří, mikropočítači a učebnou technologií, ale hlavně i po stránce vědecké, včetně studentské vědecké a odborné činnosti, spolupráce s ekonomickou praxí a v neposlední řadě také v důležité oblasti **zahraničních styků**.

V současnosti se Ekonomická fakulta VŠB-TUO, s více než 5 tisíci studenty, řadí mezi 3 největší ekonomické fakulty České republiky. V roce 2012 slavila 35. výročí od svého založení. Velmi dobré postavení mezi ekonomickými fakultami se odráží také v jejím zařazení do skupiny „A“ v hodnocení fakult v rámci akreditačního řízení. Ekonomická fakulta nabízí bakalářské, magisterské a doktorské typy studijních programů, na které navazují kurzy celoživotního vzdělávání. Ve spolupráci s britskou Liverpool John Moores University (LJMU) nabízí také studium programů MBA. ²

2.3 Historie a současnost HBUT 湖北工业大学

Hubei University of Technology (HBUT) se nachází ve čtvrté největší metropoli Číny jménem Wuhan (武汉) s 9,6 miliony obyvateli. Tato metropole je jedním z nejstarších historických měst Číny a je zároveň hlavním provinčním městem provincie Hubei (湖北) Čínské lidové republiky (中华人民共和国). Poloha Wuhanu viz Příloha č. 1.

Obr. 2.3 Logo HBUT

Zdroj: <http://zh.wikipedia.org/>

Počátky historie Hubei University of Technology sahají až do roku 1952. V roce 1984 byla založena Hubei Polytechnic University, tj. původní jméno HBUT, jakožto výsledek sloučení Hubei Institute of Light Industry a Hubei Academy of Agricultural Machinery. HBUT je klíčovou multidisciplinární veřejnou univerzitou centrálního, provinčního charakteru, se specializací na technické, strojírenské, inženýrské obory, těší se mimořádné pozornosti provinční vlády a je považována za ukázkovou univerzitu vzdělávacího systému provincie Hubei. V roce 1986 bylo HBUT uděleno oprávnění udělovat akademické tituly magisterského stupně. V roce 1998 HBUT úspěšně obstála v hodnocení vysokých škol řízeného Ministerstvem školství ČLR a v roce 2006 jí bylo uděleno označení „jedničky“ (Level A) v rámci hodnocení vysokoškolského vzdělávání.

V dnešní době se Hubei University of Technology skládá ze 14 fakult nabízejících 49 studijních programů týkajících se strojírenství, vědy, ekonomie, managementu a svobodných umění. V současnosti HBUT navštěvuje téměř 20.000 studentů prezenčního pregraduálního a 1.300 studentů prezenčního postgraduálního studia. Univerzita disponuje 2.300 zaměstnanci, z čehož 1.100 tvoří stálí pedagogové, 170 profesori a 405 interní doktorandi a magistři.

HBUT se rozprostírá na ploše více než 113 hektarů s užitnou plochou místností o rozloze 840.000 metrů čtverečních. Nabízí prvotřídní učební, tělovýchovné a logistické zázemí, bohaté knižní zdroje v knihovnách a také velkou škálu nejen základních, ale i specializovaných laboratoří.

HBUT je jedna z prvních provinčních univerzit, která je schopna poskytovat, garantovat 18 hlavních programů magisterského prezenčního studia (full-time), 75 specializovaných programů, 12 programů magisterských distančního studia (part-time), jakož i postgraduální diplomy v 5 souvisejících programech.

Od roku 1993 vzdělává HBUT své studenty doktorandských studijních programů ve spolupráci s Huazhong University of Science and Technology (华中科技大学), Wuhan University of Technology (武汉理工大学) a Northeastern University (东北大学).

Hubei University of Technology se aktivně podílí na mezinárodním poli univerzitních výměnných programů a má zajištěnu širokou škálu úzkých kooperačních vztahů s mnoha univerzitami vysoké úrovně po celém světě. Patří sem partnerské univerzity z Ameriky, Kanady, Austrálie, Německa, Francie, **České republiky**, Finska, Nového Zélandu a Ruska. HBUT nabízí mnoho pregraduálních a postgraduálních mezinárodních kooperačních programů a také širokou škálu studentských výměnných programů krátkodobého charakteru. Řada renomovaných vědců již navštívila Hubei University of Technology a poskytla své odborné poznatky formou přednášek.³

2.4 Charakteristiky spolupráce VŠB-TUO a HBUT

Počátky komunikace mezi Vysokou školou báňskou - Technickou univerzitou Ostrava a Hubei University of Technology se datují k roku 2007, kdy byla uzavřena bilaterální smlouva o spolupráci mezi oběma univerzitami. Tento dokument obě univerzity sblížil v zájmu rozvoje kooperačních vztahů, a to i mezi Ekonomickou fakultou (EkF) VŠB-TUO a Hubei University of Technology.

„V rámci strategických záměrů fakulty jsme navázali kontakty s Hubei Univerzitou ve Wuhanu v Číně a realizujeme formou smlouvy o dvojím diplomu studium pro čínské studenty. Na tomto projektu pracujeme několik let.“⁴

2.4.1 První delegace

První delegace Vysoké školy báňské navštívila Hubei University of Technology v listopadu 2008, přesněji v rozmezí 5. - 6. listopadu 2008, ve složení prof. Ing. Bohumír Strnadel, DrSc. – prorektor VŠB-TUO, a Bc. Daniel Casten – manažer pro mezinárodní vztahy VŠB-TUO. Byli vřele přivítáni rektorem HBUT profesorem panem Xiong Jianminem. Témata diskuze se týkala rozvoje vzdělávání magisterských, doktorských studijních programů, rozvoje spolupráce v oblasti výměn pedagogů a studentů a rozvoje spolupráce na poli vědeckém.⁵

2.4.2 Druhá delegace

Druhá delegace dvou představitelů Vysoké školy báňské navštívila Hubei University of Technology 17. března 2009. Se dvěma představitelkami VŠB-TUO jednali slečna Feng Zhaozhao – náměstkyně ředitele pro vzdělávací záležitosti, členové zdejší International Office a slečna Li Jun za Fakultu ekonomie, politiky a práva. Diskuze se vedla ve jménu modelů společných vzdělávacích programů, uznávání kreditových převodů, možností vědeckovýzkumných programů a založení Konfuciova institutu při VŠB. HBUT konstatuje, že VŠB-TUO je významným partnerem ve střední Evropě a že spolu budují velice dobré kooperační vztahy.⁶

2.4.3 Třetí delegace

V pořadí třetí návštěva VŠB na HBUT se konala 21. října 2009, kdy dorazili 4 zástupci VŠB ve složení pan doc. Ing. Alois Materna, CSc., MBA – děkan Fakulty stavební, paní doc. Ing. Lenka Kauerová, CSc. – proděkanka pro studijní záležitosti, slečna Silvie Šostá a pan Ing. Jan Pavlík z kanceláře mezinárodních vztahů, které přivítali pan Ye Chaocheng – ředitel International Office HBUT, prof. Xiao Benlin – děkan Fakulty stavební a architektury a prof. Sun Houquan – děkan Fakulty ekonomie, politiky a práva a slečna Li Jun – vyučující z Fakulty ekonomie, politiky a práva, která na VŠB studovala doktorandské studium a na jeden rok na VŠB zůstala jako hostující vyučující. Toto setkání se neslo ve světle zvyšování vzájemného porozumění a upevnění vzájemné úzké spolupráce. Obě univerzity se prezentovaly tím, čeho v posledních několika letech dosáhly. HBUT prezentovala dosažené výsledky ve směru klíčové vzdělávací spolupráce mezi VŠB a HBUT na poli Mezinárodních financí (International Finance). Dalšími tématy bilaterální diskuze byl výměnný program pedagogů, úzká vzájemná vědeckovýzkumná spolupráce pro profesory, krátkodobé výměnné

programy pro univerzitní studenty, zahrnující i letní školy (summer campus), a možnosti založení Konfuciova institutu při VŠB. ⁷

2.4.4 Čtvrtá delegace

Čtvrtou návštěvu VŠB-TUO ve Wuhanské HBUT v rozmezí 1. - 3. listopadu 2009, tvořili představitelé EkF prof. Dr. Ing. Dana Dluhošová – děkanka Ekonomické fakulty VŠB-TUO, prof. Dr. Ing. Zdeněk Zmeškal – proděkan pro strategii, výzkum a doktorská studia EkF, doc. Ing. Martin Macháček, Ph.D. – proděkan pro zahraniční vztahy, rozvoj a legislativu EkF a Bc. Daniel Casten – ředitel kanceláře mezinárodních vztahů. Byly prodiskutovány některé otázky vyžadující hlubší diskuzi, pan Sun Hoquan krátce představil studenty, kterých se projekt „International Finance“ týká, dále paní děkanka Dana Dluhošová vysvětlila strukturu studijních osnov EkF a pan Dan Casten prezentoval základní informace související s VŠB-TUO a podal přehled mezinárodních spoluprací VŠB. Diskutovalo se o tom, jak bude projekt International Finance realizován, a byla dokončena předběžná příprava tohoto projektu. Dne 3. listopadu se delegace EkF setkala s čínskými studenty HBUT a pan proděkan Martin Macháček těmto studentům představil VŠB-TUO. Předával studentům informace o životě v kampusu, včetně informací o studentských kolejích, vybavení kampusu, podal nástin stylu výuky, informoval studenty o tom, že mají vynikající studijní příležitost a že získají zkušenosti s českou kulturou, jejímuž působení budou vystaveni. Následovaly dotazy studentů. Závěrem návštěvy byla delegace EkF pozdravena rektorem HBUT prof. Xiong Jianminem a stranickým tajemníkem panem Zhu Zhengliangem. Obě strany se rozloučily a vyjádřily silný zájem o další rozvoj přátelských a otevřených vztahů, a přání k rozšíření spolupráce v dalších programech do budoucna. ⁸

2.4.5 Pátá delegace

Pátá delegace VŠB-TUO v čele s prof. Ing. Radimem Čajkou, CSc. – prorektorem pro vnější vztahy VŠB-TUO – navštívila HBUT 21. října 2011 za účasti pana Dong Shijie – prorektorem HBUT. Debatovalo se znovu o studijním programu International Finance, tentokrát se zaměřením na problematiku vízové povinnosti a problematiku vhodného způsobu dopravy studentů na VŠB, dále se diskutovalo o koncepcích rozvoje spolupráce a o možnostech společného založení Konfuciova institutu při VŠB. Odpoledne ředitel International Office pan Daniel Casten z VŠB konzultoval se zájemci o studium na VŠB podrobnosti týkající se studijního a studentského života v Ostravě, v České republice. ⁹

2.4.6 Šestá delegace

Šestá delegace zástupců VŠB, sestávající z pana doc. Ing. Martina Macháčka, Ph. D. – proděkan EkF – a pana Marka Landryho – hlavní ústní zkoušející z angličtiny pro výjezd do zahraničí, dorazila na HBUT 22. února 2012. Čeští zástupci obdrželi informaci o počtu čínských studentů druhých ročníků, zájemců o program spolupráce VŠB-HBUT, kteří zamýšlejí vyjet do Ostravy, aby zde dokončili své pregraduální a postgraduální studium. Česká delegace a tamní International Office debatovali o prvních odezvách úvodní skupiny čínských studentů, kteří již na VŠB studují, a probrali návrhy na vylepšení vzájemné spolupráce a problematiku studentských víz.¹⁰

2.5 Studenti z HBUT na EkF VŠB-TUO

Program, který umožňuje čínským studentům studovat na Ekonomické fakultě Vysoké školy báňské, byl zahájen rokem 2009 a nabízí jim program pregraduálního a postgraduálního studia oboru International Finance (doposud). Tento studijní program je koncipován způsobem „2+3.“ Tato dvě čísla symbolizují rozložení studijního programu z pohledu absolvovaných let na jednotlivých univerzitách. Číslo 2 naznačuje, že první část programu je realizována dvouletým studiem bakalářského studijního programu na wuhanské Hubei University of Technology. Číslo 3 pak ukazuje na druhou část programu, délku studia, která je realizovaná na Ekonomické fakultě VŠB. Jedná se o dokončení bakalářského studijního programu v délce jednoho roku a navázání na standardní magisterský 2letý studijní program v České republice. Zde je třeba poznamenat, že bakalářské studijní programy, studované čínskými studenty přímo v Číně, jsou obvykle čtyřletými studijními obory. Naproti tomu ty v Česku jsou tříleté. Magisterské studijní programy jsou v Číně nejčastěji tříletými studijními obory, oproti českým magisterským studiím, která jsou dvouletá. Vzhledem k tomu, že čínští studenti zde studují v anglickém jazyce, platí na Ekonomické fakultě školné.

Čínským studentům, kteří absolvují pětiletý studijní program (2+3), bude přiznán dvojitý bakalářský titul Bc. („double-degree“), a to titul bakalář z EkF VŠB-TUO a zároveň bakalář z Hubei University of Technology, a také magisterský titul Ing. z EkF VŠB-TUO.¹⁰

2.6 Dosud realizované příjezdy studentů z HBUT

2.6.1 První skupina čínských studentů

První skupina čínských studentů z HBUT dorazila do Ostravy v září 2011. Tato skupina byla tvořena prvními 17 studenty, kteří se přihlásili do programu International Finance VŠB-HBUT. Onen počet 17 studentů se posléze snížil na aktuální počet 13, neboť 1 student přešel na Univerzitu Karlovu a 3 studenti se vrátili zpět do Číny. Skupina v akademickém roce 2011/2012 dokončila bakalářský studijní program „Economic Policy and Administration“ studijního oboru „Finance“ a v akademickém roce 2012/2013 bude dokončovat 1. ročník navazujícího magisterského studia. Tato 17členná skupina čínských studentů dokončí svá zahraniční studia na EkF v létě akademického roku 2013/2014 složením státní závěrečné zkoušky. Tím bude dovršena vůbec první studijní etapa v rámci úzké spolupráce EkF-VŠB-HBUT.

2.6.2 Druhá skupina čínských studentů

Druhá skupina čínských studentů dorazila z Wuhanu do Ostravy v září 2012. Tato skupina je tvořena 23 studenty stejného bakalářského studijního programu i studijního oboru jako skupina první. Akademický rok 2012/2013 je pro tuto skupinu rokem ukončení bakalářské části studia. Akademický rok 2013/2014 bude jejich prvním rokem navazujícího magisterského studia. Tedy rok 2014/2015 je akademickým rokem jejich závěrečných magisterských státních zkoušek a zároveň rokem ukončení studia na EkF VŠB-TUO. Tato 23členná skupinka wuhanských studentů bude v pořadí druhá, jež absolvuje společný program EkF-VŠB-HBUT.¹⁰

2.7 Obsah studijního programu studentů 3. ročníků

Společný program „International Finance“ spolupráce VŠB-HBUT je na EkF realizován, jak již bylo uvedeno výše, v podobě studijního programu „Economic Policy and Administration“ (kód programu: B6202) v rámci studijního oboru „Finance“ (kód oboru: 6202R010-01).

2.7.1 Předměty¹¹

Studijní předměty 3. ročníku bakalářského studijního programu jsou uvedeny v Tab. 2.1 a struktura těchto předmětů v Tab. 2.2.

Tab. 2.1 Předměty

Předměty		
Anglický název	Český název	Kód
Managerial Economics	Manažerská ekonomie	114509/01
Economics of European Integration	Ekonomika evropské integrace	120541/01
Financial Mathematics	Finanční matematika	151518/01
Public Finance A	Veřejné finance A	153504/02
Insurance I.	Pojišťovnictví I.	154502/02
Applied Corporate Financial Economics	Aplikovaný finanční management firmy	154512/01
Financial Markets	Finanční trhy	154511/02
International Monetary Relations	Mezinárodní měnové vztahy	114511/02
Marketing Research	Marketingový výzkum	116502/02
Bachelor Seminar A	Bakalářský seminář A	154515/01
Bachelor Seminar B	Bakalářský seminář B	154516/01
Bachelor Thesis	Bakalářská práce	154517/01

Tab. 2.2 Struktura výuky předmětů a jejich zakončení

Struktura výuky předmětů a jejich zakončení				
Anglický název	Přednášky	Cvičení	Zápočet	Zkouška
Managerial Economics	■	■	■	■
Economics of European Integration	■		■	■
Financial Mathematics	■	■	■	■
Public Finance A	■		■	■
Insurance I.	■		■	■
Applied Corporate Financial Economics	■	■	■	
Financial Markets	■	■	■	■
International Monetary Relations	■	■	■	
Marketing Research	■	■	■	
Bachelor Seminar A	■		■	
Bachelor Seminar B	■		■	

2.7.1.1 Rozdělení předmětů v ročníku

Tyto vyučovací předměty jsou rozděleny mezi zimní a letní semestr v poměru 8:1, nepočítaje Bakalářský seminář A a B (první je řazen do výuky zimního a druhý do letního semestru) a Bakalářskou práci, což znamená, že předměty Manažerská ekonomie, Ekonomie evropské integrace, Veřejné finance A, Pojišťovnictví I., Aplikovaný finanční management firmy, Finanční trhy, Mezinárodní měnové vztahy a Marketingový výzkum jsou řazeny do výuky v zimním semestru 3. ročníku a na letní semestr už připadá jen Finanční matematika. Zbývající volný čas, v rámci pracovního týdne, mají čínští studenti, 3. ročníku akademického roku 2012/2013, volno a mohou jej využít k zpracovávání svých bakalářských prací.¹¹

2.8 Charakteristika studijního pobytu v Ostravě

2.8.1 Vyučovací prostory

Výuka wuhanských studentů probíhá výhradně v reprezentativních a moderně vybavených učebnách a přednáškových místnostech budovy E Fakulty ekonomické, a to převážně v místnosti s označením „E108“ se standardním řazením lavic, kde probíhají přednášky i cvičení, a v místnosti s označením „E201“ s řazením lavic ve tvaru písmene „U,“ která slouží taktéž přednáškám i cvičením a kde je možno právě probíranou látku sledovat nejen prostřednictvím dataprojektorového promítání na plátně, ale i na samostatných LCD panelech, kterými je opatřeno každé místo k sezení.

2.8.2 Ubytování

Co se týče bydlení, čínští studenti jsou ubytováni na Studentských kolejích VŠB-TUO, jež jsou součástí hlavního kampusu Vysoké školy báňské – Technické univerzity Ostrava, který se konkrétně nachází v městské části Ostrava-Poruba. Většinou jsou studenti z Wuhanu ubytováni v reprezentativních, nově zrekonstruovaných pokojích budovy B kolejí VŠB-TUO, jakož i další studenti mezinárodních studijních kooperačních programů. Buňky se skládají ze dvou pokojů, jež sdílí malou předsíň a společný kuchyňský prostor s lednicí. Čínští studenti bydlí jak pospolu na pokojích, a to v počtech 3 a 2 studenti na jeden pokoj buňky, tak i v kombinaci s ostatními studenty.

2.8.3 Doprava

Dopravu ze Studentských kolejí VŠB-TUO do školy na Ekonomickou fakultu, která se nachází v centru Ostravy v městské části Moravská Ostrava, řeší stejným způsobem, jakož i ostatní studenti EkF, jež jsou ubytováni na porubských kolejích. Nejčastěji je tedy doprava realizována prostřednictvím tramvajových spojů ostravské městské hromadné dopravy, a to tramvajovou linkou číslo 8, která vede od Rektorátu VŠB-TUO až do centra Ostravy, odkud pak již pěšky dojdou na EkF. Čínští studenti již rovněž objevili „kouzlo“ autobusové linky číslo 20, která slouží jakožto účelový spoj koleje > Ekonomická fakulta (a zpět), avšak není jimi využíván zdaleka tak často, jako tramvajové spoje, neboť se rozvrhové hodiny často míjejí s jízdním řádem této autobusové linky.

2.8.4 Stravování

Stravování je pro Čínany obecně velice důležitou a podstatnou aktivitou dne, které přikládají značnou váhu. Čínští studenti, během pobytu ve škole, řeší stravu formou automatů, bistra v rámci EkF nebo občas vyhledají některou z restaurací v okolí. Během pobytu ve škole tedy postrádají plnohodnotné stravovací možnosti (stejně jako mnozí ostatní studenti EkF), na které jsou zvyklí z domácí univerzity, potažmo čínské kultury. Hlavní jídlo dne prakticky řeší až pozdě odpoledne na kolejích vlastní přípravou pokrmů, pro více přátel najednou, ve sdílené kuchyni na příslušném patře, jež bývá většinou neobsazena jinými studenty, kteří nejsou až tak zvyklí vařit si každý den, jako právě čínští studenti. Ingredience pro vlastní stravování nakupují povětšinou během cesty ze školy, tj. zastávkou v jimi oblíbeném hypermarketu Tesco v městské části Ostrava-Třebovice, kde, jak říkají, nakoupí vše potřebné, až na některé potraviny a ingredience, jež si musí opatřit v nákupním centru s asijskými potravinami, vlastněným vietnamskými obchodníky, jehož poloha jim byla sdělena autorem tohoto textu.

2.8.5 Struktura denního programu

Denní rutina konkrétního čínského studenta, v rámci pracovního týdne, začíná ranním vstáváním cca v 7:40 či 9:30, po předchozím 7-8hodinovém spánku, kdy po soukromých aktivitách následuje cesta směr Ekonomická fakulta v délce cca 0,5 hodiny. Snídani běžně realizují až příjezdem do centra Ostravy, kde vyhledají některou z blízkých pekáren a zakoupí si pečivo, které jim chutná i přesto, že jsou ze své rodné Číny zvyklí konzumovat mnohem sladší. Následuje pobyt ve škole, který se pohybuje, po celý pracovní týden, v rozmezí

3-6 vyučovacích hodin (1 vyučovací hodina = 1,5 h) s krátkými pauzami (1 pauza = 15 min). Po škole přichází cesta zpět na koleje, která je přerušena zhruba 3x týdně zastávkou v, již zmíněném, hypermarketu, kde nakupují potraviny denní potřeby. Po návratu běžně stráví cca 2-3 hodiny socializací s přáteli a 1-2 hodiny věnují studiu, převážně toho, co za daný den probrali. Celý den je prokládán časem na stravování, jehož nejmenší část je realizována ve škole, kde spíše „svačí“ a největší část pak na kolejích. Celkový stravovací čas pak činí cca 3 hodiny denně. O víkendech svůj volný čas věnují svým aktivitám a podle momentální potřeby buďto studují, anebo mají volno. Svůj volný čas se snaží distribuovat také na poznávání Ostravy s „českým“ doprovodem i bez něj. Cestování do vzdálenějších destinací realizují převážně o některých, v Česku běžných, prodloužených víkendech a prázdninových obdobích typu Vánoc, kdy cílem jsou mnohé evropské metropole a historická města, jako např. Praha, Vídeň, Krakov, Kodaň, Stockholm aj.¹²

3 Teoretická východiska kulturního prostředí

3.1 Etymologie pojmu

Pojem „kultura“ má více významů a jeho etymologický původ nalézáme ve starověké antice. „Kultura“ pochází z latinského slova „colo“, „colere“, které znamená „pěstovat, obdělávat“ v původním zemědělském smyslu slova (agri cultura). Nová dimenze pojmu byla odhalena až římským filozofem jménem Marcus Tullius Cicero, který začal hovořit o tzv. kultuře ducha.¹³

3.2 Historie chápání pojmu kultura

Chápání pojmu „kultura“ se do značné míry vyvíjelo spolu s rozvojem společnosti. Zprvu byl tento pojem vnímán pouze v agrikulturních souvislostech, ale s dalším vývojem, který započal v období starověké antiky, pokračoval v období středověku, renesance a humanismu a osvícenství, získával pojem nové dimenze vnímání jeho významů. Vnímání pojmu „kultura“, v pozdějších obdobích poosvícenských, lze rozdělit do dvou směrů. Tím prvním je tzv. tradiční axiologické pojetí (hodnotící), jež preferovala zejména filozofie. Druhý směr vnímání můžeme označit jako tzv. antropologické pojetí, které se později formuje s rozvojem vědních disciplín typu antropologie, sociologie, psychologie, etnografie, etnologie aj., které kulturu chápou v širokých souvislostech lidského počínání.¹³

3.2.1 Dva směry chápání kultury

3.2.1.1 Tradiční axiologické pojetí

Axiologické pojetí vnímá kulturu jako hodnotící prostředek kultivovanosti, vzdělanosti člověka, a jako takové se formovalo v průběhu starověké antiky, středověku, v období renesančních humanistů, německých osvícenců. Další rozvoj probíhá v období německé klasické filozofie, jež nejznámějšími představiteli jsou *Immanuel Kant* (1724-1804), jenž vidí kulturu v morálnosti, určené svobodou jednotlivce i společnosti, ve výchově k disciplinovanosti a sebeomezování, v umění, stupni rozvinutosti vědy, práci a za cíl člověka v oblasti kultury považuje „mravně dokonalou bytost.“ *Wilhelm Friedrich Hegel* (1770-1831) považuje kulturu za určitou úroveň rozvoje tzv. absolutního ducha, jemuž

se člověk snaží porozumět prostřednictvím sebepoznání a seberealizace. Na Hegela navázal *Wilhelm Dilthey* (1833-1911), který hovoří o tzv. systémech kultury, mezi něž náleží jazyk, náboženství, morálka, věda a umění. 19. a 20. století je charakterizováno existencí mnoha filozofických škol a směrů, jež pracovaly na ukotvení pojmu kultura. Patří sem např. novokantovská škola, dále směry, které jednoznačně nevymezují obsah pojmu kultura, a jako jsou existencialismus (*Jean-Paul Sartre*), personalismus (*John Dewey*), fenomenologie (*Edmund Husserl*), pragmatismus (*Pierre Maria-Joseph Teilhard de Chardin*, *Jan Patočka*), filozofická antropologie (*Arnold Gehlen*) a realismus (*Alfred North Whitehead*).¹³

3.2.1.2 Antropologické pojetí

Druhý směr, antropologické pojetí kultury, se liší od axiologického, který kulturou míní zejména kategorii věcí vzdělávajících a kultivujících člověka, tím, že postrádá hodnotící význam. Reprezentuje pojetí kultury, jež se tvořilo na základě rozsáhlé škály speciálních vědních disciplín, mezi něž můžeme zařadit obory jako antropologie, psychologie, sociologie či sociální psychologie, etnografie, etnologie a další. Antropologické pojetí pojímá kulturu jako široký pojem, zastává názor, že různá společenství mají různé kultury, a soustředí se i na možnosti komparativního výzkumu příslušných sociokulturních systémů. Významným myslitelem, jenž se ve svých pracích (*Allgemeine Cultur-Geschichte der Menschheit* a *Allgemeine Culturwissenschaft*) výrazně přispěl k modernímu antropologickému pojetí kultury, byl *Gustav Friedrich Klemm* (1802-1867), německý historik, archeolog, etnolog. Pojem kultura Klemm používal v kontextu dovedností, znalostí, zvyků jednotlivých společenství, čímž se již obsahově blížil k moderní globální antropologické definici kultury.¹³

3.2.2 Moderní antropologická definice kultury

Významnou osobností, při tvorbě definice kultury, je antropolog Brit *Edward Burnett Tylor* (1832-1917), jenž je pokládán za původce moderní globální antropologické vědecké definice pojmu kultura. Tylor považuje kulturu za jednotný, komplexní celek, jež byl lidmi ve společnosti internalizován a je tvořen vědomostmi, schopnostmi, uměním, právem, morálkou, vírou, zvyky a mnohými dalšími obyčeji, které si osvojil. „*Kultura z tohoto hlediska vystupuje jako specifický lidský nadbiologický adaptační nástroj přetváření světa člověkem.*“¹³ Jiný zdroj uvádí Taylorovu definici takto: „*Antropologické pojetí kultury je nehodnotící a v tomto smyslu jsou její součástí všechny nadbiologické mechanismy*

*a prostředky, kterými se společnosti adaptují na vnější, přírodní prostředí. Kultura je tedy extrasomatická, negenetická a je možno se jí učit. V užším smyslu se jedná o soubor artefaktů, regulativů, norem, idejí a vzorců chování sdílených členy určité společnosti. Jednotlivé prvky kultury jsou uspořádány do unikátních konfigurací, tvořících vnitřně integrované, relativně autonomní systémy, označované jako kulturní vzory, které jsou důvodem odlišnosti jednotlivých kultur.*¹⁴ Taylorovo pojetí se stalo základem mnoha antropologických kulturních teorií a jeho definice kultury je nadčasová.¹³

3.2.3 Kultura jako software lidské mysli

Geert Hofstede, holandský vědec, sociální psycholog, zkoumající interakce mezi kulturami, hovoří ve své knize „Kultury a organizace“ o tzv. mentálním programování, jemuž je podrobena každá lidská bytost patřící do některé z kultur. Hofstede vyslovuje myšlenku, že „*Každá osoba v sobě nese vzorce myšlení, cítění a potenciálu pro jednání, které se naučila v průběhu svého života.*“¹⁵ Těmto vzorcům se, s příslušnou měrou, učíme od útlého dětství a v průběhu dalšího života, jinými slovy „programujeme se,“ a tedy kultura je nedědičná záležitost. Mentální programy však ovlivňují chování člověka jen do jisté míry – „*Člověk má základní schopnosti odchýlit se od programů a reagovat způsoby, které jsou nové, tvořivé, destruktivní či neočekávané.*“¹⁵ Software mysli, mentální programy jsou pojmy, jimiž Geert Hofstede označuje kulturu, kterou vnímá v širokých souvislostech antropologického pojetí, jehož historie chápání byla nastíněna v dřívějším textu. Sociální antropologie kulturu označuje za soubor rozličných stylů jednání, myšlenkových pochodů, vnímání a cítění, kam nenáleží pouze a jen lidské aktivity mající za úlohu zjemňovat ducha, ale i aktivity, jako jsou kupříkladu způsoby chování při stolování, zvyklosti spojené se zdravením se a jeho stylem, míra udržování si fyzické vzdálenosti od osob druhých, citová extroverze či introverze, láska a milování, zvyklosti spojené s udržováním čistoty, osobní hygieny, jež jsou běžnou součástí každodenního života, interakce mezi jednotlivci.¹⁵

Laicky řečeno za kulturu považujeme vše to, co lidé běžně dělají, jak v daných situacích jednají, co si lidé o příslušných věcech myslí, co říkají, jakým způsobem to říkají, jak se tváří a jak vyjadřují city a pocity, jak reagují v určitých situacích atp., jinými slovy složitý soubor jevů týkající se výchovy, jazyka, morálky, víry, hodnot, zvyků, komunikace, názorů, reakcí, právních standardů, vědy a dalších oblastí.

3.3 Složky kultury⁴³

Kultura není jen množina jednotlivých, navzájem oddělených prvků, jevů a oblastí, ale jednotlivé tyto prvky tvoří recipročně integrovaný systém vzájemných závislostí, vztahů tvořících dohromady jeden veliký celek (kulturu). Tento integrovaný systém prvků antropologové nazývají kulturním vzorcem, strukturou či konfigurací.¹⁶ Některé nemotné složky kultury mohou svým charakterem patřit do více podskupin.

3.3.1 Hmotné složky kultury

Hmotné složky kultury, jak už z názvu vyplývá, jsou prostorově lokalizovatelné, jsme schopni si je manuálně prozkoumat a jsou výtvorem kultury, čili člověka dané kultury. Mezi takové bychom mohli zařadit předměty (artefakty), jako jsou: hmotné objekty architektury (budovy, jejich exteriéry a interiéry), nábytek, nástroje, oděvy, nádobí, náčiní, hmotné objekty umění (sochy, obrazy, knihy...), atd.

3.3.2 Nemotné složky kultury

Nemotné složky kultury, jak už z názvu vyplývá, jsou prostorově nelocalizovatelné, nejsme schopni si je manuálně prozkoumat, ale můžeme je nemotně využívat, hovořit o nich, můžeme je vysvětlovat, vyjadřovat, přemýšlet o nich, dodržovat, ctít, uznávat je, atd.

3.3.2.1 Normativní složky

Normativními složkami kultury se rozumí ty nemotné složky kultury, jež příkazují, zakazují či ukládají vykonávat určité jevy, určují, ať už závazně či nezávazně, míru (normu) přijatelnosti, vhodnosti daného jevu, vyjadřují stupeň ohodnocení příslušného jevu, označují tradiční i běžné postupy, atp. K této skupině bychom mohli zařadit složky, jako jsou: hodnoty, tradice, náboženství, myšlenkové směry, jež mohou určovat životní kréda a svým vlivem mohou vyvolávat efekt následovnictví, uzákoněné normy ve formě legislativy a nepsané normy v podobě zvyků, moresů, konvencí, sankce, jež vyplývají z porušení norem, atd.

3.3.2.1.1 Hodnoty

Hodnotami se rozumí to, co člověk či skupina pokládá za důležité, správné, co je uznáváno, čemu je přikládán význam. „*Hodnoty jsou všeobecné tendence k dávání přednosti určitým stavům skutečností před jinými. Hodnoty jsou pocity, které mají směr: mají kladnou*

a zápornou stranu.“¹⁷ Hodnoty nám dávají návod jak rozlišovat extrémny, jako např. dobré oproti zlému, bezpečné vůči nebezpečnému, povolené oproti zakázanému, morální oproti amorálnímu, slušné vůči neslušnému, racionální oproti iracionálnímu, logické oproti nelogickému, normální vůči anomálii, hezké oproti škaredému, přirozené oproti nepřirozenému, čisté vůči špinavému.^{17, 41} Kulturní hodnoty určují naše chování, bývají široce sdílené, mohou se v čase vyvíjet, čili mohou mít dynamický charakter, nebo mohou přetrvávat v původní podobě. Kulturním hodnotám se lze učit prostřednictvím: *Enkulturance* – je proces osvojování kultury od dětství, *Endokulturance* – je proces dědění kultury od starších generací, *Akulturance* – je proces kultivace, proces učení se kulturním zvyklostem, jazyku jiné kultury, *Internalizace* – je proces přijetí kulturních zvyklostí za své, neboli také zvnitřnění.^{18, 19}

3.3.2.1.2 Zvyky, moresy, konvence²⁰

Všechny tyto prvky, normy popisují kulturně vhodné, přijatelné a očekávané chování člověka ve společnosti. Zvyky představují zřetelné vzorce chování, které se předávají z generace na generaci, v čase se opakující aktivity rutinního charakteru, zvyky sociálního typu představující normy pro neformální, formální, rutinní příležitosti (vhodný dress-code pro různé situace, pozdravy aj.), zvyky formálního typu (ceremoniály, oslavy, svatby, pohřby aj.), zvyky ve formě rituálů normativního charakteru (např. každodenní hygiena atp.). *Moresy* jsou chápány jako určité zvyklostní normy, se kterými se pojí silnější morální podtext. Jedná se o označení pro správné chování a správné způsoby²¹, jež by člověk měl dodržovat, aby se vyvaroval nepříjemným společenským situacím. Například se může jednat o nevhodně položené otázky v určitých situacích – „Jaká je Vaše měsíční mzda?“ v okamžiku, kdy daného člověka neznáme nebo neznáme příliš dobře. *Konvence* chápeme jako vžité, nepsané, doporučené normy, které nám podávají informaci o tom, jaké chování je vhodné, co je běžně praktikováno, co se očekává. Jedná se o určitý způsob jednání, chování či příslušné nepsané společenské pravidlo.²¹ Například je velmi vhodné, ne-li očekávané, aby si muži oblékli bílou košili, kravatu a pánský oblek ke státní závěrečné zkoušce, stejně tak jako ženy by neměly být oblečeny vyzývavě, ale decentně – porušení této konvence není trestné, ovšem je velmi nevhodné a je možné očekávat sankce v podobě negativních reakcí okolí.

3.3.2.2 *Symbolické složky*

Symbolickými složkami kultury se rozumí ty nehmotné složky kultury, jež vyjadřují určité duchovní rozpoložení či vyjádření dané kultury, nesoucí určitou informaci, sdělení, vyjadřující určité znamení. K této skupině bychom mohli zařadit složky, jako jsou: názory, postoje, teorie, ideje, ideály, náboženství, symboly v podobě rituálů symbolického charakteru (např. forma a styl zdravení), hrdinů (rodiče, učitelé, nadřizení, slavné osobnosti, postavy z filmů, historické postavy atp.), komunikace na úrovni verbální, v podobě jazyka, i nonverbální, do níž bychom mohli zařadit mimiku, gestiku, symboly (např. dopravní značky), atd.

3.3.2.2.1 *Jazyk*

Jazykem se rozumí verbální prostředek komunikace (ústní i písemná forma), je jedním z nejmarkantnějších rozlišovacích znaků příslušných kultur sloužící k dorozumívání mezi jednotlivými členy dané společnosti, přičemž podmínkou je, aby obě zúčastněné strany komunikačního toku ovládaly příslušný jazyk na dostatečné úrovni. Jazyk nepředstavuje pouze a jen množství slov a jejich zápis, sloužících k popisu skutečností, ale je také výrazným ukazatelem a nositelem kulturních hodnot dané společnosti.²² Odborná literatura definuje jazyk následujícími způsoby: „*Jazyk v užším smyslu je systém znaků a pravidel, kterým se mluvčí řídí při sdělování informací.*“²³ „*Jazyk je univerzální dorozumívací prostředek celospolečenské povahy, nástroj myšlení a prostředek sloužící k ukládání lidských zkušeností a k rozvíjení národních kulturních tradic. Má systémový a znakový charakter.*“²³

V žebříčku nejrozšířenějších jazyků světa, z pohledu počtu mluvčích, jsou na prvních čtyřech místech: 1. čínština (12,44 %), 2. španělština (4,85 %), 3. angličtina (4,83 %), 4. arabština (3,25 %).²⁴ Počet jazyků na světě se odhaduje na 3-5 tisíc²⁵ patřících do některé z jazykových skupin. Jmenujme alespoň některé např. indoevropské jazyky (slovanské (čeština), germánské, románské, baltské, aj.), sinotibetské jazyky (čínské, tibetobarmské), afroasijské jazyky, nigerokonžské jazyky, austrálské jazyky a mnohé další.²⁶

Jazykověda rozděluje studium jazyka z hlediska základních kategorií: *Syntax* – nauka o větné skladbě, o vztazích mezi prvky jazyka, výrazy, zkoumá pravidla tvorby vět (přípustné kombinace slov, symbolů), *Sémantika* – významosloví, nauka o systémech významů slov, o změnách významů slov, nauka o významech slovních spojení a vět, *Morfologie* – tvarosloví,

nauka o tvarech slov, o jejich odvozování a ohýbání, *Fonologie* – nauka o zvukových nástrojích jazyka, zkoumá funkčních zvukové rozdíly, a další.^{21, 22}

3.3.2.2.2 *Symbols – ikona, index, symbol*

Symbols představují nástroje, jež jsou určeny k zastupování určitých jevů²⁷, informací, sdělení, prostřednictvím určitého grafického znaku, značky, tedy snaží se zastoupit nějakou skutečnost nějakým zjednodušeným znakem, který bude vyjadřovat příslušnou realitu. Slouží k nonverbální komunikaci mezi členy dané společnosti, kultury či, všemi lidmi na světě (pokud se ovšem jedná o mezinárodně uznávané symbols).

Rozlišujeme tři druhy symbols podle vztahu k označované realitě, předmětu:

Ikona je druh znaku, kde vztah mezi zastupovanou realitou a daným znakem je určen vnější vizuální podobností, např.: čínský znak (svým původem byl právě odvozen od vnější podobnosti k popisované realitě), piktogram (obrázky zastupující „muž“ „žena“ na dveřích WC, atd.), emotikon („smajlík“ je dnes jedním z nejužívanějších ikon), aj.^{21, 27}

Index je druh znaku, kde vztah mezi zastupovanou realitou a daným znakem je určen kauzálním vztahem (věcnou, příčinnou souvislostí), např.: kouř (kouř na obzoru je indexem ohně, neboť existuje příčinná souvislost mezi kouřem a ohněm), aj.^{21, 27}

Symbol je druh znaku, kde vztah mezi zastupovanou realitou a daným znakem je určen příslušnou konvencí, náhodou, zvykem, dohodou. Symbols rozlišujeme verbální i nonverbální a jedná se o šifru, na níž se daná kultura dohodla, že bude zastupovat danou skutečnost, např.: písmeno (písmena abecedy), svastika (pradávný symbol života dodnes užívaný např. v buddhismu – pravotočivě symbolem mužského principu, levotočivě symbolem ženského principu; symbol nacizmu, atp.), dopravní značky (zákaz vjezdu, aj.; některé dopravní značky jsou doplněny i o ikony), bílá barva (symbol smrti v Asii), kříž (v různých zpracováních: křesťanství, nemocnice), srp a kladivo (dnes symbol komunismu), aj.^{21, 27}

3.3.2.2.3 *Gestika*

Gestika představuje souhrn nástrojů nonverbální komunikace, které spolu s mimikou hraje velmi důležitou roli v každodenní komunikaci mezi členy kultury a obvykle doprovází verbální složku komunikace, nebo může, podle situace, vystupovat i samostatně. Jedná se o určité typy pohybů, posunků vykonávaných rukami, prsty a jejich kombinací, hlavou, dlaněmi, ale velmi často i pohybem celého těla. Pokud mluvíme o pohybu některé části těla,

pak gestem může být také nečinnost, jinými slovy řečeno „nepohyb“ některé části těla. Je pochopitelné, že používáme gesta příslušející dané kultuře, kterou jsme enkulturovali. Gestika obvykle naznačuje určité signály, informace, sdělení, která se dají vyjádřit i slovně. Slovní vyjádření je ovšem často zdlouhavější a nemusí být vždy, z některých důvodů, slyšeno, natožpak i pochopeno druhou stranou komunikačního toku.²⁸ Mnohem jednodušší, vhodnější a rychlejší je v těchto situacích, jak pro odesílatele, tak pro příjemce signálu, danou věc, pokud to lze, vyjádřit příslušnou gestikou, či příslušné verbální sdělení gestikou podpořit. Jinak gestikulují Češi, jinak Britové, kteří se spokojí s decentními pohyby se snahou zachovat dekórum, natožpak Italové, kteří horlivě gestikulují mluvíce či poslouchající. Specifická je také gestika kupříkladu Číňanů, kteří svou gestikulací, v jim známém prostředí, mnohdy dokreslují větný důraz i jemnost, význam slov i pocity tak, aby bylo vše správně pochopeno.

Pokud se setká příslušník kultury, kde je gestika běžným doprovodem sdělení a dokresluje tak význam, s příslušníkem kultury, kde je gestika bezvýznamnou, může nastat přinejmenším nedorozumění, vzájemné nepochopení.⁴⁶

Odborná literatura rozlišuje pět druhů pohybů těla (gest):

Gesta – vyjadřují určitá slova či slovní spojení. Mohou však mít v různých kulturních souvislostech dosti odlišné významy (např.: palec vzhůru = OK, aj.),

Ilustrátory – jsou gesta, jež reálně dokreslují určitou popisovanou situaci, sdělení (např.: ta stěna byla takhle hrubá; měl jsem okolo sebe jen tolik místa, aj.),

Regulátory – jsou gesta, která sledují, kontrolují, udržují, doprovází řeč druhé osoby. (např.: gestikulace rukou či mimické výrazy, které naznačují příkazy či pobídky „zrychli,“ „zpomal,“ „pokračuj,“ „a to je vše?,“ aj.)

Adaptéry – jsou gesta, jež splňují určité poslání, tj. uspokojují určitou potřebu (např.: promnutí nosu, poškrábání za uchem, „lámání“ prstů, aj.), afektivní projevy – vyjadřují emoční významy vyjadřované nejčastěji obličejem, čímž se dále zabývá mimika.²⁹

3.3.2.2.4 Mimika

Mimikou nejčastěji myslíme mimiku tváře, která je naším elementárním komunikačním nástrojem pro potřeby vyjádření emocí a svým charakterem se řadí do nonverbální komunikace. Výrazy naší tváře se nejčastěji pojí se snahou vyjadřovat právě prožívané emoce negativního typu: smutku, obavy, úzkosti, odpornosti, podrážděnosti,

vzteklosti, zuřivosti, atp., nebo pozitivního typu: radosti, úžasu, uvolněnosti, překvapení, soustředění, líbivosti, atp. Zmíněné základní výrazy obličeje můžeme označit jako více či méně univerzální napříč všemi kulturami, jelikož disponujeme všichni stejnými mimickými svaly. Naproti tomu snad každá kultura používá i specifické mimické výrazy učené procesem enkulturace, jež dokáží rozklíčovat příslušníci dané společnosti a které vyjadřují specifické informace a signály svému okolí.¹³ Mimika obličeje nepředstavuje jen a pouze stále se měnící hru našich obličejových svalů (mimických svalů), ale myslí se jí i celková fyziognomie (výraz, podoba) našeho obličeje, jež se po celou dobu života vrývá do vzhledu tváře a zůstává v ní uložena napořád v podobě mimických vrásek.³⁰

Vedle symboliky, gestiky a mimiky, existují další druhy nonverbální komunikace, jako jsou posturologie (zkoumající sdělení postoji a polohami lidského těla), proxemika (zkoumající sdělení přibližováním a oddalováním osob), haptika (zkoumající sdělení podáním ruky a bezprostředním dotykem), paralingvistika (zkoumající sdělení prostřednictvím svrchních tónů řeči), řeč očí a pohledů, sdělování úpravou zevnějšku.³¹

3.4 Charakteristiky kultury Číny

Čína je jednou z nejdéle žijících a nejzajímavějších civilizací na světě. Bohatství této civilizace tkví v jejích kulturních, uměleckých a duchovních tradicích, jež tvoří základní pilíře dnešní Číny. Přestože je Čína geograficky značně rozlehlá a v průběhu své historie byla zasažena mnoha válkami, vnitřními, vnějšími i občanskými, invazemi cizích zemí, okupováním a kolonialismem, ale i mnoha přírodními katastrofami a násilnými změnami režimů, si čínská kultura uchovala své tradiční podoby a charakter. Pro pochopení čínské kultury a jejího dědictví, je nutno porozumět dlouhé historii a myšlenkovým směrům, jež tvoří esenci čínského stylu života.³²

3.4.1 Historie kultury Říše středu

Stáří čínské kultury se odhaduje přibližně na 5.000 let. Podle tradičního čínského vykladu, začala historie Číny třemi dynastiemi *Xia* (1900-1350 př. n. l.), *Shang* (1766-1122 př. n. l.) a *Zhou* (1172-721 př. n. l.). Dalším historickým mezníkem v historii Číny je období života nejznámějšího čínského filozofa, myslitele *Konfucia*, čínsky *Kongfuzi* (551-479

př. n. l.), jehož učení, později pojmenované jako Konfucianismus, ovlivnilo celou kulturní historii Číny a ovlivňuje ji dodnes. První čínský císař jménem *Qin Shihuang* známý jako *Žlutý císař*, patřící do dynastie *Qin* (221-206 př. n. l.), vytvořil první jednotnou čínskou říši, postavil nejhonosnější hrobku v čínských dějinách, mnohem starší než egyptské pyramidy, kterou střeží slavná terakotová armáda, byly vynalezeny novinky, jako zbraně, vozy, lodě, hudba, oblečení, kalendář, léky, atp. Další, jedna z nejznámějších, je dynastie *Han* (206 př. n. l. - 220 n. l.), která svou vládou zajistila Číně rozkvět, prosperitu a expanzi – Čína je kolébkou porcelánu, papíru, hedvábí, střelného prachu, kompasu, zdymadla, knihtisku, papírových peněz apod. Dynastii *Han* vystřídal období tzv. Tři království (220-265): Království *Wei*, Království *Shu* a Království *Wu*, toto období je obdobím válečných krvavých konfliktů. V meziobdobí 220-589 nebyla Čína jednotná. Dynastie *Sui* sjednotila Čínu v období 589-618. V letech 618-907 vládne dynastie *Tang*, jež znovu sjednotila říši, označována jako „zlatý věk Číny“, přinesla růst zahraničních kontaktů, vlivu Číny, obchod po Hedvábné stezce a existovalo největší město tehdejšího světa Chang'an s 1 mil. obyvatel. Následuje relativně rychlé období střídání vlád známé jako tzv. Období pěti dynastií a deseti království, končící rokem 960, kdy zemi sjednotila dynastie *Song* (960-1279), jež přinesla stabilitu, rozvoj, tiskly se bankovky, začal se využívat střelný prach a kompas. Po *Song* přichází mongolská dynastie *Yuan* (1271-1368) známá vládou *Džingischánova* syna *Kublajchána* a přítomností jeho pozdějšího vyslance benátského kupce *Marca Pola*. Po tom, co mongolský dvůr uprchnul z Číny, začíná období vlády dynastie *Ming* (1368-1644), která je poslední dynastií čínské národnosti, přinesla dlouhodobou hospodářskou prosperitu a politickou rovnováhu. Hospodářské potíže *Mingy* oslabily a byla svržena mandžuskou dynastií *Qing* (1644-1911), za níž dosáhla Čína svého největšího územního rozmachu, získala Taiwan a Xinjiang. Britové dováželi do Číny opium výměnou za čaj. Čína se pokusila obchodní tok zarazit, zabavila opium prodejcům, Britové vyslali vojsko a vzniká tzv. První opiová válka (1839-1842), kde Čína s ponížením kapitulovala. *Qingové* byli poraženi ve válce s Japonskem v letech 1894-1895, čímž vznikly „tahanice o Čínu“ – „Západ přispěchal“ ukořistit nová privilegia – Německo, pod záminku vraždy misionářů, zabralo město Qingdao (od roku 1903 se zde vaří nejznámější čínské pivo), Rusko mohlo protáhnout transsibiřskou magistrálu a Británie si pronajala na 99 let „Nová území“ u Hongkongu. Tvrdou ranou jim bylo i tzv. Boxerské povstání v roce 1900. *Qingové* zakládají „Novou Čínu“, ale vlivem sociálních změn je dynastie svržena v roce 1911 vojenskou vzpourou, čímž přichází republikánská éra Číny. 1911 byla založena Čínská republika s prezidentem jménem *Sun Zhongshan* (Sunjatsen), své místo musel postoupit *Yuan Shikaiovi*. 1912

založena národní nacionalistická strana Guomindang, vyhrála 1. národní volby v roce 1913, téhož roku vyhnána z parlamentu. Po smrti Yuan Shikaie (1916-1928) je země ovládána veliteli vojsk. 1921 založena KS Číny, na sjezdu byl i student *Mao Zedong*. KSČ a Guomindang spojily síly za účelem znovusjednocení země, ale poté již nenašly společnou řeč, stali se soupeři a začal „boj o Čínu.“ Guomindang zakládá vlastní režim s hlavním městem Nanjing. *Jiang Jieshi* (Čankajšek) se stal šéfem Guomindangu a byl premiérem až do vítězství KSČ v roce 1949. 1928 založili komunisté tzv. Rudou armádu, jako svou ozbrojenou ruku. Guomindang v letech 1928-1937 podnikl řadu hospodářských a průmyslových reforem, které ovšem téměř ignorovaly zemědělské oblasti. 1931 vytváří komunisté republiku v provincii Jiangxi a Japonci okupují Mandžusko, ale vůdce Guomindangu Jiang Jieshi se soustředil na boj s komunisty a 1934 je donutil k tzv. Dlouhému pochodu – komunisté opustili základnu v Jiangxi, probíjeli se přes blokádu Guomindangu, a aby je setřásl, vyrazili pěšky na západ na cestu dlouhou osm tisíc kilometrů směr město Yan'an v provincii Shaanxi - z 87.000 pochodujících zbylo méně než 6.000 lidí (pochod trval rok).⁴⁴ V roce 1937 Japonci podnikli invazi a Čína se rozpadla na japonský, nacionalistický a komunistický blok. 1940 vedla Rudá armáda ofenzívu, nacionalisté byli v defenzívě. Po Pearl Harboru se USA stali spojenci Číny a poslali sem vojáky. Veškeré Japonské tendence skočily bombardováním Hirošimy a Nagasaki (1945). Po válce se Guomindang pokusil o získání nadvlády zpět, ale v roce 1946 vypukla občanská válka s komunisty a nacionalisté uprchli z pevninské Číny na Taiwan, kde založili Čínskou republiku. V roce 1949 komunisté dorazili do Beijingu (Peking) a v říjnu toho roku vyhlásil Mao Zedong založení Čínské lidové republiky (ČLR). Mao razil strategii rychlé kolektivizace a industrializace tzv. Velkým skokem vpřed (1958). Zemědělská družstva byla rozdělena na komuny, které měly nerealisticky v malých pecích na dvorku vyrábět ocel, o což se snažily, a proto nezbyly síly na zemědělství. Výsledkem experimentu, ukončeného rokem 1961, byl hladomor a zemřelo 16-27 mil. lidí. To pozici Maa oslabilo a z bázně politické konkurence, vyprovokoval (1966-1969) tzv. Kulturní revoluci – zfanatizoval studenty proti kantorům učícím „staré“ zvyky, aby je lynčovali. Studenti vytvořili tzv. Rudé gardy a začali ničit tzv. Čtyři přežitky – staré myšlenky, starou kulturu, zvyky a obyčeje. Útokům se, s tajnou podporou Maa, nevyhnulo ani vedení KSČ („konkurence“), což potřeboval k posílení kultu své osobnosti. Rudé gardy tisíce lidí krutě veřejně ponižovali a mnohé uštvali k smrti. Roku 1967 sílily ve městech pouliční boje frakcí. Mao nepokoje vojensky potlačil, rozpustil Rudé gardy. V roce 1969 byl dohodnut nástupce Maa na pozici předsedy Strany a kulturní revoluce skončila, ale byla cítit až do Maovy smrti (1976) a zatčení a odsouzení dalších osob

zodpovědných za mnohé přehmaty za revoluce. Hlavou Číny se stal *Deng Xiaoping*. Posledních 25 let se Čína snažila neúspěšně snížit porodnost, a proto roku 1979 bylo zavedeno drsné opatření proti růstu populace tzv. Politika jednoho dítěte. Rodiny s 1 dítětem dostávaly podporu, s více dětmi její část ztrácely (výjimky existovaly pro postižené děti a pro menšiny). Reforma nerespektovala starobyrou čínskou tradici vyžadující k zachování rodu aspoň jednoho syna (jedině syn dokáže zajistit rodiče ve stáří, dcera se provdá do jiné rodiny). Nucenou politikou rostly potraty i hodnotová a morální krize v podobě zabíjení novorozenat ženského pohlaví u rodin, jež si nemohly dovolit mít jako jediné dítě děvče. Deng, čtyři roky po smrti Maa, rehabilitoval oběti kulturní revoluce a během 10 let zavedl mnohé ekonomické reformy a změny, ze kterých Čína těží dodnes. Pouze jeho poslední léta působení byla ušpiněna nezvládnutím situace a vydáním rozkazu k vojenskému potlačení demonstrace na náměstí Tian'anmen, kde studenti na památku právě zemřelého politického reformátora *Hu Yaobanga* demonstrovali a zahájili hladovku s cílem donutit vládu k povolení větších politických svobod. Deng, hostíc zrovna státní návštěvu Gorbačova, vydal pod tlakem okolností ve stresové situaci zkratovitý rozkaz k potlačení demonstrace silou. Vojáci do demonstrijících začali i střílet. Nepřežilo 400-800 lidí. Deng odchází do ústraní (1990), ale vliv má stále. Roku 1992 Deng inicioval otevření Číny zahraničním investorům. Roku 1997 Deng umírá a Hongkong je po 155 „britských“ letech Británií navrácen Číně. Nástupcem Denga se stal *Jiang Zemin* (1993), jenž je iniciátorem násilného potlačování duchovní praxe Falungong, jehož členy či sympatizanty byli i mnozí členové KS Číny. Jiang se zřejmě zalekl růstu členů tohoto hnutí, které se blížilo podobnému počtu, jako byl počet členů KSČ (2010: přes 80. mil. členů). *Hu Jintao* se stává prezidentem v roce 2003, představitel reformistů, stojících proti tzv. „maoistům.“ Rok 2008 je charakteristický konáním LOH v Pekingu. V roce 2013 obsazuje prezidentskou funkci *Xi Jinping*, pokračovatel z tábora reformistů.³²

3.4.2 Základní kulturní znaky čínské kultury

3.4.2.1 Myšlení – Konfucianismus

Konfucianismus, jako jeden z nejvýraznějších myšlenkových nenáboženských proudů, tedy myšlenky filozofa, učenice a úředníka Konfucia (551–479 př. n. l.) a jeho učedníků, ovlivnily a ovlivňují čínské myšlení po více než 2000 let. Základní myšlenkou konfucianismu je řád mezilidských vztahů a z toho vyplývající povinnost jedinců vůči druhým, kteří do těchto vztahů patří. Myslitel Konfucius ve svých myšlenkách stanovil pět základních

a pro chod společnosti důležitých vztahů, které se musí respektovat. Jedná se o vztahy vládce vůči poddanému, manžela vůči manželce, otce vůči synovi, staršího bratra vůči mladšímu a také vztahy mezi přáteli. Konfucius považuje řád za klíč ke společenskému pořádku, založenému na vztahové povinnosti jedince k jedinci, na loajalitě jedince vůči své skupině, na úctě syna ke svému otci, na upřímnosti a cti, ohleduplnosti, péči, respektu a pozornosti vůči starším lidem a úctě ke stáří jako takovému. Citelnou ránu těmto zákonům a zásadám, udeřila komunistická Kulturní revoluce, za které bylo Konfuciovo učení na pevninské Číně pošlapáváno, silně kritizováno označováno za silně buržoazní, nepřátelské, kontrarevoluční. Od té doby se však tyto, komunisty dříve zavržené, hodnoty vracejí, neboť je z čínského myšlení a kultury nelze nadobro vymazat. Je tedy otázkou, do jaké míry se dnes do detailu dodržují. Hierarchická úcta k lidem starším a k nadřízeným, respektování povinností, skrývání své osobní neposlušnosti, držení se striktního směru, který vymezí člověk na vyšší hierarchické pozici, jsou dnes typickou konfuciánskou praxí a jejich nedodržení se Číňan stává neloajálním a nezodpovědným vůči skupině. Konfucianismus je konzervativní ze své podstaty, každý má své místo, nikdo se nesnaží moc riskovat a tato nepružnost se projevuje i při odporu vůči přijímání jakýchkoli novinek a nových postupů. Jak již bylo řečeno, v konfuciánské společnosti má každý své místo, rovnost neexistuje, neboť sám Konfucius ve svých dílech popisuje osoby hierarchicky výš za nadřazené. Této nadřazené osobě se přisuzuje mnoho ctností, kterých si Číňané dodnes vysoce váží. Těchto tradičních osm ctností reprezentuje loajalita (zhong), synovská úcta (xiao), důvěra (xin), spravedlnost (yi), laskavost (ren), láska (ai), mír (ping) a harmonie (he). Nadřazený člověk je podle Konfucia velkorysý, nevyhledává střety, je smířlivý, ochotný ke kompromisu, je skromný, nechlubí se majetkem, penězi ani úspěchy, ale spíše se podceňuje, je zodpovědný, počestný člověk, který přehlíží chyby a excesy ostatních, je poctivý, spravedlivý a je pozorným a starostlivým hostitelem. Jak již bylo ovšem naznačeno výše, tyto konfuciánské hodnoty byly za Kulturní revoluce v Číně, vedené Mao Zedongem, dehonestovány a kritizovány. Po doznění Kulturní revoluce a smrti Maa se však čínská společnost vrací ke svým původním hodnotám a i čínské vlády od té doby realizovaly mnoho kampaní burcujících k „oprášení“ slušného chování po vzoru Konfucia.⁴²

3.4.2.2 Upřednostňování kolektivu před zájmem jedince

Tak jako každá kultura, má i ta čínská svá specifika, kterými se odlišuje od ostatních. Nejvíce viditelnou kulturní odlišností čínské kultury je pozice jednotlivce v rámci společnosti. V naší kultuře se zdůrazňuje individualismus jednotlivce, jeho vyčnívání, snaha odlišit se

od průměru, zdůrazňování osobních předností. Celý život se většina z nás snaží prosadit mezi ostatními a slýchává často věty typu „Bud' sám sebou,“ „Postarej se sám o sebe, protože to za tebe nikdo jiný neudělá,“ „Nemusíš mít vždy stejný názor jako hlavní názorový proud.“ Čínská kultura si cení konformity, naopak západní kultura se konformitě vyhýbá. V Číně individualismus neplatí a dětem se vštěpují věty typu „Přijmi svět kolem sebe a nesnaž se jej měnit,“ „Podvol se ochotně autoritě,“ „Nezpochybňuj svět, ve kterém žiješ,“ „Tvé osobní zájmy a tvá osoba samotná není tak důležitá jako tvá role, kterou sehraáš ve společnosti.“ Společností Číňané míní zejména příslušnost k rodině, ať už nejužší či rozšířené, kolektivu školní třídy, vojenské jednotce či kolegům ze svého tzv. *danwei*, neboli pracovního kolektivu. Rozhodování v čínské společnosti probíhá nejen na úrovni vyšší autority, Číňané mají v krvi respektovat a řídit se autoritami, ale významným principem je také princip širokého konsensu, který se často hledá delší dobu, dokud se Číňané nedoberou společné shody. Tento konsensus je poté považován za platný a skupina se mu podřídí. Nikdo tento konsensus nebude kritizovat či zpochybňovat, a pokud ano, tak to dotyčný nebude ventilovat otevřeně. Pro čínskou kulturu je tedy důležitým rysem nevybočovat z řady. Pokud se ovšem Číňané necítí být ohroženi, je-li vhodná příležitost a cítí-li, že podobný názor s nimi sdílí větší množství lidí, přičemž tím se jakoby ruší individualismus jednotlivce, který přechází v kolektivističtější formu, Číňané se odhodlají vyjádřit svůj názor ochotněji. Čínský kolektivismus je v podstatě smlouva, jejímž předmětem je loajalita, podřízenost jednotlivce většímu celku, která je odměněna podporou a ochranou jednotlivce společností. Přání, tužby a rozhodování Číňana jsou podřízeny zájmům příslušné skupiny, do níž náleží. Číňan nevyzdvihuje svou individualitu, ale zdůrazňuje kolektiv, jehož členem je. Dobrým příkladem kolektivního přemýšlení může být stále běžné představování se Číňana při zvednutí telefonu stylem např.: „Dobrý den, jsem telekomunikační společnost Huawei“ a nikoliv jménem jako např.: „Jsem Wu Jiemin.“ Dalším projevem kolektivismu je fakt, že zahraniční hosty nezve jednotlivce, ale obvykle skupina a mezipodnikové smlouvy uzavírá vždy skupina. Kolektivismus čínského charakteru by ale neměl být chápán tím způsobem, že čínští jednotlivci nemají své přednosti, že nejsou každý unikátní osobností s příslušnými individuálními schopnostmi a dovednostmi. Číňané jsou unikátními konfiguracemi stejně jako všichni ostatní lidé na světě, ovšem tuto svou individualitu smí projevit jen za podmínek, jež jim jejich kultura a zvyklosti dovolují.⁴²

Naproti skupinovému kolektivismu, stojí důležitý poznatek o čínském chování vůči lidem „zvenčí,“ kteří do příslušné uzavřené skupiny lidí nepatří, ať už se jedná o kohokoli,

Číňana či jiného člověka. Jedná se tedy o vnímání vztahu „my-oni.“ Číňané jsou tedy velice zodpovědní, ochotní a povolní při plnění povinností a úkolů směřujících a týkajících se dané skupiny. Tyto vlastnosti Číňané však většinou již nectí vůči lidem, kteří nepatří do dané skupiny, pokud se nejedná o hosty, a tím myšleno i zahraniční hosty, na kterých jim záleží. Z toho tedy plyne, že pokud Číňan jedná, hovoří s člověkem, se kterým jej nic nepojí (byť je to také Číňan), nemá s ním žádný vztah, v podstatě mu na něm nezáleží, tak zdvořilým, milým a pohostinným jednáním oplývat povětšinou nebude. Tato vlastnost se projevuje neochotou, nezájmem a odmítáním, přičemž toto jednání s protistranou se může, u mnoha jednotlivců, jevit až jako kruté.⁴²

3.4.2.3 *Mianzi* 面子

Tvář neboli čínsky *mianzi* je pro čínskou kulturu typickým a velice důležitým prvkem. Koncept tváře existuje i v západním světě, ovšem bere se spíše odlehčeně a vtipky, urážky a jiné prohřešky se snadněji promíjejí. Pro Číňany je ale tvář vážnou věcí a jedná se v podstatě o silnou vnímavost a citlivost Číňana na to, jak je vnímán druhými, jak na něj nazírá svět kolem něj, v jakém světle je vnímán. Pokud někdo někomu způsobí ztrátu tváře, znamená to ve většině případů rozklad vztahu, přerušení kontaktu, mnohdy i odvetu. Forem, jak ztratit tvář, či někoho o tvář připravit je mnoho. Pokud je tvář dotyčného někým poškozena, příslušný jedinec, který ztrátu způsobil, ztrácí úctu nejen v očích poškozené, ale i ztrátu úcty všech lidí, kteří se o tomto incidentu dozvědí. Způsobit někomu ztrátu tváře je možné například tím, že dotyčného urazíte, zkritizujete před nadřízeným, či jeho spolupracovníky, ztratit tvář lze povýšeným chováním, přehlížením zájmů a pocitů druhých. Co ovšem čínská kultura považuje za největší prohřešek, který nezůstane bez odezvy, je jednání s nedostatečnou úctou k druhému. Číňané podle konfuciánských pravidel nedávají najevo svůj vztek a přímý útok na člověka, který ztrátu tváře způsobil, nemůže být očekáván. „Odplatou“ Číňan většinou neporuší etiketu, ale odvěta přijde v pasivní formě a to například v podobě záměrného nesplnění úkolu, který jim byl uložen, v podobě pozdního příchodu na schůzku s trapnou výmluvou atp. V čínské kultuře však lze někomu tvář i „dát,“ což znamená jeho světlo vylepšit, pochválit jej před někým, zlepšit jeho obraz před okolním světem. Dát tvář může v praxi znamenat pochvalu dotyčného před spolupracovníky či nadřízenou osobou, může znamenat kompliment či veřejné poděkování a projev úcty, který je mířen druhé osobě, jež je v tomto případě příjemcem povýšení tváře. Gesta tohoto typu, jsou Číňany, a tedy i čínskou kulturou, velice ceněna.⁴²

3.4.2.4 *Guanxi* 关系

Vedle mianzi funguje v čínské kultuře další velice důležitý prvek, a tím jsou konexe, vztahy neboli čínsky *guanxi*. Konexe jsou v Číně velice důležitým „bohatstvím.“ bez kterého mnoho dokázat nelze. Pokud neexistuje *guanxi* například mezi dvěma osobami, stěží bude moci jedna požadovat něco po druhé. *Guanxi* totiž představuje jakýsi „kruh důvěry,“ který zahrnuje osoby, jež dotyčný zná, se kterými má určité vztahy a zahrnuje rovněž míru toho, co jsou tyto osoby, pro dotyčného, ochotny či povinny udělat nebo zařídit. Jedná se tedy o určitý princip reciprocity mezi známými, kteří si navzájem prokazují služby, laskavosti. *Guanxi* není výdobytkem komunistických mocnářů z Čínské lidové republiky, ale jedná se o prastarý systém, který funguje mezi Číňany po celém světě. Za dob nejtvrďšího komunismu v Číně se *guanxi* prokázalo jako účinný nástroj pro získání nedostatkového zboží. Existuje-li *guanxi* např. mezi dvěma osobami, můžou se na sebe obě spolehnout, že jedna druhé pomůže v momentě, kdy to bude potřeba. Může se svým charakterem jednat o prokázání nějaké služby, kterou dotyčný může zajistit či podnitit, nebo se může dokonce jednat o určité „přizpůsobení“ pravidel, či někdy až jejich porušení v zájmu prokázání reciprocity. Jako příklad využití *guanxi* mezi známými by mohlo být např. domluvení schůzky s potenciálním obchodním partnerem pro známého, zatlačení na příslušných úřadech, aby věnovali příslušné žádosti větší pozornost (pokud daná osoba má konexe na zaměstnance příslušného úřadu), získání těžko sehnatelných vstupenek na daný koncert, obstarání doporučení pro danou osobu k různým příležitostem, např. získání víza atp. Jedná se tedy o jakési kolektivní protislужby, které jsou jistým způsobem známy i v Česku tzv. „po známosti,“ ale na daleko vyšší a propracovanější úrovni s přesně zakotvenými pravidly „hry.“ *Guanxi* cizinec musí pochopit, pokud se snaží něco podniknout v čínské společnosti. Musí nejdříve proniknout mezi Číňany, vytvořit si přátele, položit základy oboustranné důvěry a ukázat protistraně, že je ochoten pomoci. Pak může dotyčný očekávat, že mu Číňan tuto pomoc oplátí. Pokud tuto skutečnost respektovat dotyčný nebude, mnoho nezmůže. Budování vztahu s Číňanem je běh na dlouhou trať.⁴²

3.4.2.5 *Vzájemnost* 互惠

Vzájemnost je dalším prvkem čínského myšlení a úzce souvisí s *guanxi*. Číňané navazují běžně přátelství na základě sympatií k dotyčnému, ovšem často také na základě vidiny, co jim tento vztah může přinést. Tato vzájemnost funguje ve vztazích v běžném životě a o to silněji funguje v businessu. Prokáže-li Číňan někomu laskavost, automaticky očekává

a předpokládá, že mu přítel jednou tuto službu oplatí. Z toho plyne další poznatek o čínském chování, a to ten, že Číňané velice ochotně prokážou službu, laskavost tomu, kdo o ni požádá, ovšem často se snaží prokázat laskavost osobě či osobám, kteří o ni vůbec nepožádali. Tímto stylem si mnozí Číňané snaží vytvářet příležitosti k tomu, aby někdy v budoucnu mohli dotyčného poprosit o laskavost, službu, přimluvení. Poznatkem také je, že by Číňan neměl být netaktně obdarován darem, laskavostí, kterou nemůže nikdy oplatit, neboť nemožnost reciprocity bude pro něj znamenat doživotní závazek, nebo ztrátu mianzi, neboli tváře.⁴²

3.4.2.6 Soukromí

Prvek soukromí v čínské kultuře a myšlení téměř neexistuje a dokazuje to i fakt, že tento pojem nemá v čínštině přesný ekvivalent. Soukromí tedy nelze označit za prvek čínského myšlení, ale jedná se spíše o nedostatek tohoto pojmu v očích západních kultur, který vnímají při pobytu v Číně. Vnímání soukromí tedy v čínské společnosti nelze vnímat z úhlu pohledu našeho západního citění, neboť v takto přelidněné zemi ztrácí téměř význam. V čínských rodinách, kde žijí všichni pospolu, soukromí zkrátka téměř neexistuje. V Číně je naprosto normální, že na sebe lidé zírají, ať už na cizince či na krajaný, a nepřijde jim to jakkoli neslušné či divné, na což si člověk, vychovaný v západních kulturách, jednoduše musí zvyknout. Číňané nemají mnoho tajemství před lidmi ve svém okolí, a pokud by jej měli, jistě by se na něj dříve či později přišlo. Pracovní skupiny v minulosti byly, jak už to v komunistických systémech, které podezřívají každého, jež jen trochu nesdílí „jediný názor,“ bývá, nuceny k donašečství jakékoli podezřelé aktivity ve svém okolí. Z důvodu této praxe, která v Číňanech zůstala zakořeněna dodnes, věří jen svým nejbližším a nejbližším přátelům a projevují vyšší stupeň podezřívavosti vůči krajanům i cizincům, které dobře neznají nebo neznají vůbec. Podezřelé aktivity se v Číně jednoduše hlásí úřadům. Bydlí-li Číňan v poměrně větším městě, není pro něj problém získat anonymitu (soukromí) tím, že vyrazí ze svého bydliště do města na procházku, kde může být sám se sebou, se svými myšlenkovými pochody.⁴²

3.4.2.7 Čínský jazyk 中文

Čínština je jazykem národa *Han*, tedy etnických Číňanů, největšího z národů v Číně (92 % populace). Je jedním z nejbohatších kulturních jazyků světa a mluví se jí jak na pevninské Číně, Taiwanu i jinde v Asii. Z kraje 20. stol. se začíná prosazovat tzv. *standardní čínština*, v ČLR zvaná *Putonghua* (běžný jazyk), jako společný jazyk

pro celou Čínu, založený na pekingské výslovnosti, používaný v médiích, školách i v běžném životě. Čínština má 4 tóny výslovnosti a je známa svou homofonií – některá slova znějí stejně a liší se pouze tónem, což dává čínštině možnost různých přenesených významů a slovních hříček, které se využívají v *symbolice*. Od roku 1958 funguje, pro přepis čínštiny do latinky, systém zvaný „Pinyin,“ vyvinutý Číňany jako oficiální norma pro zápis výslovnosti (tento systém je využit v této práci; seznam, český přepis a vysvětlení všech použitých čínských výrazů viz obsah práce „Seznam použitých čínských výrazů“). Společným jmenovatelem všech dialektů je čínské znakové písmo založené na prapůvodních piktogramech. Vynález čínských znaků je přisuzován mýtickému úředníkovi jménem *Cang Jie*, který žil před 5000 lety za vlády Žlutého císaře. V současné době mají čínské znaky i své zjednodušené formy a vytváří se i nové. Čínské znaky jsou pro Číňany více než slova – představují historii, umění i kulturu celého čínského národa, jsou pro ně duší čínské kultury.³³

3.4.3 Srovnání národních kultur Česka a Číny

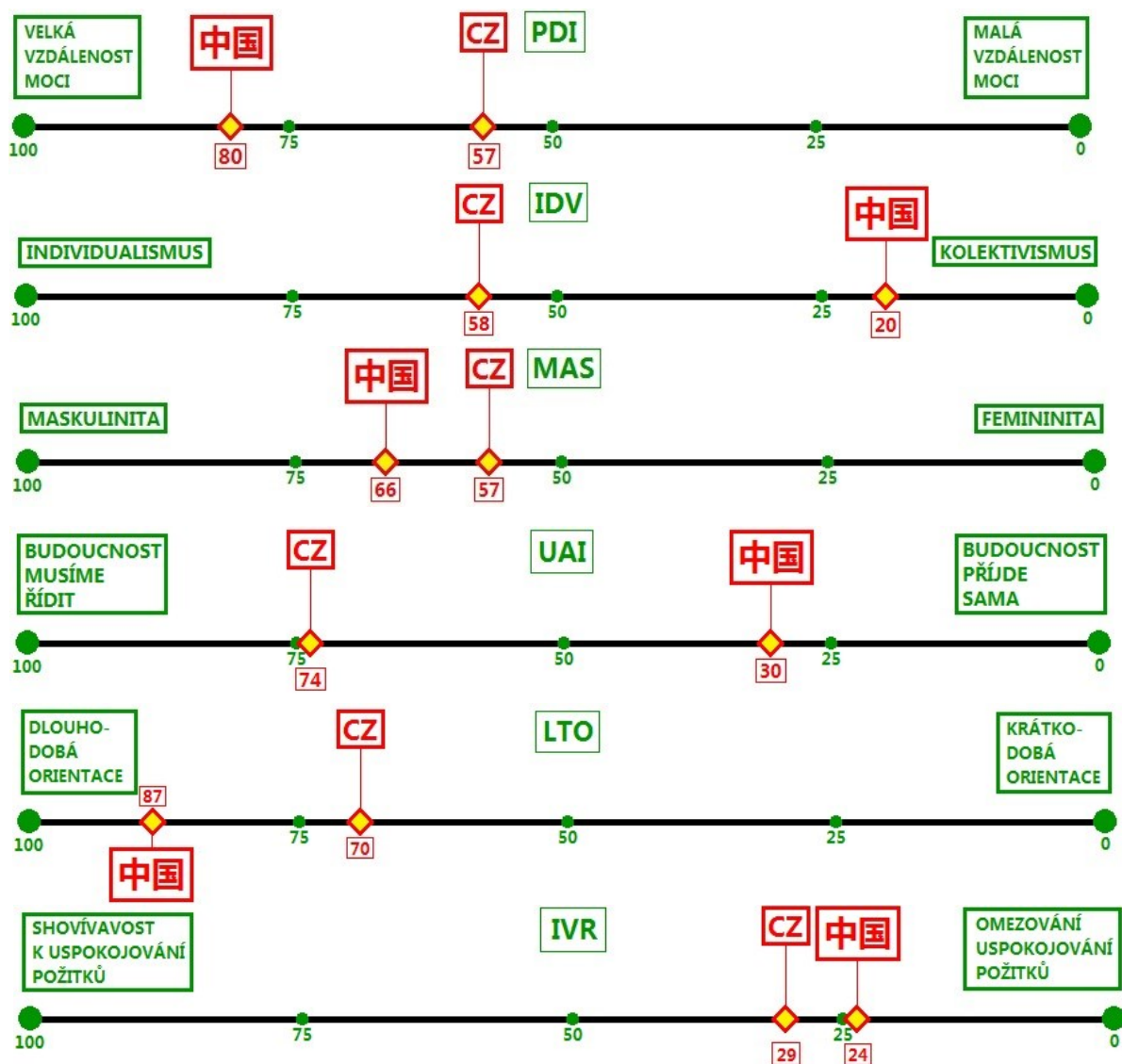
Všechny kultury řeší podobné „problémy,“ ale odlišným způsobem. Tyto „problémy“ zastupují tzv. dimenze. „*Dimenze je aspekt kultury, který může být ve vztahu k jiným kulturám měřen.*“³⁶ Geert Hofstede na základě výzkumu v IBM stanovil 4 dimenze, ve spolupráci s Čínskou univerzitou v Hongkongu byla přidána 5. dimenze (Michael Bond), typická pro asijské národy ovlivněné konfucianismem, a v roce 2010 byla přidána 6. dimenze (Michael Minkov). Rozlišujeme tedy šesti dimenzí:

1. **dimenze (PDI)** „*Vzdálenost moci*“ (vztah nadřizený x podřizený, vztah k autoritám),
2. **dimenze (IDV)** „*Individualismus vs. kolektivismus*“ (vztah jednotlivce x kolektiv),
3. **dimenze (MAS)** „*Maskulinita vs. feminita*“ (vztah muž x žena, soutěživost x zdrženlivost...)
4. **dimenze (UAI)** „*Vyhýbání se nejistotě*“ (silné x slabé vyhýbání se, míra pocitu ohroženosti nejistotou, potřeba řízení budoucnosti x budoucnost přijde sama, atp.),
5. **dimenze (LTO)** „*Dlouhodobá a krátkodobá orientace*“ (orientace na budoucnost x současnost a minulost, konfuciánská dynamika x statika, atp.),
6. **dimenze (IVR)** „*Shovívavost vs. omezování*“ (volné uspokojování potřeb a užívání života x omezení uspokojování společenskými normami).³⁷

Výsledky výzkumu ukazují, že vztah nadřizený x podřizený je v Číně dosti autoritářský oproti Česku, kde ovšem také uvolněný není. Čína je mnohem kolektivističtější

země, kde zájmy celku jsou přednější než jednotlivce, oproti Česku, kde ovšem individualismus nedosahuje charakteru USA. Čína i Česko jsou relativně podobně maskulinní, což znamená, že muži a mužské principy v kultuře hrají vůdčí roli. Čínská kultura nechává věci více plynout, řídící se konfuciánskými principy o přirozeném běhu věcí, kdežto ta česká je radši, když ví, co ji čeká, a uchyluje spíše k řízení budoucnosti. Výsledky dále ukazují, že čínská kultura inklinuje k vytrvalosti, šetrnosti, vztahům uspořádaným podle statutu a dívá se do budoucna, ta česká je podobná ovšem slabšího rázu. Jak čínská, tak česká kultura se vyznačují relativně podobným, silným vymezováním mantinelů lidského počínání pomocí regulací a striktních sociálních norem, byť čínská výrazněji. Grafické porovnání výsledných dimenzionálních indexů je zobrazeno na Obr. 3.1. Ostatní indexy viz Příloha č. 2.

Obr. 3.1 Mapa dimenzionálního porovnání kultur Číny a Česka

Zdroj: vlastní zpracování z dat Geerta Hofstedeho viz zdroj č. 39

3.4.4 Ekonomické charakteristiky Číny

Čína je, s počtem 1.349.585.838 obyvatel (odhad pro červenec 2013), nejlidnatější a čtvrtou největší zemí světa s rozlohou přibližně 9.596.961 km² a hustotou zalidnění cca 141 obyv./km², což Čínu řadí mezi vysoce zalidněné státy (stejně jako Českou republiku se 131 obyv./ km²). Čína vyprodukovala (2012) HDP ve výši 12,38 bil. USD, čímž se dlouhodobě řadí na 3. místo světa (1. místo EU 15,70 bil. USD; 2. USA 15,66 bil. USD). HDP per capita však činí jen 9.100 USD (2012), což pro Čínu představuje 118. místo na světě a řadí ji mezi chudé státy (50. místo ČR, 27. Taiwan; 12. USA; 10. Hongkong). HDP tvoří průmysl (46,6 %), služby (43,7 %) a zemědělství (9,7 %). Zemědělství živí 36,7 % aktivních obyvatel, služby 34,6 % a průmysl 28,7 %. Nezaměstnanost představuje 6,4 % (2012; 66. místo světa) a 13,4 % (cca 128 mil.) obyvatelstva se ocitá pod hranicí chudoby (ta je stanovena na výdělek 365 USD/rok). Státní rozpočet ČLR (2012) byl v deficitu, příjmy byly tvořeny 1,838 bil. USD a výdaje 2,031 bil. USD, přičemž investice tvořily 45,9 % HDP. Veřejný dluh ČLR je okolo 38,5 % HDP (2011). Hodnota inflace (2012) je 3,1 % (5,5 % v roce 2011). Čína je světovým lídrem zemědělství i průmyslu. Rostlinnou produkci tvoří rýže, pšenice, kukuřice, čaj, bavlna a živočišnou produkci převážně vepřové maso a ryby. Je největším producentem oceli a komodity dále tvoří převážně železo, hliník, uhlí, ropa a k průmyslovým odvětvím patří strojírenství, oděvnictví, automobilní a ropný průmysl, potravinářství a odvětví spotřebního zboží. Hodnota exportu ČLR (2012) byla 2,021 bil. USD a importu 1,78 bil. USD. Exportní artikly jsou elektronika, oděvy, železo, ocel, optika, lékařské vybavení a cílovými státy (2011) jsou USA (17,1 %), Hongkong (14,1 %), Japonsko (7,8 %), Jižní Korea (4,4 %), Německo (4 %). Artikly importu jsou stroje, ropa a další paliva, rudy, plasty i chemie a importéry jsou Japonsko (11,2 %), Jižní Korea (9,3 %), USA (6,8 %), Německo (5,3 %).²⁴ Čínský import do ČR tvoří 12,5 % importu a český export do Číny asi 1,03 % českého exportu.³⁴

Obr. 3.2 Vlajka ČLR

Zdroj: <http://gov.cn/>

3.4.5 Územní rozdělení Čínské lidové republiky

Čína se administrativně dělí na 22 provincií (23 s Taiwanem, kde však existuje Čínská republika, kterou Čína a OSN neuznává, dříve v OSN byla), 5 autonomních regionů (Nei Menggu (Vnitřní Mongolsko), Guangxi Zhuang, Xizang (Tibet), Ningxia Hui), 4 samosprávná města (hlavní město Beijing, a města Tianjin, Shanghai, Chongqing) a 2 speciální administrativní regiony

Obr. 3.3 Znak ČLR

Zdroj: <http://gov.cn/>

(Hongkong, Macao).³⁵ Nejlidnatějším městem je Shanghai (16,575 mil. obyv.), pak Beijing (12,214 mil. obyv.), Wuhan (9,785 mil. obyv.), Chongqing (9,401 mil. obyv.), Shenzhen (9,005 mil. obyv.) a Guangzhou (8,884 mil. obyv.).^{24, 45} Mapa administrativního rozdělení Číny viz Příloha č. 1.

4 Metodika shromažďování dat

4.1 Charakteristika výzkumu

4.1.1 První část výzkumu – kvalitativní výzkum

Nejprve byl, z hlediska typologie výzkumů, realizován kvalitativní výzkum sloužící k získání informací odhalujících detaily chování spotřebitele. Tyto informace představují primární data týkající se zkoumané problematiky. K získání potřebných dat byla využita metoda skupinového rozhovoru tzv. *Focus Group Discussion (Interview)*.

Skupinový rozhovor (interview) představuje nejužívanější metodu kvalitativního výzkumu a svým charakterem se jedná o moderovaný rozhovor, s omezeným počtem respondentů, vedený na příslušné téma, jehož průběh je řízen osobou moderátora. Skupinové interview by mělo probíhat v pohodové atmosféře neformálního charakteru, a mělo by tím vést k získání většího počtu různorodých názorů na zkoumanou problematiku. V marketingové oblasti se nejčastěji této metody používá k testování, diskuzi nových reklamních konceptů s vybranými respondenty, k diskuzi o produktech s intimnější tematikou, nebo k tzv. pretestům, tedy k testování nových výrobků. Profesionální skupinové rozhovory jsou organizovány ve studiích tomu určených, tedy ve studiích s patřičnou výbavou, technikou typu zvukových a obrazových nahrávacích a přenosových zařízení pro zaznamenání všech názorů respondentů, s možností zpětného přehrávání, připomenutí určitých momentů, analyzování jednotlivých reakcí. Současným trendem je organizace skupinových rozhovorů s využitím online nástrojů.⁴⁰

4.1.2 Druhá část výzkumu – kvantitativní výzkum

Poté, co byl realizován kvalitativní výzkum formou skupinových rozhovorů, který, ve vztahu ke kvantitativnímu, hraje roli pilotáže, byla získaná data (názory, postřehy, pocity) využita pro účely následně realizovaného kvantitativního výzkumu, jež byl uskutečněn prostřednictvím elektronického online dotazníkového šetření neboli online dotazování (*Online Research*) metodou CAWI (*Computer Assisted Web Interviewing*).

Online dotazování metodou CAWI je v dnešní moderní době jednou z nejrozšířenějších a také nejrychleji rostoucích výzkumných metod, jež je realizována umístěním elektronického dotazníku na příslušný, k tomu určený, server.⁴⁰ Tento

elektronický dotazník je zpracován pomocí specializovaného softwaru, který umožňuje respondentům vybírání odpovědí pomocí klikání myši či jiného ovládacího zařízení. K vyplnění dotazníku jsou respondenti vyzýváni zasláním e-mailu či jiným komunikačním kanálem, prostřednictvím něhož je respondentům poskytnut internetový odkaz, který spustí prostředí online dotazníku. Po vyplnění respondent potvrdí vyplnění odesláním dotazníku, který je na příslušném serveru poté automaticky zaznamenán.

4.1.3 Výzkumný problém

Výzkumným problémem je neznalost způsobů adaptace čínských studentů na běžný chod Ekonomické fakulty, na české kulturní prostředí, a tedy i neznalost kulturních bariér, které mohou vnímat při studiu, při využívání zázemí univerzity, při pobytu na kolejích VŠB-TUO, nebo obecně při pobytu v Ostravě.

4.1.4 Účel výzkumu

Účelem výzkumu je poznání, odhalení, nalezení bariér a způsobů adaptace čínských studentů při studiu na Ekonomické fakultě.

4.1.5 Výzkumný cíl – cíl práce

Cílem bakalářské práce je analýza kulturních bariér a způsobů adaptace čínských studentů při studiu na Ekonomické fakultě, jejich identifikace a návrh řešení jejich možného zmírnění či odstranění.

4.2 Přípravná fáze skupinového interview

4.2.1 Pilotáž – ověření smyslu výzkumu

Pilotáž, je předem realizovaný průzkum toho, zda potřebné informace, které by měly být výzkumem získány, vůbec existují, zda je vůbec možno danou problematiku zkoumat.

Před samotným kvalitativním výzkumem, byla realizována pilotáž, jejímž úkolem bylo, formou navázání přátelských vztahů s budoucími respondenty (kterým byla autorem práce nabídnuta asistence při jakýchkoli problémech), získat rámcové informace o možných kategoriích problémů a bariér, na základě kterých by měla být zpracována struktura a vedena

diskuze kvalitativního výzkumu. Na bázi přátelské konverzace o běžných tématech, bylo zjištěno, že se čínští studenti při studiu potýkají s určitými, jim ne zcela vyhovujícími, jevy. Pilotáž tedy potvrdila, že kvalitativní výzkum smysl má.

4.2.2 Příprava scénáře skupinového interview

Scénář skupinového interview byl zpracován ke dni 11. listopadu 2012 a byl rozdělen do sedmi tematických bloků, které pokrývají potřebná témata k diskuzi. Na každý blok byl vyhrazen příslušný čas s určitými minutovými rezervami. Scénář viz Příloha č. 3.

4.2.2.1 Úvodní blok

První v pořadí byl blok, pojmenovaný jako „*Meeting Introduction*“ (*Úvod schůzky*), který sloužil k přivítání se s respondenty daného sezení, představení osoby moderátora, tématu, účelu schůzky a stručného obsahu scénáře. Pro tento blok byl vyhrazen časový interval 5 minut.

4.2.2.2 První blok

První blok, pojmenovaný „*Communication Barriers Perceived in The School and Outside*“ (*Vnímané komunikační bariéry ve škole a mimo ni*), byl určen k diskuzi možných překážek, bariér z pohledu jazyka, komunikace, informací, procesů, aj., které respondenti mohou pocítovat při studiu na Ekonomické fakultě, při pobytu v Ostravě, v České republice. Pro tento blok byl vyhrazen časový interval 10 minut.

4.2.2.3 Druhý blok

Druhý blok, s názvem „*Perceived Differences between Chinese and Czech Mentality and Behavior*“ (*Vnímané rozdíly mezi čínskou a českou mentalitou, chováním*), sloužil k diskuzi rozdílnosti chování, zvyklostí, myšlení, aj. mezi oběma kulturami a k diskuzi toho, co se respondentům u nás líbí nejvíce a naopak nejméně, v rámci toho, co byli schopni rozpoznat, zaznamenat od svého příjezdu do doby, než byli na tuto otázku tázáni. Pro tento blok byl vyhrazen časový interval 10 minut.

4.2.2.4 Třetí blok

Náplní třetího bloku, s názvem „*Perception Connected to Our Faculty*“ (*Vnímání spojená s fakultou*), byla diskuze s respondenty na téma, zda vnímají nějaké rozdílnosti mezi

tím, jakým způsobem byla Ekonomická fakulta, VŠB-TUO prezentována na jejich domovské univerzitě, a tím, jaká je skutečnost. Pro tento blok byl vyhrazen časový interval 7 minut.

4.2.2.5 Čtvrtý blok

Čtvrtým blokem scénáře, s názvem „*HBUT versus Faculty of Economics VŠB-TUO*“ (*Vnímané rozdíly mezi HBUT a EkF VŠB-TUO*), byla diskuze vnímaných rozdílů mezi domovskou univerzitou *Hubei University of Technology* a VŠB-TUO, Ekonomickou fakultou. Pro tento blok byl vyhrazen časový interval 7 minut.

4.2.2.6 Pátý blok

Pátým bodem diskuze bylo téma s názvem „*EkF Selection Criterion*“ (*Kritéria výběru EkF*), v němž s respondenty byla vedena diskuze o tom, odkud se dozvěděli, získali informace o VŠB-TUO a Ekonomické fakultě a co způsobilo jejich zájem o studium právě zde. Pro tento blok byl vyhrazen časový interval 7 minut.

4.2.3 Příprava dotazníků ke scénáři

Krátké tři dotazníky s otevřenými otázkami před každým z tematických bloků 1, 2 a 3, byly zařazeny jako podpora skupinového interview s cílem umožnit jednotlivým respondentům vyjádřit své názory k jednotlivým tématům i jiným způsobem, než pouze otevřenou diskuzí. Cílem tohoto kroku bylo získat co nejvíce informací a vyhnout se případnému nevyřknutí některých témat, problémů z důvodu obavy respondentů či jejich spoléhání na tzv. *názorového vůdce* (*opinion leader*). Dotazníky ke scénáři viz Příloha č. 4.

4.2.4 Organizace skupinového interview

Skupinové interview, s totožným scénářem, bylo připraveno ve dvou termínech, a to úterý 13. a úterý 20. listopadu 2012. V tyto dny byli zúčastnění respondenti k dispozici, přičemž každého, ze zmíněných termínů, se účastnila jiná skupina těchto respondentů.

4.3 Realizační fáze skupinového interview

4.3.1 Charakteristika výběrového souboru

Výběrový soubor byl tvořen skupinou dvaceti čínských studentů ve věku 19-23 let, kteří jsou studenty *Hubei University of Technology* (HBUT) a své bakalářské, či magisterské studium dokončují na Ekonomické fakultě VŠB-TU Ostrava na základě bilaterální dohody mezi oběma univerzitami. Jedná se o studenty třetích (17 studentů souboru) a čtvrtých ročníků (3 studenti souboru), studijního programu *Economic Policy and Administration* (B6202) studijního oboru *Finance* (6202R010-01).

4.3.2 Sběr dat - průběh skupinového interview

Skupinové interview, s již zmíněnými čínskými studenty, probíhalo v popsáných dnech a časech na půdě Ekonomické fakulty VŠB-TU Ostrava v budově E, v místnosti s označením „E201,“ která byla k tomuto účelu fakultou propůjčena. Interview se v příslušných dnech konalo přibližně od 9:00 ráno do 10:30 dopoledne s určitými minutovými přesahy způsobenými potřebou některých respondentů mít delší časový interval pro porozumění a vyplnění dotazníků ke scénáři. Poznámky ze skupinového rozhovoru byly zaznamenávány v průběhu do textu scénáře a na připravené volné listy. Každý z rozhovorů byl moderátorem také nahráván na dvě záznamová zařízení, v rámci možností autora, pro případ nezachycení některých postřehů a názorů respondentů. Interview bylo ukončeno poděkováním za účast a rozloučením.

4.3.3 Zpracování dat

Získaná data, ve formě dotazníků, poznámek a nahrávek, byla zpracovávána s podporou textového editoru *Microsoft Word 2010*. Po revizi poznámek byla dodatečně vytvořena tematická skupina otázek s názvem „*Životí náklady*,“ která vznikla na základě spontánních dotazů moderátora, v průběhu skupinového interview, mimo scénář. Po textovém zpracování byla data připravena jako podklad pro pozdější kvantitativní výzkum.

4.4 Přípravná fáze online dotazování

Na základě skupinových interview byly od čínských studentů získány podrobnější informace, detaily o kategoriích problémů a bariér, které se staly podkladem pro následný kvantitativní výzkum. Na základě těchto podkladů byly vypracovány cílené otázky dotazníku se zaměřením na jednotlivé oblasti, jejichž výstupy byly konkrétní odpovědi.

4.4.1 Příprava dotazníku

Koncept dotazníku byl zpracován v programu Microsoft Word 2010 ke dni 6. dubna 2013 a skládá se z 19 otázek, které pokrývají příslušná témata vyzkoumaná na základě kvalitativního výzkumu.

Pro konstrukci dotazníku pro online vyplňování bylo využito služeb společnosti *Google*, která registrovaným uživatelům poskytuje možnost využití mnoha online funkcí. Jednou z nabízených služeb je tzv. *Google Drive* neboli *Disk Google*, který uživatelům nabízí nejen soukromý úložný prostor, jakožto externí vzdálený disk, ale i možnost vytváření dokumentů *Google Docs*, mezi kterými je i možnost tvorby online dotazníků. Funkce online dotazníků v *Google Docs* poskytuje možnost konstrukce, spuštění, rozeslání – kontaktování respondentů včetně poskytnutí odkazu, který vede ke spuštění elektronického dotazníku. Je také možno si odpovědi respondentů stáhnout do svého počítače v tabulkovém formátu „xlsx“, který je určen k otevření v programu Microsoft Excel, a pracovat s nimi dále.

4.4.2 Konstrukce dotazníku

Jak již bylo zmíněno výše, dotazník se skládá z 19 otázek, z nichž všechny, až na poslední, byly povinné, tedy respondent na ně musel odpovědět. Respondenti byli přivítáni a seznámeni s obsahem dotazníku pomocí společensko-motivační rubriky, která otázkám předchází, a bylo jim poděkováno pomocí závěrečné zprávy, která následovala po odeslání, potvrzení dotazníku. Dotazník viz Příloha č. 5. Otázky měly následující strukturu:

- 1 x filtrační otázka,
- 2 x úvodní (zahřívací) otázky,
- 11 x výzkumné otázky,
- 4 x demografické otázky,
- 1 x doplňující otevřená otázka.

4.4.3 Organizace online dotazování

Internetový odkaz, určený ke spuštění připraveného elektronického dotazníku, byl respondentům dne 6. dubna 2013 rozeslán prostřednictvím e-mailové pošty, kde byli požádáni o spolupráci a vyplnění tohoto dotazníku. Jednotliví respondenti byli také dále osloveni skrze jiné komunikační kanály za účelem předejití případnému opomenutí jim doručeného e-mailu.

4.5 Realizační fáze online dotazování

4.5.1 Charakteristika výběrového souboru

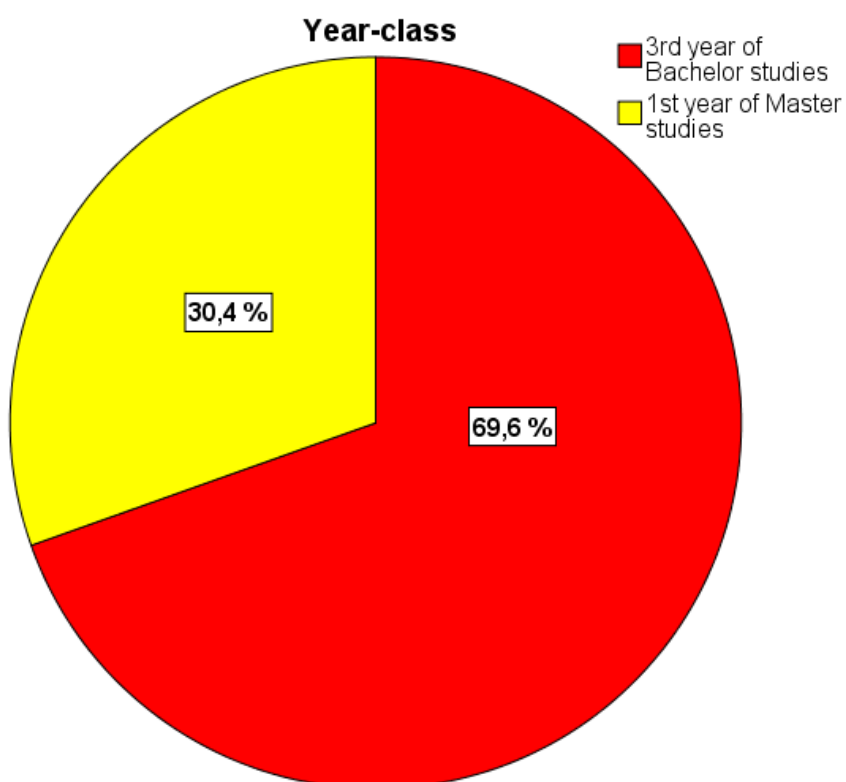
Výběrový soubor pro elektronické online dotazování byl tvořen skupinou dvaceti tří čínských studentů ve věku 19-23 let, kteří jsou studenty *Hubei University of Technology* (HBUT) a své bakalářské, či magisterské studium dokončují na Ekonomické fakultě VŠB-TU Ostrava na základě bilaterální dohody mezi oběma univerzitami. Jedná se o studenty třetích (16 studentů souboru) a čtvrtých ročníků (7 studentů souboru), studijního programu *Economic Policy and Administration* (B6202) studijního oboru *Finance* (6202R010-01). Na Ekonomické fakultě, v době zpracovávání této práce, studuje celkem 36 čínských studentů (oba ročníky), z nichž 23 vyplnilo dotazník, což představuje 64 % všech čínských studentů Ekonomické fakulty. Z pohledu příslušnosti k ročníku, je v souboru zastoupeno 70 % studentů 3. ročníků bakalářského studia a 54 % studentů 1. ročníku navazujícího magisterského studia.

4.5.2 Demografie kvantitativního výzkumu

4.5.2.1 Ročníkové složení respondentů

Výběrový soubor 23 čínských studentů, kvantitativního výzkumu, z pohledu ročníku respondenta, tvořilo 69,6 % studentů 3. ročníku bakalářských studií a 30,4 % studentů 1. ročníku navazujících magisterských studií, viz Obr. 4.1.

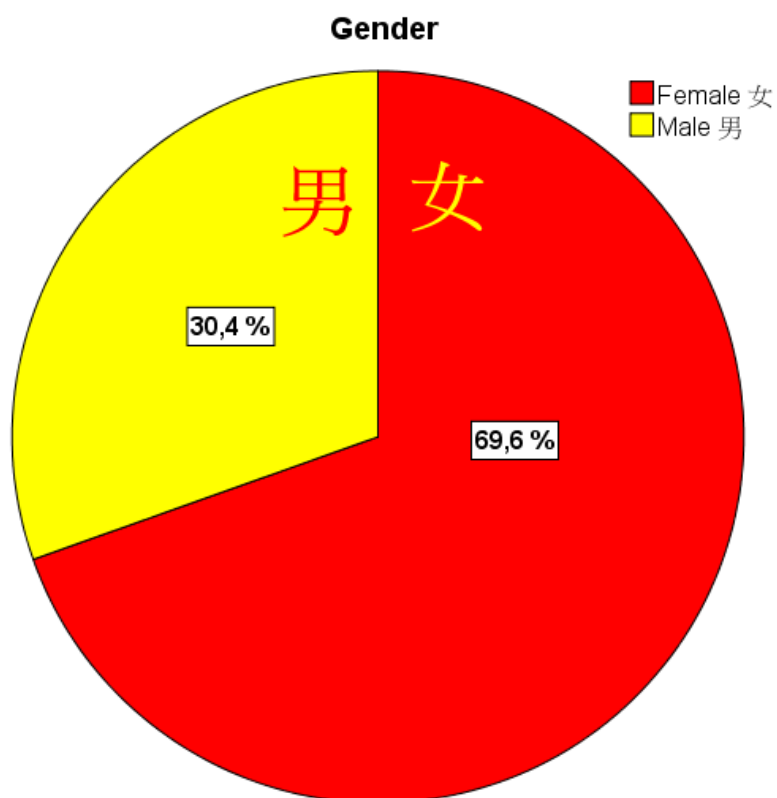
Obr. 4.1 Struktura výběrového souboru podle ročníku

4.5.2.2 Pohlaví respondentů

Výběrový soubor 23 čínských studentů, kvantitativního výzkumu, z pohledu pohlaví respondenta, tvořilo 69,6 % žen a 30,4 % mužů, viz Obr. 4.2.

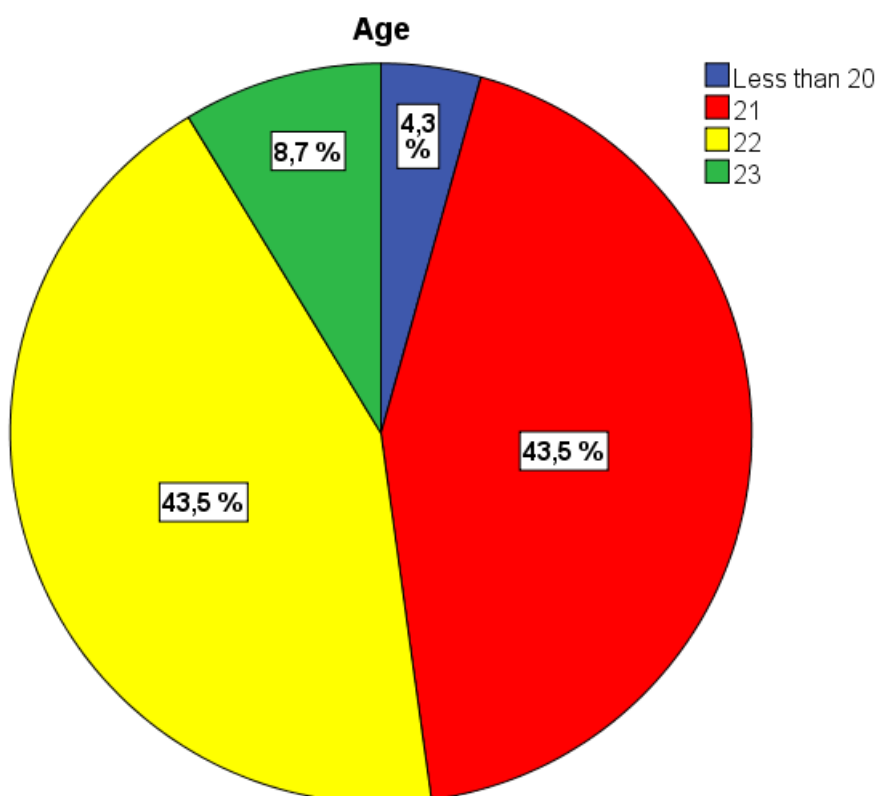
Obr. 4.2 Struktura výběrového souboru podle pohlaví

4.5.2.3 Věk respondentů

Výběrový soubor byl tvořen čínskými studenty ve věku od méně než 20 let až do věku 23 let, viz Obr. 4.3.

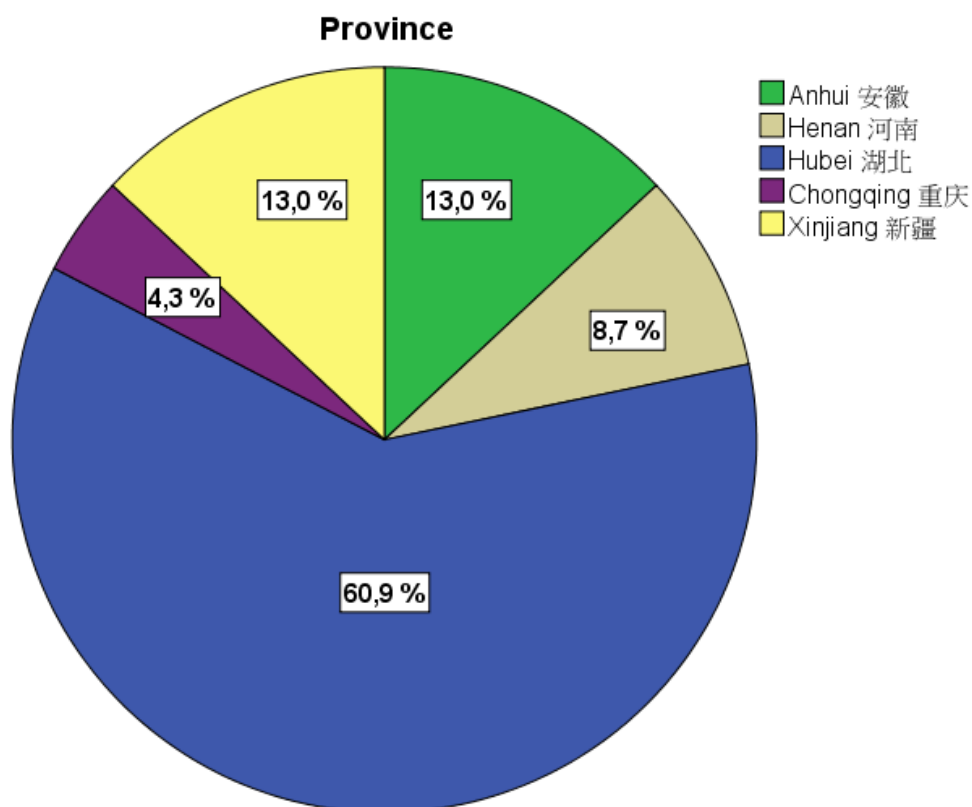
Obr. 4.3 Věk zúčastněných respondentů

4.5.2.4 Domovská provincie čínských studentů

Domovskou provincií čínských studentů je nejčastěji provincie Hubei (60,9 %), v níž se právě i Hubei University of Technology (HBUT) nachází. Dále pak provincie Anhui (13 %) a Xinjiang (13 %), viz Obr. 4.4.

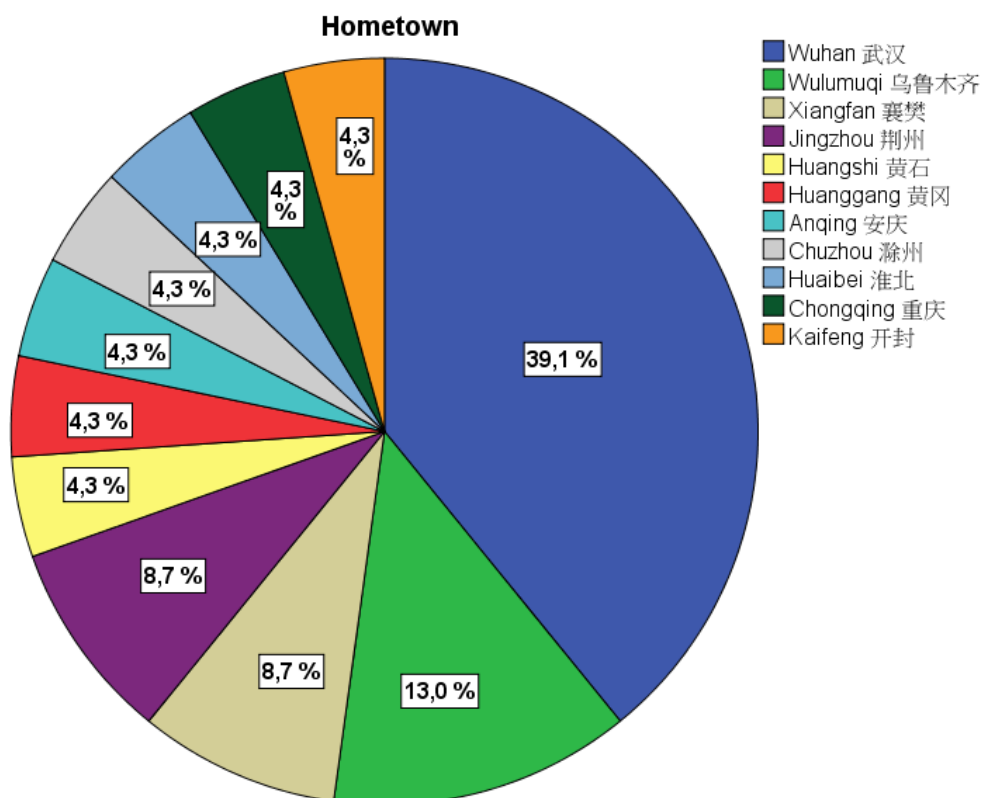
Obr. 4.4 Domovská provincie čínských studentů

4.5.2.5 Domovské město čínských studentů

Domovským městem čínských studentů je nejčastěji Wuhan (39,1 %), kde taktéž sídlí Hubei University of Technology (HBUT). Dále pak město Wulumuqi (Ürumqi) (13 %), Xiangfan (8,7 %), Jingzhou (8,7 %) a další již méně zastoupené, viz Obr. 4.5.

Obr. 4.5 Domovské město čínských studentů

4.5.3 Sběr dat – průběh online dotazování

Online dotazování, s již zmíněnými čínskými studenty, probíhalo od 6. dubna do 11. dubna 2013 skrze online prostředí služby Google Docs, která byla k tomuto účelu využita. Elektronický dotazník byl uzavřen po získání odpovědí od 23 čínských studentů, což představuje 64 % všech čínských studentů studujících na Ekonomické fakultě VŠB-TUO. Odpovědi jednotlivých respondentů byly automaticky zaznamenávány v tabulkovém editoru prostředí Google Docs.

4.5.4 Zpracování dat

Data z prostředí Google Docs byla stažena do osobního počítače ve formátu „.xlsx“, určenému pro další práci v tabulkovém editoru Microsoft Excel, k čemuž byla využita jeho verze 2010. Data byla v Excelu formálně upravena a připravena pro následný import a zpracování ve statistickém programu „IBM PASW Statistics 18“ (SPSS). V prostředí PASW byla odpovědi respondentů nakódovány pomocí připraveného systému a byly nadefinovány potřebné náležitosti, nutné k další práci s tímto softwarem. Data byla postupně podrobena analýze pomocí funkcí programu PASW a tyto analytické výstupy byly uloženy v grafické podobě pro další práci.

4.6 Časový harmonogram výzkumu

Z kraje měsíce října byl navázán kontakt se skupinou čínských studentů za účelem navázání vztahů, který probíhá po celou dobu výzkumu i mimo něj. Tematické okruhy budoucího výzkumu byly hotovy v průběhu čtvrtého říjnového týdne.

V prvním týdnu měsíce listopadu byla hotova struktura scénáře a v druhém a třetím týdnu proběhly samotné skupinové rozhovory. Získané informace byly ve čtvrtém týdnu listopadu zpracovány do textové podoby a připraveny jako podklad pro následný kvantitativní výzkum metodou online dotazování.

V prvním týdnu měsíce dubna 2013 byl hotov koncept dotazníku, který byl v tomto týdnu také nadefinován v online prostředí, spuštěn a respondenti byli požádáni o jeho vyplnění. V druhém týdnu měsíce dubna byla data posbírána, stažena a následně zpracována pomocí příslušného softwaru.

Pro přehled jsou jednotlivé kroky zobrazeny na Obr. 4.6.

Obr. 4.6 Harmonogram výzkumu

5 Analýza výsledků výzkumu

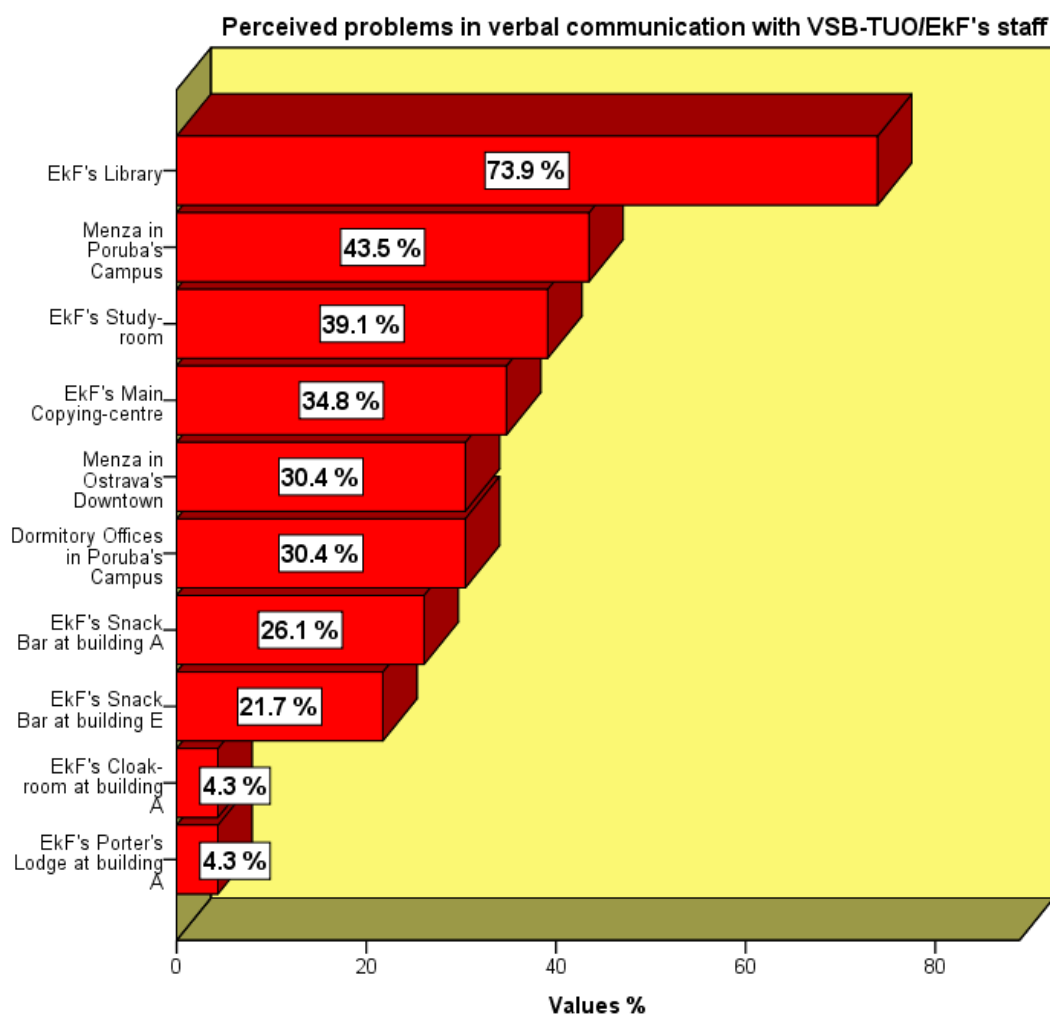
Na základě dotazníkového šetření, vyplývajícího ze skupinových rozhovorů, bylo zjištěno, kde, jak a v jaké míře se čínští studenti setkávají s různými typy bariér v prostředí Ekonomické fakulty VŠB-TUO a kampusu VŠB-TUO v Ostravě-Porubě.

5.1 Vnímané komunikační a jazykové bariéry ve škole

5.1.1 Bariéry v ústní komunikaci na Ekonomické fakultě

Z výzkumu vyplývá (viz Obr. 5.1), že čínští studenti, co se týče komunikačních, jazykových bariér, poukazují na problémy dorozumět se s personálem některých objektů Ekonomické fakulty. Jedná se zejména o personál knihovny (73,9 %) a studovny (39,1 %), jež je také většinou, při otázce na problematiku komunikačních, jazykových bariér, zmiňován na prvních místech. Čínští studenti se také rovněž zmiňují o problematice dorozumění se s českými studenty, kteří, jak čínští studenti tvrdí, se snaží pomoci, ale s angličtinou mají někdy problémy, nedokáží vždy vyjádřit své úmysly a je někdy obtížné se dorozumět. Rovněž se zmiňují o komunikačních, jazykových problémech s obsluhou kopírování (34,8 %) a občerstvení v budově A a E (26,1 % a 21,7 %) Ekonomické fakulty. Z pohledu hlavního kampusu VŠB-TUO v Ostravě-Porubě, vidí čínští studenti bariéry v hlavní menze (43,5 %) a na kolejích VŠB-TUO (30,4 %), kde taktéž mnozí často mívají problémy při domluvě s personálem. Stejnou překážkou je pro ně i Menza Ostravské univerzity v centru Ostravy (30,4 %), která je přístupná i studentům Ekonomické fakulty. Obecně se ovšem dá konstatovat, že jazykové, komunikační bariéry mimo akademickou půdu jsou mnohem větší ve srovnání s těmi na akademické půdě Ekonomické fakulty a obecně VŠB-TUO, což ovšem nevylučuje existenci těchto bariér, které by měly být co nejvíce potlačeny v zájmu studijních pobytů zahraničních, tedy i čínských studentů.

Obr. 5.1 Vnímané ústní komunikační bariéry ve vztahu k personálu EkF

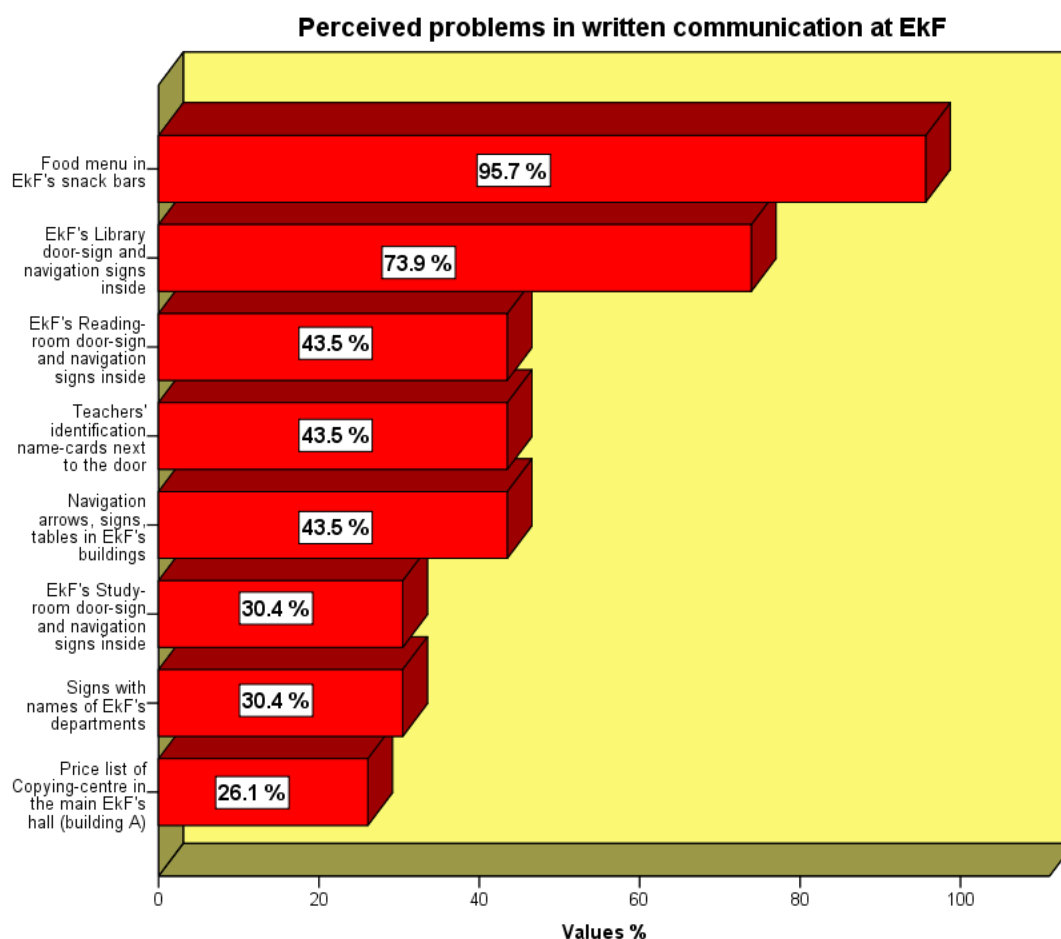

5.1.2 Bariéry v psané komunikaci na Ekonomické fakultě

K jazykovým bariérám patří také problematika spojená s psanými texty pouze v češtině, tedy s absencí anglických ekvivalentů na Ekonomické fakultě. Nejvíce zmiňovaným problémem, jak z Obr. 5.2 vyplývá, jsou nabídky jídel občerstvení v budově A a E (95,7 %), neboť Číňané obecně rádi jedí, a dále označení knihovny a navigačních systémových štítků v interiéru knihovny (73,9 %). Dalším spatřovaným problémem je označení čítárny (43,5 %), kde je však výsledek výzkumu diskutabilní – je do jisté míry možné, že mnozí čínští studenti zaměnili pojem „Reading-room“ (čítárna) za „Study-room“ (studovna), protože českých nápisů, včetně toho vedle a na dveřích, je ve studovně mnohem více, než v místnosti označením čítárna. Jinou příčinou záměny může být nízké povědomí o jednom z objektů. Lze však konstatovat, že v obou případech jsou spatřovány komunikační bariéry, které lze překonat až na základě zkušeností s příslušným objektem nebo sdělením jiné osoby – to zřejmě platí o všech nápisích, a tedy i objektech v budovách Ekonomické fakulty. Stejnou

měrou zmiňované bariéry (43,5 %) jsou spatřovány v problematice spojené s identifikačními tabulkami vyučujících (vedle dveří kanceláří), s absencí překladu funkce dané osoby, a v problematice spojené s ostatními orientačními a navigačními tabulkami a nápisy v interiérech Ekonomické fakulty. Obecně lze konstatovat, že pouze české nápisy znesnadňují studentům (všem zahraničním) orientaci, jež je velice důležitá v počátcích studia, ale i během něj. Důležité objekty typu knihovna, studovna a čítárna nejsou na první pohled rozlišitelné, a často studentům nezbyvá nic jiného než vytáhnout svůj smartphone a překládat na místě, pokud o těchto službách ví a pokouší se je využít.

Obr. 5.2 *Vnímané komunikační bariéry z pohledu nápisů v interiéru Ekonomické fakulty*

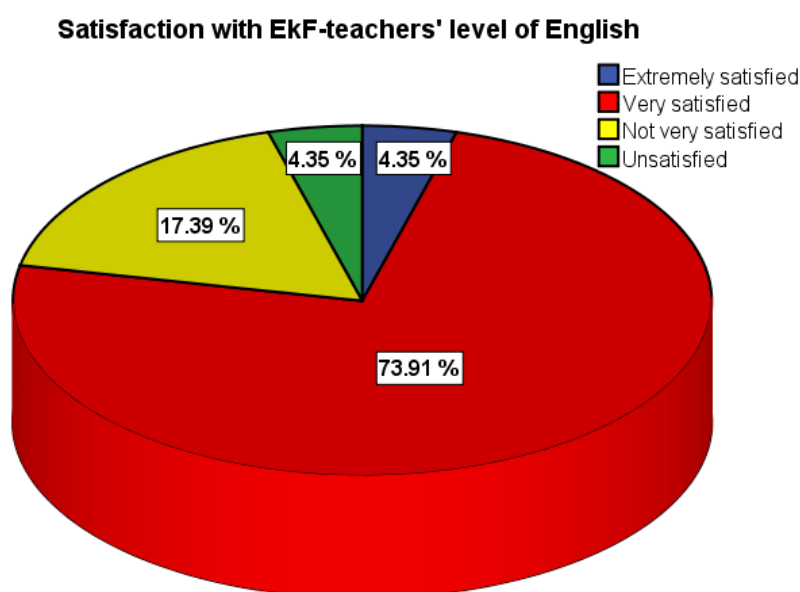

Výše zmíněné bariéry (v kap. 5.1.1 a 5.1.2), při službách Ekonomické fakulty a kampusu VŠB-TUO, činí čínským studentům (a zřejmě i ostatním zahraničním) potíže při jejich spotřebě, pokud se tedy snaží tyto služby využívat, a pokud již, v některých případech (menzy), na ně nerezignovali. Jak bylo dále zjištěno, čínští studenti v dotazníkovém šetření označovali, u příslušné otázky, jako problémové ty služby, u kterých je to pro ně nejdůležitější, což tedy nesnižuje význam bariér u ostatních služeb slaběji hodnocených.

5.1.3 Bariéry z pohledu vyučovacího jazyka

Čínští studenti, jak je vidět v Obr. 5.3, jsou většinou velice spokojení s úrovní angličtiny (78,2 % = 73,9 % + 4,3 %) svých vyučujících. Někteří jedinci však pocítují menší spokojenost (17,4 %), většinou spojovanou s méně standardní výslovností angličtiny některých málo vyučujících, což bylo občas zmiňováno v rámci skupinových interview.

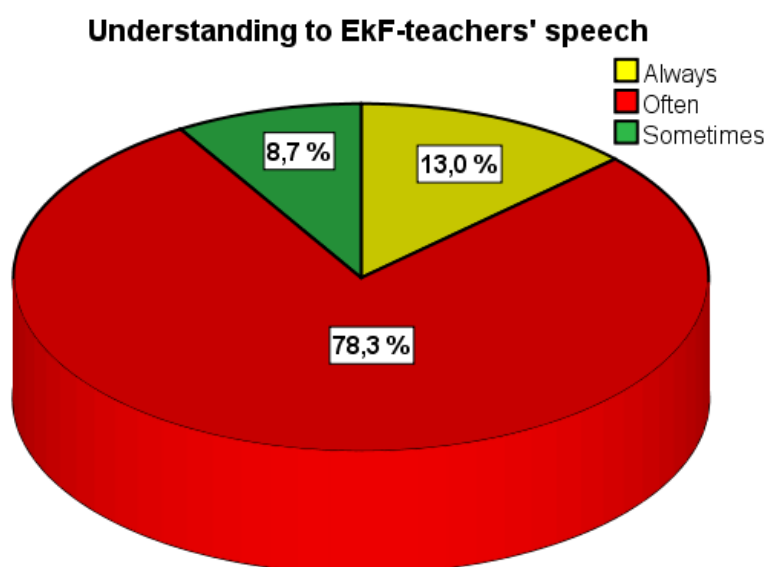
Obr. 5.3 Spokojenost s úrovní angličtiny vyučujících Ekonomické fakulty

Převážná většina čínských studentů (78,3 %), jak je patrné na Obr. 5.4, rozumí výkladům vyučujících velice často a někteří (13 %), studenti s většími jazykovými schopnostmi, rozumí těmto výkladům vždy. Ti studenti, kteří rozumí pouze občas (8,7 %), mají určitý problém s vyučovacím jazykem, a to většinou z pohledu vlastní úrovně angličtiny.

Pokud tedy čínský student nerozumí něčemu z výkladu vyučujících, je to převážně způsobeno použitím neznámého slova, které se vzápětí přeloží, nebo horší znalostí angličtiny některých čínských studentů, kterým s porozuměním často dopomáhají jejich spolužáci.

Obr. 5.4 Míra porozumění studentů výkladu vyučujících Ekonomické fakulty

5.2 Procesní bariéry na Ekonomické fakultě

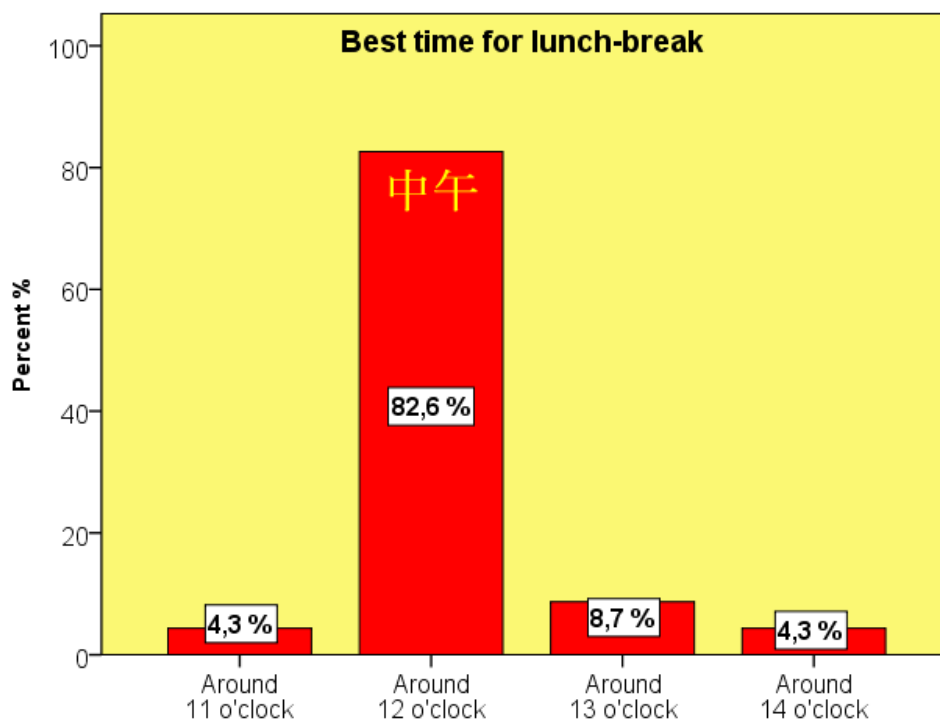
Výzkum dále odhalil nejmarkantnější bariéry čínských studentů, z pohledu procesů na Ekonomické fakultě.

5.2.1 Bariéry z pohledu stravování

Pokud se člověk s čínskými studenty začne bavit a obrátí téma rozhovoru na to, co jim dělá největší těžkosti z pohledu jejich zvyklostí a kulturních tradic, tak je nejvíce zmiňovaným tématem „jídlo.“ Jídlo a obecně strava je pro Číňany „alfou a omegou“ každého dne, pro kterou si vždy vymezují adekvátní čas a nejčastěji jedí kolektivně ve větších skupinách, z čehož je naprosto patrné, že jídlo pro ně představuje společenskou událost. Číňané jídlu velice holdují a sami o sobě říkávají, že „Číňané nejedí proto, aby žili, ale žijí proto, aby jedli.“ Je tedy pro ně velkou procesní a kulturní bariérou mít, z pohledu školy, přes obědový čas vyučování, mezi kterými jsou jen 15minutové pauzy, během kterých mnoho stihnout nelze. Číňané mívají tradičně oběd mezi 12 až 13 hodinou.

Otázky týkající se oběda byly u čínských studentů zkoumány a bylo také výzkumem potvrzeno, že by převážná většina (82,6 %) uvítala mít okolo poledne přestávku určenou k obědu, což také vyplývá z výsledku výzkumu, zobrazeném v Obr. 5.5.

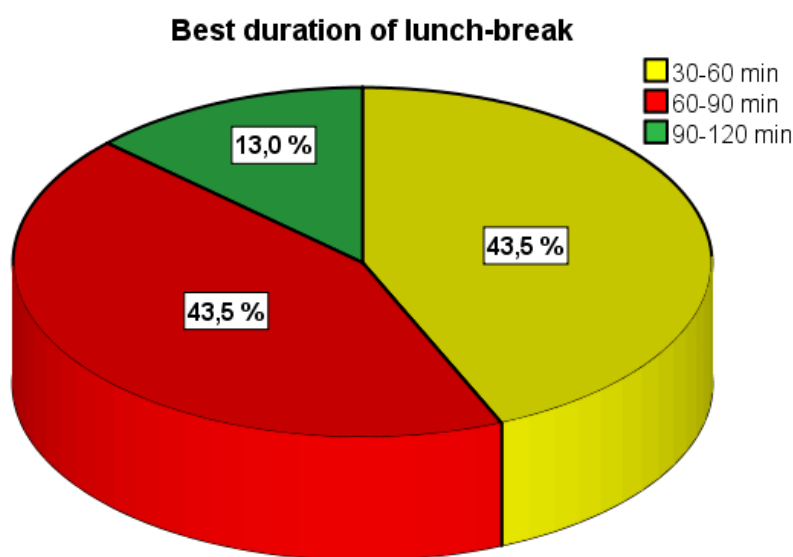
Obr. 5.5 Preferovaný obědový čas čínskými studenty

V návaznosti na preferované období obědové pauzy, byla dále zjišťována délka takovéto pauzy, kterou by si čínští studenti představovali pro uspokojení této své potřeby.

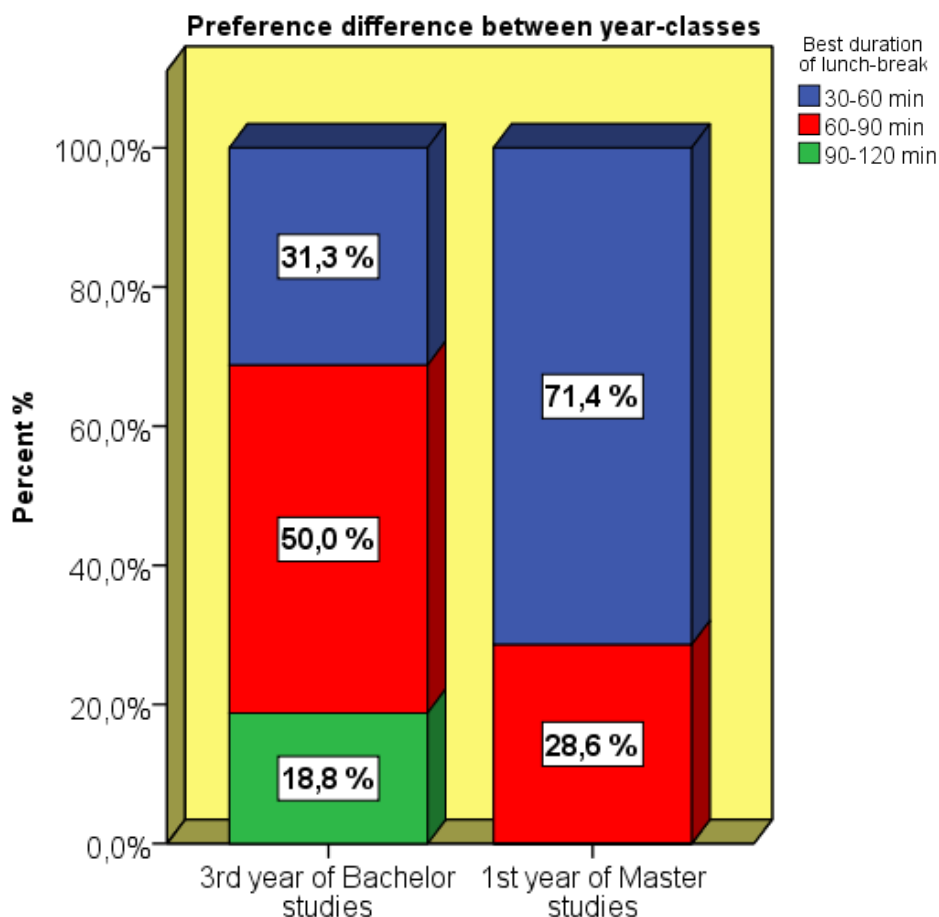
K nejčastějším odpovědím, jak je vidět na Obr. 5.6, co se týče délky dostačující pauzy, se řadí obědová přestávka v délce 60 až 90 minut (43,5 %) a také 30 až 60 minut (43,5 %). Někteří jedinci by dokonce preferovali délku 90 až 120 minut, u kteréž však není jasné, zdali je logisticky pro Ekonomickou fakultu přijatelná.

Obr. 5.6 Preferovaná délka obědové pauzy

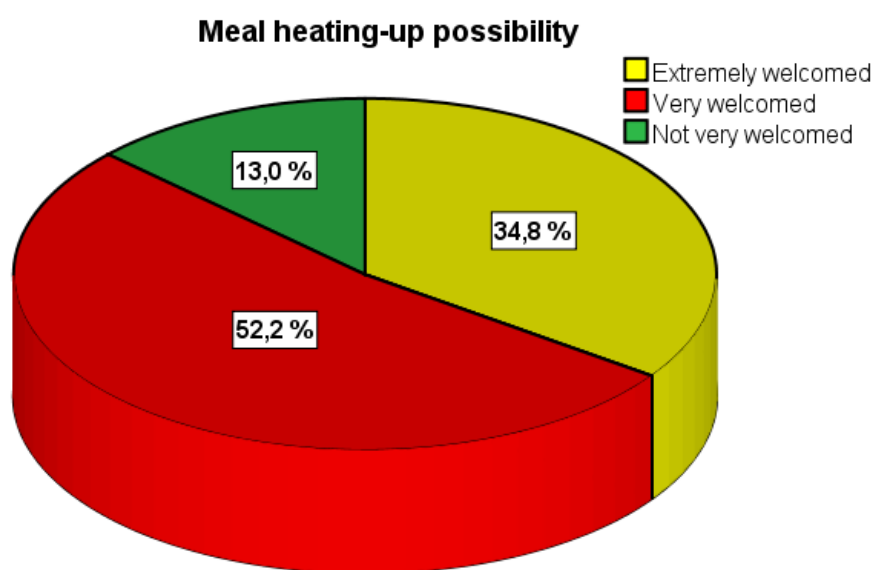
Podíváme-li se na preference délky přijatelné obědové pauzy z pohledu příslušnosti čínských studentů k jednotlivým ročníkům, pak můžeme pozorovat určitou odlišnost v preferencích přijatelné obědové pauzy. Je možné konstatovat, že studenti navazujícího magisterského studia nejčastěji volili obědovou přestávku v délce trvání 30 až 60 minut. Tito studenti představují 21,7 % ze všech dotázaných, ale představují také 71,4 % z dotázaných studentů 1. ročníku navazujícího studia. Stejně tak je možné konstatovat, že studenti 3. bakalářského ročníku nejčastěji volili obědovou přestávku v délce trvání 60 až 90 minut. Tito studenti představují 34,8 % ze všech dotázaných, ale také představují 50 % z dotázaných studentů 3. ročníků bakalářského studia. 50 % studentů 3. ročníku se naopak přiklání ke kratší přestávce nebo naopak k mnohem delší. Tyto rozdíly mezi ročníky mohou být způsobeny přivyknutím déle zde studujících studentů kratším časovým intervalům k jídlu na Ekonomické fakultě. Tento efekt je patrný z Obr. 5.7. Výsledky, za jednotlivé ročníky, byly zpracovány na základě získaných odpovědí od 70 % studentů 3. ročníku bakalářského studia a na základě odpovědí od 54 % studentů 1. ročníku navazujícího magisterského studia.

Obr. 5.7 Porovnání preferencí délky obědové pauzy mezi ročníky

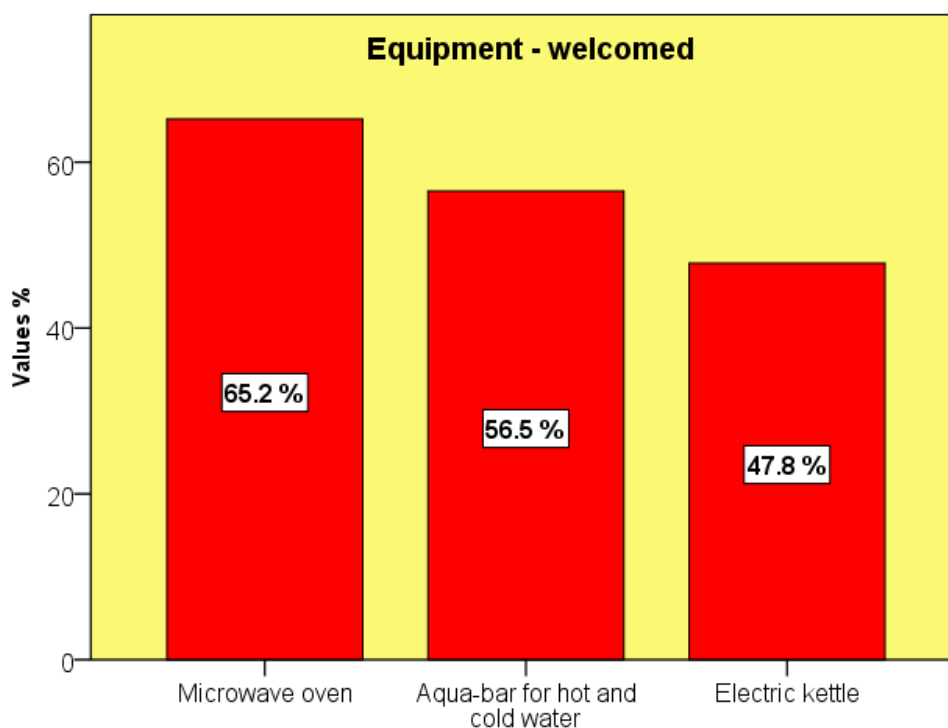
Vzhledem k tomu, že Číňané a tedy i čínští studenti dávají nejvíce přednost teplým pokrmům oproti studeným stejně jako mnozí i teplým nápojům oproti těm studeným, byli čínští studenti dále tázáni na to, zda by uvítali mít přístup, mít možnost ohřívat si vlastní jídla. Výzkumem bylo zjištěno, že velká většina čínských studentů, jak je možno vidět na Obr. 5.8, by tuto možnost extrémně až velice ocenila (87 % = 34,8 % + 52,2 %), a tedy by takovouto změnu k lepšímu velmi vítali. Tato možnost by jim určitě zpříjemnila jejich jídelní potřebu a částečně eliminovala existenci již zmíněné kulturní bariéry.

Obr. 5.8 Preference možnosti ohřevu vlastního jídla čínskými studenty

S otázkou preference možnosti ohřevu svých jídel ve škole souvisí dotaz, jak by si čínští studenti přáli případně tyto úkony provádět. Čínští studenti byli tedy dále tázáni na druh přístroje, který by uvítali k uspokojení zmíněné potřeby. Nabídnuté možnosti byly vnímány jako relativně rovnocenné, což lze přehledně vyčíst z Obr. 5.9. Nejoblíbenější možností, kterou by uvítali k uspokojení jejich potřeby, byla možnost využití mikrovlnné trouby (65,2 %). Podobně, čínskými studenty, vybíranými položkami, byla možnost využití barelového stojanu se schopností čepovat horkou a studenou vodu tzv. Aquamat, jiným slovem Vodonoš (56,5 %), a také možnost využití služeb varné konvice k ohřevu vody (47,8 %).

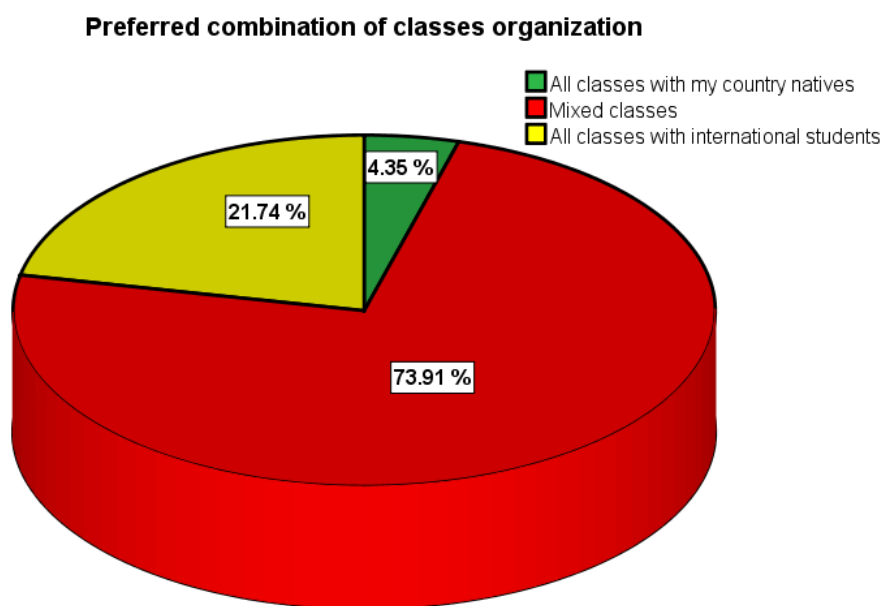
Obr. 5.9 Preference druhu přístroje určeného k ohřevu

5.2.2 Bariéry z pohledu organizace výuky

Za organizační bariéry, které souvisí také s již zmíněnými jazykovými, komunikačními bariérami, považují čínští studenti zejména problematiku jejich uzavřených studijních skupin, které si čínští studenti, jak tvrdí, před studiem na Ekonomické fakultě představovali trochu odlišně, a to tak, že budou mít vyučování i s ostatními studenty a budou se tak moci začlenit do příslušných kolektivů fakulty. Zatím jsou však izolovaní a izolovanost se projevuje i při kontaktu mimo výuku na chodbách Ekonomické fakulty, kde se projevuje určitý stupeň odcizenosti od českých studentů, díky tomu, že se nemají navzájem kde poznávat a mít společné zájmy. Čínští studenti by se chtěli zdokonalovat v anglickém jazyce s ostatními, navazovat kontakty, přátelství a socializovat se s českými i zahraničními studenty, což jim ve škole neumožňují právě jejich uzavřené studijní skupiny, které je od ostatních izolují a které považují rovněž za jednu z bariér, která je mrzí, což potvrzují i jejich nejčastější odpovědi, jak je vidět na Obr. 5.10, podle kterých by velká většina čínských studentů velice uvítala vyučovací hodiny s ostatními studenty fakulty, a to, když už ne všechny hodiny, které by se líbily 21,7 % dotázaných, tak alespoň některé, jež by preferovalo 73,9 % dotázaných. Čínští studenti rovněž doufají, že by Ekonomická fakulta mohla do budoucna organizovat nějaké mezinárodní akce kosmopolitního charakteru, kde by se mohli všichni mezinárodní studenti s českými lépe poznat a navazovat přátelství.

Obr. 5.10 Preferovaná míra vyučování s ostatními studenty

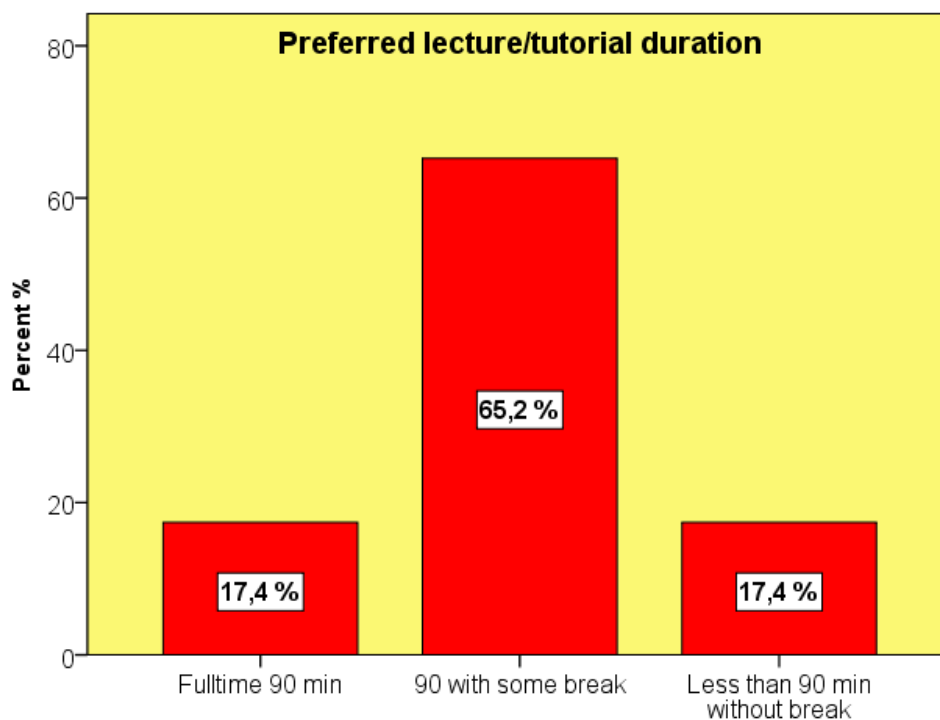
5.2.3 Bariéry z pohledu charakteru výuky

Bariérami pro čínské studenty, z pohledu charakteru výuky je zejména problematika dvojnásobné délky jedné vyučovací hodiny na Ekonomické fakultě, na kterou si musí zvykat, neboť jsou zvyklí ze své domovské čínské univerzity na hodiny trvající 45 min tak, jako je tomu na základních a středních školách v České republice. Tento vyučovací prostor je tedy v Číně aplikovaný i ve sféře univerzitního vzdělávání.

Problematika spojená s dvojnásobnou délkou vyučovací hodiny na Ekonomické fakultě, oproti čínským praktikám, působí čínským studentům určité problémy, které se týkají míry udržitelnosti jejich pozornosti při přednáškách, kde, jak tvrdí, nejsou mnohdy schopni se koncentrovat na téma vyučovací hodiny až do konce, což se snaží kompenzovat konzumací kofeinových nápojů.

Problematika délky vyučovacích hodin byla podrobena výzkumu a bylo zjištěno, jak je možno sledovat na Obr. 5.11, že většina čínských studentů (65,2 %) by v rámci 90minutové výuky uvítala krátkou pauzu. Tento efekt zažívají ovšem i čeští studenti při přechodu ze středních škol na vysoké a čínští studenti se budou muset zřejmě také přizpůsobit.

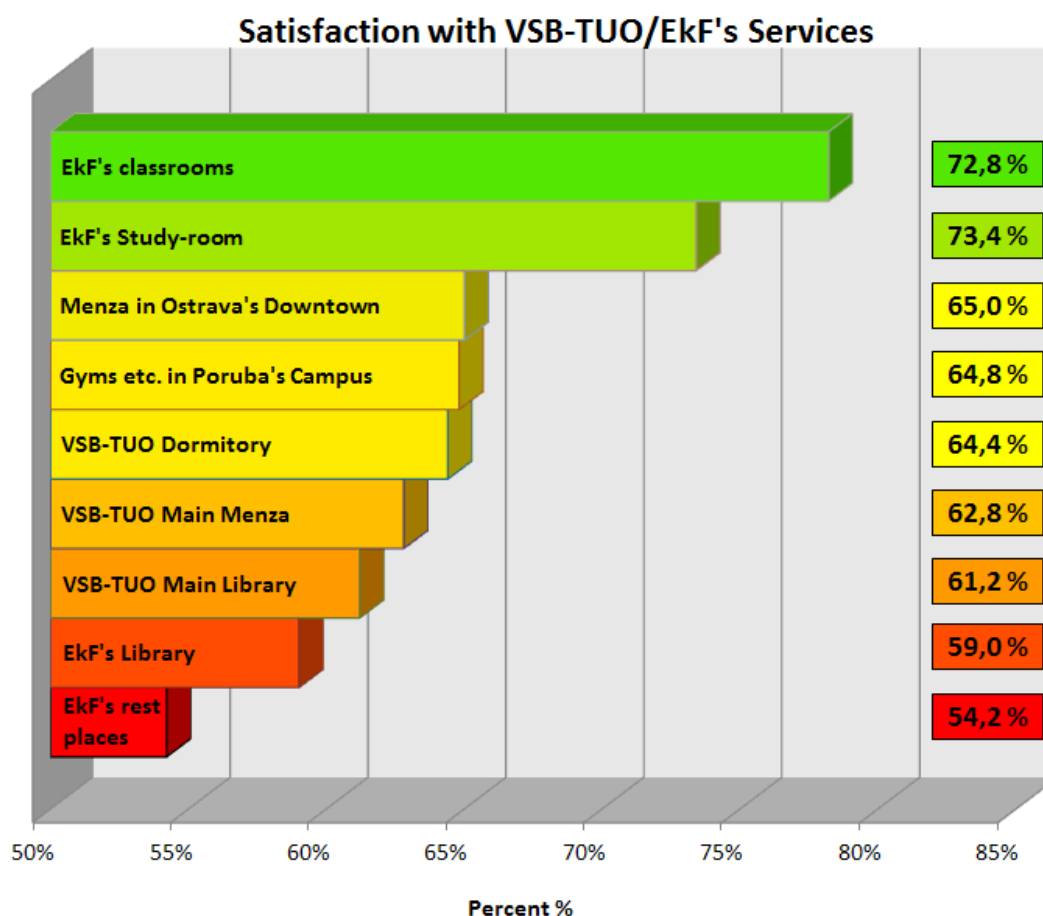
Obr. 5.11 Preferovaná délka vyučovací hodiny

5.3 Spokojenost se službami EkF a VŠB-TUO

Čínští studenti jsou spokojeni se službami, poskytovanými jak Ekonomickou fakultou, tak kampusem VŠB-TUO v Porubě, průměrně z 65 %. Nejvíce spokojeni, z dotazovaných položek, jsou s učebnami na Ekonomické fakultě (ze 78,2 %) a se Studovnou (ze 73,4 %). Naopak nejméně spokojeni (z 54,2 %), ze všech dotazovaných položek, jsou čínští studenti s prostory Ekonomické fakulty vyhrazenými k posezení či odpočinku, kterých je málo a, jak říkají, spíše charakteru laviček podél chodeb. Čínští studenti jsou také méně spokojeni (z 59 %), v rámci hodnocených, se službami knihovny na Ekonomické fakultě, kde se potýkají s komunikačními bariérami verbálního ústního a textově-navigačního (písemného) charakteru. S ostatními službami jsou čínští studenti spokojeni v rozmezí 60-65 %. Příslušné výsledky jsou uvedeny v Obr. 5.12.

Obr. 5.12 Spokojenost se službami VŠB-TUO/EkF

5.4 Vnímané rozdíly mezi českou a čínskou mentalitou

Na základě skupinových interview, bylo zjištěno, že čínští studenti neshledávají žádné zásadní rozdíly mezi českou a čínskou mentalitou, a tvrdí, že jejich čínské kulturní zvyklosti jdou ve většině případů ruku v ruce s těmi českými, a tedy přizpůsobovat se zásadním způsobem většinou nemusí. Jak mnozí často říkají, nevidí v Česku zvyk, který by neměli rádi.

Jediným již zmíněným zásadním rozdílem je přístup k jídlu, jehož konzumaci, jak již bylo řečeno v dřívějším textu, podřizují větší kvantum času a jedná se o událost kolektivního charakteru, což je praktický příklad kolektivismu čínské kultury, mentality. Z pohledu kolektivního života se tento fakt projevuje tím, že čínští studenti si vaří společná jídla ve velkých skupinách, kdežto čeští studenti, jak tvrdí, vaří individuálně.

Další vnímané rozdíly jsou spíše charakteru toho, co se čínským studentům u nás líbí, co u nich není zvykem či pravidlem, nebo toho, co se jim spíše nelíbí, přičemž těchto momentů je málo a týkají se spíše kolektivního života. Čínské studenty, po příjezdu do České republiky, dosti příjemně překvapila skutečnost, že automobily běžně zastavují samy od sebe chodcům na přechodech a dovolují jim bezpečně přejít silnici, byť zde není semafor. Na tento zvyk nebyli zvyklí, neboť auta v Číně jezdí bezohledně a chodec si musí dávat mnohem větší pozor. Čínským studentům se také líbí, že Češi, podle jejich názoru, jsou velice přátelští lidé, udržují čistotu kdekoli se nacházejí, připraví si plán dříve, než něco podniknou. Rovněž zmiňují, že životní prostředí v České republice je velice dobré a také, že ovzduší i ulice jsou velmi čisté.

Z pohledu studentského života porubských kolejí se čínským studentům moc nezamlouvají každodenní studentské party – typově ty, které doprovází mohutný hluk v otevřeném prostoru mezi budovami kolejí VŠB-TUO, a to, jak říkají, od pondělí do pátku. Zároveň tvrdí, že party jsou fajn, ale mají na mysli zřejmě ty kultivovanější, které zásadním způsobem neruší ostatní. Tato každodenní praktika jistě neruší jen je, ale i ostatní obyvatele kolejí VŠB-TUO.

Zajímavým postřehem čínských studentů je, že zde kouří daleko více studentů než v Číně, a z tohoto pohledu zde vidí i pro ně nezvyklé množství kouřících dívek, na což nejsou zvyklí. Z počátku se také podívovali nad tím, proč každý týden z kolejí VŠB-TUO odjíždí, s kufry a taškami, plno českých studentů, neboť každotýdenní návraty domů v Číně nejsou zvykem, byť třeba dotyčný bydlí velice blízko, a také, že se zde zavírají

obchody velice brzo, kromě nákupních center, jelikož v Číně je většina obchodů otevřena do pozdních večerních hodin.

5.5 Vnímání spojená s fakultou

Ze skupinových interview vyplynulo, že prostředí Ekonomické fakulty vnímají čínští studenti pozitivním způsobem a lidé, zde působící, jsou jimi označováni za velice milé, příjemné, nápomocné. Prezentace VŠB-TUO a Ekonomické fakulty v Číně, shledávají velice užitečnými, zejména z pohledu přivyknutí českému akcentu angličtiny a stylu výuky, a také konstatují, že to, jak byla Ekonomická fakulta a obecně VŠB-TUO prezentována na jejich domovské univerzitě, se vesměs shoduje s realitou, kterou zde zažívají, tedy až na několik důležitých postřehů (nedostatků) čínských studentů.

Čínští studenti vnímají na Ekonomické fakultě nedostatek příležitostí ke kulturním výměnám, kontaktu s ostatními studenty. Jak někteří poznamenali, představovali si, že zde budou žít „evropský“ studentský život v mezinárodním, multikulturním prostředí, čehož se však nedočkali.

Dále se zmiňují o malém množství anglicky psaných knih v knihovně Ekonomické fakulty, vedle již dříve zmíněných komunikačních problémů s personálem knihovny, a také o tom, že služby jako je knihovna a studovna brzo zavírají a nejsou tedy dostupné ve večerních hodinách a o víkendech, což platí o těchto službách na Ekonomické fakultě a zřejmě i o podobných službách v hlavním kampusu VŠB-TUO v Porubě, zejména v případě knihovny. Rovněž ve spojitosti s Ekonomickou fakultou vnímají určitý nedostatek veřejných míst ke studiu a odpočinku.

Čínští studenti vnímají své buddy pozitivně a vždy o nich říkají, že jsou milí, nápomocní a že jim hodně pomohli v začátcích. Jsou ovšem prý často zaneprázdnění a čínští studenti je nechtějí mnohdy rušit.

Další postřehy čínských studentů:

- „Ekonomická fakulta se zdá menší, než bylo prezentováno, a hodně českých studentů nerozumí dobře anglicky.“
- „Vyučující se o nás moc nezajímají po skončení vyučování.“
- „Počasí je zde chladnější, než bylo řečeno.“

- „Mám problém kontaktovat i najít vedoucího práce.“
- „Mysleli jsme si, že budeme mít one-on-one buddyho.“
- „Prezentace VŠB-TUO nesdělila, že budeme muset 30 minut dojíždět na Ekonomickou fakultu.“
- „Když jsem byl v Číně, tak VŠB-TUO prezentovala, že celý kampus je pokryt WiFi signálem, což není pravda.“
- „Bylo nám řečeno, že nám s pobytem a studiem pomůže některý z našich budoucích českých kamarádů.“ (Mnoho jich nemají, neboť seznamování je složité díky nízkému kontaktu s ostatními studenty)

5.6 Životní náklady

Náklady na živobytí považují čínští studenti, aspoň podle toho, co říkají, za nižší, než očekávali, zejména tedy z pohledu nákupu surovin pro osobní spotřebu, ovšem zároveň dodávají, že cenová hladina v České republice je, pro ně, vyšší než v Číně. V porovnání se svým domovem, shledávají čínští studenti například ceny jídel v českých restauracích mnohem dražšími.

Různé poplatky za využívání služeb na VŠB-TUO raději čínští studenti hradí v hotovosti, neboť se mnozí obávají využívat bankovních převodů (tuto metodu lze také využít k úhradě poplatků) z důvodu obav z možného pochybení při zadávání náležitostí a orientace v online bankovním prostředí, což je pochopitelné, neboť kdyby český student měl v Číně platit bankovním převodem, určitě by měl podobné pocity. Hrazení poplatků se týká zejména ubytování na kolejích VŠB-TUO.

5.7 Vnímané rozdíly mezi HBUT a EkF VŠB-TUO

Čínští studenti vnímají rozdíly, mimo již zmíněnou odlišnou délku vyučovacích hodin, zejména ve stylu výuky mezi svou domovskou univerzitou HBUT a VŠB-TUO, Ekonomickou fakultou. Tento rozdíl se projevuje v oblasti komunikace mezi vyučujícím a studentem. Z tohoto pohledu probíhá výuka v Číně odlišným způsobem než u nás, a to pouze formou přednášek, kde studenti poslouchají svého vyučujícího, který jim nepokládá většinou žádné otázky, nevede s nimi diskuzi tak, jak je tomu u nás či jinde v Evropě zvykem. Dá se tedy říci, že čínský student v Číně pouze naslouchá vyučujícímu

a není nijak zvlášť aktivně angažován. Čínští studenti si tedy musí na český, evropský styl kooperativnější výuky zvyknout, přizpůsobit se mu, což může mnoha studentům trvat déle. Tato skutečnost je často příčinou málomluvnosti, zamlklosti mnohých čínských studentů při výuce, zejména na cvičeních. Jak mnozí říkají – tento dynamičtější styl výuky je pro ně nezvyklý. Časem se však určitě mnozí tomuto stylu přizpůsobí.

Čínským studentům se líbí zdejší tvořivý styl výuky, kdy je například zadán úkol, seminární práce či jiný problém, který vyžaduje podniknout v určité míře nějaký průzkum, výzkum, čímž jsou nuceni se aktivně do zkoumané problematiky zapojit, což, jak mnozí říkají, je zajímavá zkušenost.

Studentům se moc nezamlouvá, jak sami říkají, „too many ppts,“ neboli příliš mnoho powerpointových prezentací, na což si zřejmě budou muset zvyknout. Ve spojitosti s prezentacemi také mnozí podotýkají, že někteří jejich vyučující pouze čtou slidy svých prezentací. Navíc jim zřejmě mnoho k tématu nesdělí, což není úplně ideální stav.

Z pohledu vybavení spatřují čínští studenti rozdíly v tom, že místa určená ke studiu, jako jsou knihovny a studovny, jsou na jejich domovské univerzitě, v Číně otevřeny i ve večerních hodinách a o víkendech, na což byli zvyklí. Tato možnost ovšem na VŠB-TUO, Ekonomické fakultě neexistuje.

Dalším pochopitelným rozdílem mezi oběma univerzitami, který již v analýze řešen byl, je absence přístupu k horké vodě, a tedy i přípravě nápojů, na Ekonomické fakultě, VŠB-TUO, na rozdíl od HBUT, kde tzv. *kaishui*, (doslova „jedoucí voda“) neboli vařící voda, je obrazně řečeno „na každém rohu.“

Čínským studentům se také líbí, že zde při studiu, zejména pak ze startu výuky, mají relativně více času na cestování a poznávání jak Česka, tak blízkých států Evropy, jejich metropolí a historických památek, které se jim, jakožto příslušníkům odlišné kultury, velmi líbí.

5.8 Kritéria výběru EkF

Výzkumem bylo zjištěno, že k většině čínských studentů se dostala informace o možnosti studia na VŠB-TUO, tedy o společném programu VŠB-HBUT (EkF-HBUT), prostřednictvím jejich domovské International Office, která jim tuto informaci podala v rámci

úvodní hodiny při nástupu na Hubei University of Technology. Zdroji, ze kterých čerpali další informace, jsou samozřejmě internet, brožury a informace zpravených pedagogů. Jeden ze studentů dokonce o tomto programu věděl už na střední škole, neboť mu tuto možnost sdělil jeden z jeho rodinných příslušníků, který je jedním z pedagogů právě na HBUT.

Studium na Ekonomické fakultě si vybrali proto, že jim tato možnost byla jednoduše nabídnuta – podle slov jednoho ze studentů – jako jediná šance studovat ekonomický obor v zahraničí. Motivací k účasti v tomto programu pro ně byla možnost zisku dvojích titulů Bc. (jak na VŠB, tak na HBUT) a zároveň urychlení studia o dva roky, neboť v Číně studium bakalářské a magisterské obvykle trvá dohromady sedm let. První čtyři roky trvá vystudovat některý z bakalářských programů a poté navazují obvykle tři roky magisterských studií. Jasnou volbou pro ně byla tedy Ostrava.

Čínští studenti konstatují a zároveň doufají, že studium v zahraničí, tedy konkrétně v České republice, kterým získají zkušenosti a jazykové dovednosti, jim zvedne šance k získání dobrého pracovního místa na čínském trhu práce.

6 Návrhy a doporučení

Na základě všech fází výzkumu, bylo postupně zjištěno, že čínští studenti obecně shledávají své kulturní chování, své čínské způsoby za neprotichůdné těm českým, a proto, jak říkávají, nemuseli žádným zásadním způsobem měnit své chování v českém prostředí. Čínská výchova je v českém prostředí přijatelná a nemusí si dramaticky na nic zvykat. Vedle chování, zde však existují určité bariéry, které lze rozdělit do dvou skupin.

První skupinu reprezentují vnímané bariéry, které se bytostně dotýkají přímo čínských studentů, a jedná se o bariéry týkající se, ze sociologického hlediska, konkrétních rituálů a hodnot, na kterých si čínská kultura zakládá a které hrají důležitou roli v každodenním životě Číňana. Dále bariéry týkající se organizace jejich výuky, zejména pak ve spojitosti se studijními skupinami, a bariéry lehčího rázu z pohledu charakteru výuky, jejichž důvodem jsou spíše jejich původní školních zvyklostí z Číny.

Druhou skupinu tvoří vnímané bariéry, jež jsou všeobecnějšího charakteru, týkající se komunikace, a mají patrně totožný dopad i na ostatní zahraniční studenty studující a pohybující se v prostorách Ekonomické fakulty.

6.1 Návrhy týkající se stravování

Na základě výsledku výzkumu, z pohledu procesů na Ekonomické fakultě, je největší, nejzmiňovanější a také nejzásadnější bariérou, kterou čínští studenti pociťují, nemožnost řádně obědovat, mají-li standardní rozvrh, podle čínské tradice v rozmezí poledne až jedné hodiny odpolední. Zmíněná bariéra je způsobena krátkými pauzami mezi vyučovacími hodinami právě okolo poledne, o kterých čínští studenti, podle jejich slov, nestihnou skoro nic. Tento kulturní rituál je v Číňanech obecně hluboce zakořeněn a neradi jej mění, a pokud musí, jsou nespokojení, neboť pro Číňany je jídlo obecně velice důležitým rituálem každého dne, na němž si zakládají. Na jejich domovské čínské univerzitě je delší obědová pauza každodenní součástí, po kterou uspokojí potřebu nasytit se a lehce si odpočinout.

S jídlem je spojena také kulturní zvyklost jíst pokud možno teplá jídla a pít teplé nápoje, s čímž se pojí výzkumem podložené zjištění, že by čínští studenti velice uvítali mít určitou možnost ohřevu svých vlastních jídel.

Na základě těchto zjištění by bylo vhodné poskytnout čínským studentům okolo poledne, mezi vyučovacími hodinami, pauzu v délce 60 až 90 minut, pokud by daná pauza bezprostředně nevyplynula z rozvrhu, což bylo zjištěno na základě dotazníkového šetření, jako jedno z nejvhodnějších řešení, které svým charakterem odpovídá běžným rozvrhovým vakancím.

Pro uspokojení potřeby teplých jídel by mohlo být vhodné poskytnout čínským studentům přístup k ohřívacímu zařízení, například k mikrovlnné troubě, pro potřeby ohřevu jídel, k barelovému stojanu (Aquamat, Vodonoš) na horkou a studenou vodu a k varné konvici, pro potřeby teplých nápojů.

6.2 Návrhy týkající se výuky

Na základě výsledku výzkumu, z pohledu organizace výuky na Ekonomické fakultě, jak již bylo zmíněno v analýze výsledků výzkumu, je pro čínské studenty, jak tvrdí, bariérou jejich izolovanost od ostatních studentů, protože jsou zařazeni pospolu a nemají moc příležitostí ke kontaktu, a tedy k rozvíjení vztahů s ostatními studenty jak českými, tak zahraničními. Podle jejich slov, si před příjezdem představovali, že budou fungovat v mezinárodním kolektivu a že si budou trénovat a tříbit angličtinu, což se jim, podle jejich slov, nesplnilo.

Na základě výzkumem podložených zjištění, by bylo vhodné, pakliže by tato skutečnost byla alespoň částečně zmírnitelná, a to zřejmě do budoucna, aby byli čínští studenti vyučováni nejen pospolu v rámci jedné studijní skupiny, ale i s ostatními studenty, alespoň v rámci některých studijních předmětů. Uzavřenost svých studijních skupin považuje většina čínských studentů za komunikační, kontaktní bariéru znemožňující jim navazování přátelských vztahů s ostatními, jak domácími, tak zahraničními, studenty.

6.3 Komunikačních bariéry

Bariéry jsou čínskými studenty vnímány také v komunikaci na Ekonomické fakultě, a to jak na ústní, tak písemné úrovni, přičemž tyto bariéry jsou všeobecného rázu a vnímají je zřejmě všichni zahraniční studenti na Ekonomické fakultě.

6.3.1 Návrhy týkající se písemné komunikace

Z pohledu písemné komunikace na Ekonomické fakultě, je pro čínské studenty bariérou většina česky psaných textů a navigačních tabulí v interiérech fakulty, které jim, zejména ze startu studia a pohybu v prostorách fakulty, znesnadňovaly orientaci.

Písemná komunikace, tedy texty, jsou z hlediska času nejrychleji odstranitelnou bariérou, oproti komunikaci ústní, a proto by bylo vhodné přeložit do anglického jazyka zejména menu v občerstveních Ekonomické fakulty, i kvůli čínskému apetitu, spolu s většinou nápisů, určených k orientaci osob v interiérech fakulty. Mělo by se jednat o nápisy, textová označení knihovny a studovny, včetně jejich interního orientačního systému a oznámení obou objektů. Dále označení čítárny, textové nápisy na orientačních tabulích a identifikačních tabulkách vyučujících a zaměstnanců umístěných vedle dveří, z pohledu jejich pracovního zařazení, které je uváděno pouze v češtině.

Obecně by bylo vhodné, vzhledem k aspiraci Ekonomické fakulty v mezinárodních vztazích, začít pracovat na překladu většiny důležitých orientačních prvků v interiéru fakulty, neboť by to jistě zpříjemnilo pobyt nejen čínským a zahraničním studentům, ale i jiným cizojazyčným návštěvníkům.

6.3.2 Návrhy týkající se ústní komunikace

Čínští studenti vnímají bariéry v ústní komunikaci u většiny personálu služeb Ekonomické fakulty a u mnoha českých studentů, se kterými přišli do styku. Komunikační bariéry se, podle čínských studentů, vyskytují zejména u personálu knihovny, studovny, kopírování a obou občerstvení, na Ekonomické fakultě. Z pohledu hlavního kampusu VŠB-TUO v Porubě, jsou tyto bariéry spatřovány v rámci menzy a kolejí VŠB-TUO.

Ústní komunikace, je z hlediska času větší bariérou k odstranění, oproti komunikaci písemné. Jazykovou vybavenost personálu, který poskytuje služby na Ekonomické fakultě, nelze změnit ze dne na den, stejně jako jazykovou vybavenost mnoha českých studentů, kteří by měli reagovat v anglickém jazyce obstojně. U studentů je ovšem otázkou, zda se jedná o neschopnost používat angličtinu, nebo spíše o nejistotu a stydlivost, která pramení z praktického užití jazyka či z komunikace s jiným etnikem. V rámci bariér ústního charakteru by bylo vhodné, aby se vedení Ekonomické fakulty zaměřilo na komunikační, jazykové schopnosti kontaktních zaměstnanců. Zaměřit by se mělo na personál zejména knihovny,

studovny, kopírování, popřípadě obou občerstvení na Ekonomické fakultě, aby tito byli schopni domluvit se nejen s čínskými, ale i s ostatními anglicky mluvícími studenty, a to alespoň na základní úrovni, neboť právě domluva, jazyk, komunikace hrají důležitou roli při kvalitě poskytování zmíněných služeb a mají vliv na vnímanou kvalitu spotřeby služeb zahraničními, a tedy i čínskými studentů v roli zákazníků.

6.4 Návrhy týkající se knihovny Ekonomické fakulty

V průběhu výzkumu bylo zachyceno několik poznámek čínských studentů ohledně výskytu menšího počtu anglicky psaných knih v knihovně Ekonomické fakulty.

Na základě výše uvedeného zjištění, by bylo vhodné, aby byla bibliotéka knihovny rozšiřována o větší množství anglicky psaných knih, využitelných pro studium nejen čínských, ale i ostatních zahraničních studentů. Mohlo by se například zprvu jednat o tituly, které jsou do češtiny přeloženy z anglického originálu, a tudíž existuje jejich anglická verze. Pokud Ústřední knihovna VŠB-TUO, a tedy i knihovna Ekonomické fakulty, uvažuje o zakoupení a propůjčování elektronických čteček knih, mohlo by toto rozšiřování být realizováno případně i touto cestou.

6.5 Návrhy týkající se buddyho

Čínští studenti jsou spokojeni s přidělenými buddy, kteří jim hodně pomohli, a pokud mají čas, pomáhají dále. Z pohledu času ovšem někteří buddy bývají, podle jejich slov, mnohdy zaneprázdnění a čínští studenti je pak se svými dotazy a problémy nechtějí rušit.

V návaznosti na výše uvedené zjištění, by bylo vhodné, pokud by to bylo technicky možné, aby byl navýšen počet studentů fungujících pro čínské studenty jako buddy. Řešením by mohlo být zaangažování většího počtu studentů, kteří by čínským studentům pomáhali v těžších začátcích i poté a poskytovali by jim nejen na vyžádání, ale i aktivně cenné rady a doporučení. Tento počet by se v ideálním případě měl blížit situaci one-on-one.

6.6 Návrhy týkající se plateb

Mnozí čínští studenti poznamenávají, že upřednostňují platby v hotovosti například za ubytování na kolejích VŠB-TUO, neboť, jak někteří tvrdí, nemají jistotu při placení prostřednictvím bankovních převodů v rámci účtů, které zde mají zřízeny, a s inkasními platbami by jim někdo musel asistovat. Tento efekt je zřejmě způsobován manipulací s většími peněžními částkami v cizím prostředí a také obavou z toho, zda bude daná platba správně zadána a zda adekvátně proběhne.

Na základě výše uvedené skutečnosti, by bylo vhodné popřemýšlet nad výhodami a nevýhodami spojenými s přidáním, obohacením nabídky možností plateb na školní platformě Elektronického platebního systému (EPS) o možnost platby ubytovacích, popřípadě dalších poplatků, mimo ty, které zde již fungují. Dále by bylo vhodné, po zhlédnutí prostředí EPS, aby anglická verze tohoto rozhraní byla dopracována do detailů tak, aby se zde většina textů, i po přepnutí do angličtiny, nevyskytovala stále v češtině, což jistě mate zahraniční studenty. Závěrem by bylo vhodné, vedle již zaběhlých metod způsobů plateb, uvažovat o zavedení další perspektivní metody placení prostřednictvím služby *PayPal*, neboť tato služba je v dnešní době, v souvislosti s online platbami, využívána již na mnoha místech celého světa.

7 Závěr

V této práci je na zkoumanou problematiku nahlíženo z hlediska teoretické i praktické části. Praktická část zpracovává výsledky provedeného výzkumu a teoretická část podává sumarizované teoretické poznatky, jež slouží k rozšíření povědomí o souvislostech pojících se se zkoumanou problematikou.

Realizaci výzkumu předcházelo určité období, které lze označit za pilotáž, po jejíž dobu bylo zkoumáno, zda existují potřebné výzkumně-předmětné oblasti, jež by výzkum měl pokrývat. Výzkum byl poté realizován ve dvou fázích, kterých se účastnila vždy určitá část čínských studentů. Pilotáží nalezené oblasti byly dále zkoumány a detailněji rozvinuty realizací skupinových interview. Získané detailnější informace, nutné pro další postup, se staly základem pro druhou fázi výzkumu uskutečněnou formou online dotazování, jež poté poskytlo konkrétní odpovědi na konkrétní otázky.

Cílem této práce bylo zanalyzovat vnímání kulturních bariér čínskými studenty při studiu na Ekonomické fakultě a bylo tedy i cílem zprostředkovaně zjistit, jakou měrou jsou spokojeni s prostředím nejen Ekonomické fakulty, ale i ostatních zařízení Vysoké školy báňské – Technické univerzity Ostrava poskytujících služby.

Výzkumem bylo zjištěno, že čínská kultura a čínská výchova si obecně s českou kulturou a výchovou neodporují. Čínští studenti v průběhu výzkumu několikrát sdělili, že jejich čínská výchova je akceptovatelná v českém prostředí, a tudíž nemuseli přizpůsobovat své chování. Čínskými studenty vnímané bariéry jsou tedy spíše školního charakteru. Tyto bariéry lze rozdělit na dvě skupiny. První skupinou jsou bariéry týkající se přímo jich samotných. Jedná se o bariéru z pohledu izolace jejich studijní skupiny, která je vyučována pospolu, od ostatních studentů, což jim znemožňuje navazování kontaktů a socializaci s ostatními studenty přirozenou formou, z důvodu čehož se cítí ostraněni. *Mít společné téma rozhovoru, znamená mít společné zážitky.* Druhou bariérou první skupiny jsou stravovací návyky na EkF, kde z pohledu času a standardního rozvrhu není běžně dostatečný prostor na oběd okolo poledne, což je pro čínské studenty kulturní bariéra, neboť je spojena s kulturou jídla v Číně, která si na jeho bohaté konzumaci zakládá. Druhou skupinou bariér obecného charakteru mající dopad patrně i na ostatní zahraniční studenty, jsou verbální komunikační bariéry ať už v písemné či ústní formě. Z pohledu písemných bariér se jedná o většinu informačních nápisů včetně textově-navigačních interních orientačních systémů

některých objektů fakulty. Z pohledu ústních bariér se jedná zejména o komunikaci s personálem některých objektů Ekonomické fakulty, ale i kampusu univerzity.

Čínští studenti jsou vesměs spokojeni se službami univerzity. Ze zkoumaných služeb jsou nejspokojenější s vybavením učeben a studovnou na Ekonomické fakultě, kde však na druhou stranu vnímají komunikační bariéry. Službami, které nejvíce, podle jejich hodnocení, zaostávají, jsou odpočinková místa a knihovna na Ekonomické fakultě z pohledu nabídky knih a komunikačních bariér s personálem.

Přínosem práce je identifikace bariér čínských studentů při studiu a pobytu na VŠB-TUO a návrh jejich možného zmírnění či odstranění. Přínosem z pohledu teoretické části je možnost blíže poznat některé aspekty čínské kultury.

Cíl práce byl splněn, neboť výzkumem a analýzou bylo dosaženo identifikace bariér, na které byly navázány návrhy, jak zjištěné bariéry zmírnit či odstranit. Nyní bude záležet na managementu Ekonomické fakulty, jak s nimi naloží, zda a v jaké míře je přijme či nikoliv.

Spokojenost a zpětná vazba od čínských studentů je pro Ekonomickou fakultu důležitá, neboť spolupráce s čínskou univerzitou je velice perspektivní a také přináší fakultě významné finanční prostředky, protože čínští studenti si za studium VŠB-TUO platí. Je také třeba pracovat na prohloubení vzájemné kooperace tak, aby i čeští studenti mohli vyjíždět studovat na tuto univerzitu do Číny. Z pohledu teorie zmíněné v práci, je třeba pracovat na guanxi s představiteli partnerské čínské univerzity, a proto by bylo dobré čínskému partnerovi například dávat výrazným způsobem najevo zainteresovanost VŠB-TUO na co nejdřívějším zřízení Konfuciova institutu při VŠB-TUO, neboť zvýšeně projevená zainteresovanost VŠB-TUO výrazným způsobem utvrdí HBUT v tom, že jsou váženým partnerem. Tímto gestem VŠB-TUO prokáže HBUT mianzi, čehož si Číňané obecně velice váží a ochotně jej oplácejí.

Seznam použité literatury

Monografické publikace

[15] HOFSTEDE, Geert a Gert Jan HOFSTEDE. *Kultury a organizace: Software lidské mysli*. Praha: LINDE, 2007, s. 13-14. ISBN 80-86131-70-X.

[17] HOFSTEDE, Geert, ref. 15, s. 17-18

[18] PAPŘOKOVÁ, Anna. *Sociologie Managementu*. 1. vyd. Ostrava: Ediční středisko VŠB-TUO, s. 65-66. ISBN 978-80-248-2931-9.

[19] KARDES, Frank R., Maria L. CRONLEY, Thomas W. CLINE. *Customer Behavior*. USA-Mason: Cengage Learning, 2008. ISBN 978-0-538-74540-6

[20] KARDES, Frank R., ref. 19

[22] KARDES, Frank R., ref. 19

[23] ČERNÝ, Jiří. *Dějiny lingvistiky*. Olomouc: Votobia, 1996, s. 17. ISBN 80-85885-94-4.

[25] ŠOTKOVSKÝ, Ivan. VŠB-TUO. *Socioekonomická geografie: Prostředí lidské činnosti*. 1. vyd. Ostrava: Polypress, 2012. ISBN 978-80-248-2624-0.

[26] KLÉGR, Aleš, Petr Zima et al.: *Světlem jazyků*, Albatros, Praha, 1989.

[27] KARDES, Frank R., ref. 19

[28] KŘIVOHLAVÝ, Jaro. *Jak si navzájem lépe porozumíme: Kapitoly z psychologie a sociální komunikace*. Praha: Svoboda, 1988, s. 71-74. Ident. č. 73/510-21-8.2; 25-095-88.

[29] DeVITO, Joseph A. *Základy mezilidské komunikace*. Longman, 1999, Praha: Grada Publishing, 2001, 420 s. ISBN 978-80-242-2104-5.

[31] KŘIVOHLAVÝ, Jaro, ref. 28, s. 32-65

[32] BAILEY, Alison et al. *Čína: lidé, země, kultura, dějiny*. New York: DK Publishing, 2007, Czech edition Praha: Euromedia Group-Knižní klub edice Universum, 2008, 360 s. ISBN 978-80-242-2104-5.

- [33] KANE, Daniel. *Knížka o čínštině*. 1. vyd. Mirošovice: DesertRose s.r.o., 2009, s. 14-41. ISBN 978-80-903296-1-4.
- [36] HOFSTEDE, Geert, ref. 15, s. 29
- [37] HOFSTEDE, Geert, ref. 15, s. 28-34
- [38] HOFSTEDE, Geert, ref. 15, s. 41-182
- [40] MACHKOVÁ, Hana. *Mezinárodní marketing*. 3. vyd. Praha: Grada Publishing a.s., 2009, s. 47-55. ISBN 978-80-247-2986-2.
- [41] DE PELSMACKER, Patrick et al. *Marketingová komunikace*. Praha: Grada Publishing a.s., 2003, s. 549-550. ISBN 80-247-0254-1.
- [42] SELIGMAN, Scott D. *Čínská obchodní etiketa: Průvodce protokolem, společenským chováním a kulturou v Číně*. 1. vyd. v českém jazyce. Praha: BB/art s.r.o., 2007, s. 61-78. ISBN 978-80-7381-127-3.
- [43] PETRUSEK, Miloslav. *Základy sociologie*. Praha: Akademie veřejné správy o.p.s., 2009, s. 78-80. ISBN 978-80-87207-02-4.
- [46] NOVÝ, Ivan a Sylvia SCHROLL-MACHL. *Interkulturní komunikace v řízení a podnikání*. 3. vyd. Praha: Management Press, 2003. s. 52-55. ISBN 80-7261-089-9.

Periodika

- [4] SPÁČIL, Vojtěch a Dana DLUHOŠOVÁ. *7 otázek pro děkanku: Interview*. Sokolská 33: Časopis Ekonomické fakulty VŠB-TU Ostrava. Vojtěch Spáčil. Ostrava, září 2011, II. číslo, s. 4-5. ISSN 1803-6120. Dostupné z: http://www.sokolska33.cz/wp-content/uploads/2011/09/sokolska_33-2011-2.pdf
- [30] ČEJKOVÁ, Mirka. *Mlčení hladkých tváří*. In: Psychologie.cz [online]. 18. 5. 2011 [cit. 2013-03-18]. Dostupné z: <http://psychologie.cz/mlceni-hladkych-tvari/>

Internetové zdroje

- [1] Historie, osobnosti. *Vysoká škola báňská - Technická univerzita Ostrava* [online]. 2012 [cit. 2013-02-03]. Dostupné z: <http://www.vsb.cz/cs/univerzita/historie-osobnosti/>

- [2] Historie, současnost, vize. *Ekonomická fakulta, Vysoká škola báňská - Technická univerzita Ostrava* [online]. 2013 [cit. 2013-02-03]. Dostupné z: <http://www.ekf.vsb.cz/cs/okruhy/o-fakulte/historie-soucastnost-vize/>
- [3] Introduction of Hubei University of Technology. HUBEI UNIVERSITY OF TECHNOLOGY. *International Affairs Department* [online]. 2008 [cit. 2013-02-03]. Dostupné z: <http://io.hbut.edu.cn/en/intro.asp>
- [5] Czech--VSB Delegation Paid a Visit to HUT. HUBEI UNIVERSITY OF TECHNOLOGY. *International Affairs Department: Article Centre* [online]. 2008 [cit. 2013-02-03]. Dostupné z: http://io.hbut.edu.cn/en/Article_View.asp?id=68
- [6] Delegates from VSB in Czech visited HUT. HUBEI UNIVERSITY OF TECHNOLOGY. *International Affairs Department: Article Centre* [online]. 2009 [cit. 2013-02-03]. Dostupné z: http://io.hbut.edu.cn/en/Article_View.asp?id=87
- [7] The Delegation from VSB in Czech visited HUT. HUBEI UNIVERSITY OF TECHNOLOGY. *International Affairs Department: Article Centre* [online]. 2009 [cit. 2013-02-03]. Dostupné z: http://io.hbut.edu.cn/en/Article_View.asp?id=103
- [8] The VSB staff of the “College of Economics” in Czech Republic Visited HUT for the “Science of Finance Cooperation Project”. HUBEI UNIVERSITY OF TECHNOLOGY. *International Affairs Department: Article Centre* [online]. 2009 [cit. 2013-02-03]. Dostupné z: http://io.hbut.edu.cn/en/Article_View.asp?id=107
- [9] VSB Delegation from Czech Republic Visit HBUT. HUBEI UNIVERSITY OF TECHNOLOGY. *International Affairs Department: Article Centre* [online]. 2012 [cit. 2013-02-03]. Dostupné z: http://io.hbut.edu.cn/en/Article_View.asp?id=220
- [10] VSB Technical University of Ostrava Delegation Visit HBUT. HUBEI UNIVERSITY OF TECHNOLOGY. *International Affairs Department: Article Centre* [online]. 2012 [cit. 2013-02-03]. Dostupné z: http://io.hbut.edu.cn/en/Article_View.asp?id=231
- [13] MALINA, Jaroslav et al. ÚSTAV ANTROPOLOGIE, Přírodovědecká fakulta MU. *Antropologický slovník: Co by mohl o člověku vědět každý člověk* [online]. Brno: Akademické nakl. CERM, 2009, 20 000 hesel [cit. 2013-03-21]. ISBN 978-80-7204-560-0. Dostupné z: <http://is.muni.cz/do/1431/UAntrBiol/el/antropos/index.html>

- [14] Tematické pojmy: Kultura. ČLOVĚK V TÍSNI. *Varianty: Vzdělávací program* [online]. 2008 [cit. 2013-03-22]. Dostupné z: <http://www.varianty.cz/index.php?id=20-ion=20>
- [16] Projekt Varianty: Informace pro učitele - Co je to kultura. *Pedagogická fakulta, JCU* [online]. 2002 [cit. 2013-03-22]. Dostupné z: <http://www.pf.jcu.cz/stru/katedry/pgps/ikvz/podkapitoly/b01obecnatemata/02.pdf>
- [21] ABZ slovník cizích slov. KUČERA, Radek. *Slovník ABZ.cz* [online]. 2005-2006 [cit. 2013-03-18]. Dostupné z: <http://slovník-cizich-slov.abz.cz/>
- [24] The World Factbook 2009: *China* [online]. Washington DC: CIA – Central Intelligence Agency, 2009, 20. 2. 2013 [cit. 2013-03-18]. ISSN 1553-8133. Dostupné z: <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/ch.html>
- [34] MINISTERSTVO PRŮMYSLU A OBCHODU ČR. HAVLÍN, Antonín et al. *Zahraniční obchod: Ročenka zahraničního obchodu ČR - 2011* [online]. Praha, 2011 [cit. 2013-03-23].
- [35] THE CENTRAL PEOPLE'S GOVERNMENT OF THE PEOPLES REPUBLIC OF CHINA. *China Factfile – About China: China in Brief* [online]. 2012 [cit. 2013-03-23]. Dostupné z: <http://english.gov.cn/links/brief20050923.htm>
- [39] Dimension Data Matrix. *Geert Hofstede & Gert Jan Hofstede* [online]. 2010 [cit. 2013-04-15]. Dostupné z: <http://www.geerthofstede.nl/dimension-data-matrix>

Ostatní zdroje

- [11] KATEDRA FINANČÍ, Ekonomická fakulta VŠB-TUO. *Study programme – academic year 2011/2012: 3rd year of Bachelor Study Programme: Economic Policy and Administration B6202, Field of Study: Finance 6202R010-01* [pdf]. Miroslav Čulík. Ostrava, 2011.
- [12] Ústní rozhovor s čínským studentem
- [44] *The Great Escape: China's Long March* [Film]. Produced by John CORRY and Vivian McGrath. UK: Redback Films, 2007.
- [45] HUBEI UNIVERSITY OF TECHNOLOGY. *Admission Brochure for International Student's*. Wuhan, 2011.

Zdroje obrázků

# Obrázku	# Strany	Popis	Zdroj
Obr. 2.1	9	Logo VŠB-TUO	http://www.vsb.cz/export/sites/vsb/.content/znaky/erb-vsb.jpg
Obr. 2.2	10	Logo EkF	http://www.vsb.cz/export/sites/vsb/.content/znaky/erb-ekf-cs.jpg
Obr. 2.3	11	Logo HBUT	http://upload.wikimedia.org/wikipedia/zh/0/0c/HBUT.JPG
Obr. 3.2	40	Vlajka ČLR	http://english.gov.cn/2005-08/16/content_23394.htm
Obr. 3.3	40	Znak ČLR	http://english.gov.cn/2005-08/16/content_23488.htm

Seznam zkratek

Zkratka	Vysvětlení	Zkratka	Vysvětlení
aj.	a jiný, jiná, jiné	KSČ	Komunistická strana Číny
atd.	a tak dále	LCD	Liquid Crystal Display, displej z kapalných krystalů
atp.	a tak podobně	LJMU	Liverpool John Moores University
Bc.	bakalář, akademický titul	LOH	Letní olympijské hry
CAWI	Computer Assisted Web Interviewing, online dotazování za pomoci počítače	LTO	Long Term Orientation, dlouhodobá orientace
bil.	bilion, bilionů	MAS	Masculinity, mužský prvek
cca	cirka, circa, přibližně	MBA	Master of Business Administration, manažerský titul
CSc.	kandidát věd, vědecká hodnost	mil.	milion, milionů
CZ	Česká republika	n. l.	našeho letopočtu
ČLR	Čínská lidová republika	např.	například
ČR	Česká republika	Obr.	obrázek
doc.	docent, vědecký titul	OSN	Organizace spojených národů
Dr.	doktor, vysokoškolský titul	obyv.	obyvatel, obyvatelé
Dr. Mont.	doktor montánních věd, historický vysokoškolský titul	PDI	Power Distance Index index vzdálenosti moci
DrSc.	doktor věd, vědecká hodnost	Ph. D.	filozofický doktor – obdoba dříve udělovaného titulu CSc.
EkF	Ekonomická fakulta	prof.	profesor
EU	Evropská unie	př. n. l.	před našim letopočtem
HBUT	Hubei University of Technology	Tab.	tabulka
HDP	hrubý domácí produkt	tj.	to jest
IBM	International Business Machines, firma	tzv.	takzvaný
IDV	Individualism/-us	UAI	Uncertainty Avoidance Index
Ing.	inženýr	USA	United States of America
IVR	Indulgence Versus Restraint, shovívavost versus omezování	USD	United States Dollar
Kap.	kapitola	VŠB	Vysoká škola báňská
km ²	kilometr čtvereční	VŠB-TUO	Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava
KMT	Národně-lidová strana Číny Kuo-min-tang		
KS Číny	Komunistická strana Číny		

Seznam použitých čínských výrazů

Pinyin 拼音	Český přepis (čti:)	Znaky 汉字	Význam 捷克语
Ài	Aj	爱	láska
Àomén	Ao-men	澳门	Speciální admin. region Macao
Běijīng	Pej-ťing	北京	Hlavní město Peking
Cāng Jié	Cchang Ťie	仓颉	písař Žlutého císaře, bájný vynálezce čínského písma
Dānwèi	Tan-wej	单位	pracovní skupina
Dèng Xiǎopíng	Teng Siao-pching	邓小平	prezident ČLR '78- '90, reformátor ekonomiky, tvůrce socialismu s čínskými rysy
Fǎlún Gōng	Fa-lun Kung	法轮功	čínské duchovní hnutí
Guǎngxī Zhuàng	Kuang-si Čuang	广西壮	Autonomní region Guangxi Zhuang
Guānxi	Kuan-si	关系	vztahy, konexe
Guómíndǎng	Kuo-min-tang	国民党	Národně-lidová strana Číny (KMT)
Hàn	Chan	汉	dynastie Han
Hé	Che	和	harmonie
Hú Jǐntāo	Chu Ťin-tchao	胡锦涛	prezident ČLR '03- '13
Hú Yàobāng	Chu Jao-pang	胡耀邦	čínský politik
Húběi	Chu-pej	湖北	provincie Hubei
Húběi gōngyèdàxué	Chu-pej kung-jie-ta- süe	湖北工业大学	Hubei University of Technology
Hùhuì	Chu-chuej	互惠	Vzájemnost, reciprocita
Cháng'ān	Čchang'an	长安	město Cháng'ān
Chóngqìng	Čchung-čching	重庆	Samosprávné město Chongqing
Jiǎng Jièshí	Ťiang Ťie-š'	蒋介石	Jiang Jieshi, lídr KMT
Jiāng Zémín	Ťiang Ce-min	江泽民	prezident ČLR '93- '03
Jiāngxī	Ťiang-si	江西	provincie Jiangxi
Kǒngfūzǐ	Kchung-fu-c'	孔夫子	Konfucius

Pinyin 拼音	Český přepis (čti:)	Znaky 汉字	Význam 捷克语
Máo Zédōng	Mao Ce-tung	毛泽东	první prezident ČLR '49-'76
Miànzi	Mien-c'	面子	tvář
Míng	Ming	明	dynastie Ming
Nánjīng	Nan-ťing	南京	město Nanjing
Nèi Měnggǔ	Nej Meng-ku	内蒙古	Autonomní region Vnitřní Mongolsko
Níngxià Huí	Ning-sia Chuej	宁夏回	Autonomní region Ningxia Hui
Píng	Pching	平	mír
Pīnyīn	Pchin-jin	拼音	metoda přepisu čínštiny do latinky
Pǔtōnghuà	Pchu-tchung-chua	普通话	standardní čínština
Qín	Čchin	秦	dynastie Qin
Qín Shǐhuáng	Čchin Š'-chuang	秦始皇	Žlutý císař
Qīng	Čching	清	dynastie Qing
Qīngdǎo	Čching-tao	青岛	město Qingdao
Rén	Žen	仁	laskavost
Shāng	Šang	商	dynastie Shang
Shànghǎi	Šang-chaj	上海	Samosprávné město Šanghaj
Shǎnxī	Šaan-si	陕西	provincie Shaanxi
Shǔguó	Šu-kuo	蜀国	Království Shu
Sòng	Sung	宋	dynastie Song
Suí	Suej	隋	dynastie Sui
Sūn Zhōngshān	Sun Čung-šan	孙中山	první čínský prezident
Táiwān	Tchaj-wan	台湾	Taiwan
Táng	Tchang	唐	dynastie Tang
Tiān'ānmén	Tchien-an-men	天安门	Náměstí Nebeského klidu v Pekingu
Tiānjīn	Tchien-ťin	天津	Samosprávné město Tianjin
Wèiguó	Wej-kuo	魏国	Království Wei
Wúguó	Wu-kuo	吴国	Království Wu
Wǔhàn	Wu-chan	武汉	město Wuhan
Xí Jìnpíng	Si Ťin-pching	习近平	prezident ČLR 2013-RRR

Pinyin 拼音	Český přepis (čti:)	Znaky 汉字	Význam 捷克语
Xià	Sia	夏	dynastie Xia
Xiānggǎng	Siang-kang	香港	Speciální admin. region Hongkong
Xiào	Siao	孝	synovská úcta
Xìn	Sin	信	důvěra
Xīnjiāng	Sin-ťiang	新疆	Autonomní region Xinjiang Uygur
Xīzàng	Si-cang	西藏	Autonomní region Tibet
Yán'ān	Jen-an	延安	město Yan'an
Yì	i	义	spravedlnost
Yuán	Jüan	元	dynastie Yuan
Yuán Shíkǎi	Jüan Š'-kchaj	袁世凯	samozvaný císař
Zhōng	Čung	忠	loajalita
Zhōngguó	Čung-kuo	中国	Čína
Zhōngguó Gòngchǎndǎng	Čung-kuo Kung-čchan-tang	中国共产党	KS Číny (KSČ)
Zhōnghuá rénmin gōnghéguó	Čung-chua žen-min kung-che-kuo	中华人民共和国	Čínská lidová republika
Zhōngwén	Čung-wen	中文	čínský jazyk
Zhōu	Čou	周	dynastie Zhou

Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce

Prohlašuji, že

- jsem byl seznámen s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. – autorský zákon, zejména § 35 – užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla školního a § 60 – školní dílo;
- беру на ве́доміі, že Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB-TUO) má právo nevýdělečně, ke své vnitřní potřebě, bakalářskou práci užít (§ 35 odst. 3);
- souhlasím s tím, že bakalářská práce bude v elektronické podobě archivována v Ústřední knihovně VŠB-TUO a jeden výtisk bude uložen u vedoucího bakalářské práce. Souhlasím s tím, že bibliografické údaje o bakalářské práci budou zveřejněny v informačním systému VŠB-TUO;
- bylo sjednáno, že s VŠB-TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- bylo sjednáno, že užít své dílo, bakalářskou práci, nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB-TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB-TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).

V Ostravě dne 10. 5. 2013

.....
Martin Legart

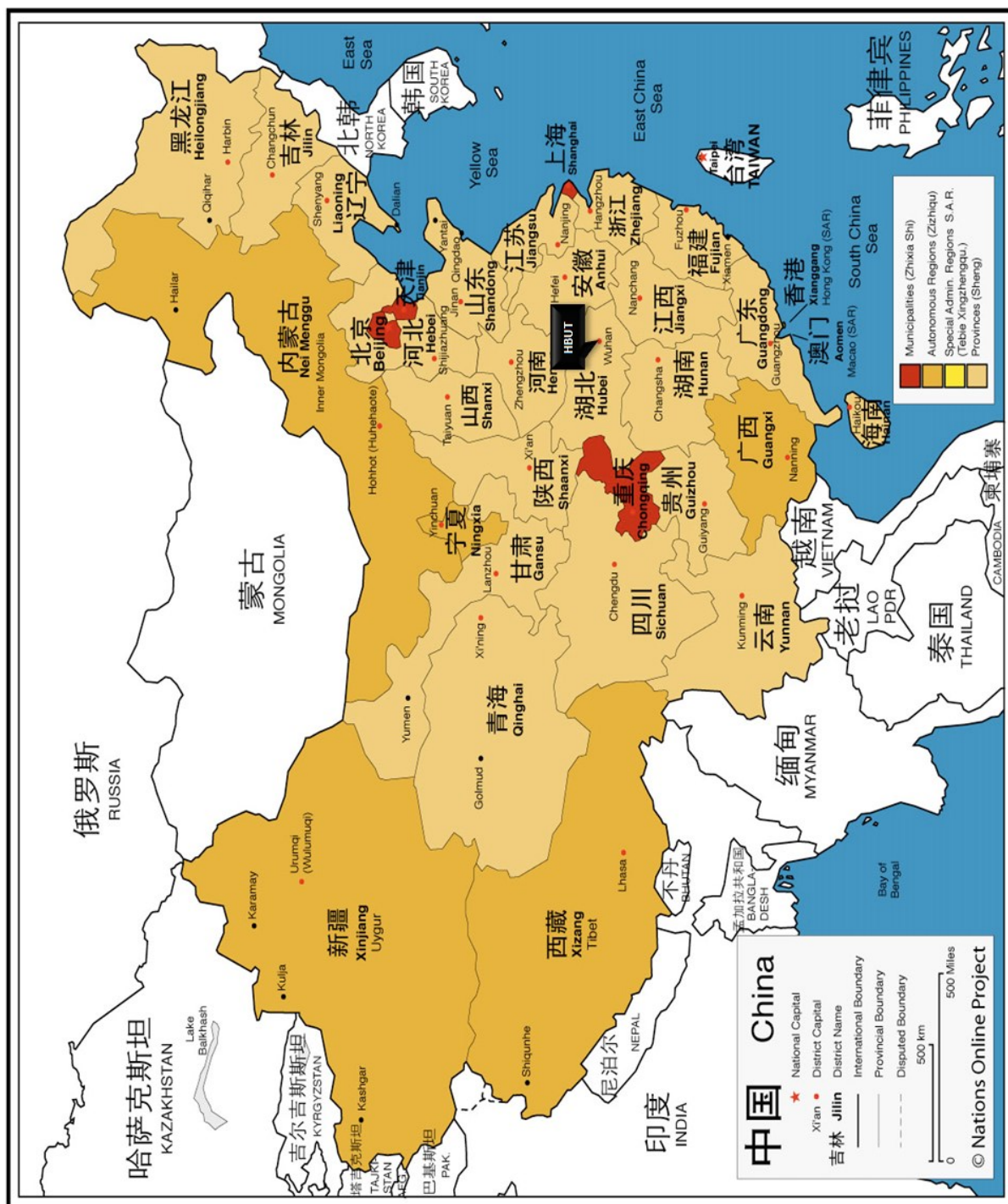
Seznam příloh

# Přílohy	Název přílohy
1	Mapa Číny
2	Datová matice indexů dimenzí za jednotlivé země světa
3	Scénář skupinového interview
4	Dotazníky ke skupinovému interview
5	Dotazník online dotazování

Přílohy

Příloha č. 1

Mapa Číny

Zdroj: Částečně upraveno z http://www.nationsonline.org/oneworld/china_administrative_map2.htm

Příloha č. 2/1

Datová matice indexů dimenzí za jednotlivé země světa

CTR	COUNTRY	PDI	IDV	MAS	UAI	LTO	IVR
AFE	Africa East	64	27	41	52	32	40
AFW	Africa West	77	20	46	54	9	78
ALB	Albania					61	15
ALG	Algeria					26	32
AND	Andorra						65
ARA	Arab countries	80	38	53	68	23	34
ARG	Argentina	49	46	56	86	20	62
ARM	Armenia					61	
AUL	Australia	36	90	61	51	21	71
AUT	Austria	11	55	79	70	60	63
AZE	Azerbaijan					61	22
BAN	Bangladesh	80	20	55	60	47	20
BLR	Belarus					81	15
BEL	Belgium	65	75	54	94	82	57
BEF	Belgium French	67	72	60	93		
BEN	Belgium Netherl	61	78	43	97		
BOS	Bosnia					70	44
BRA	Brazil	69	38	49	76	44	59
BUL	Bulgaria	70	30	40	85	69	16
BUF	Burkina Faso					27	18
CAN	Canada	39	80	52	48	36	68
CAF	Canada French	54	73	45	60		
CHL	Chile	63	23	28	86	31	68
CHI	China	80	20	66	30	87	24
COL	Colombia	67	13	64	80	13	83
COS	Costa Rica	35	15	21	86		
CRO	Croatia	73	33	40	80	58	33
CYP	Cyprus						70
CZE	Czech Rep	57	58	57	74	70	29
DEN	Denmark	18	74	16	23	35	70
DOM	Dominican Rep					13	54
ECA	Ecuador	78	8	63	67		
EGY	Egypt					7	4
SAL	El Salvador	66	19	40	94	20	89
EST	Estonia	40	60	30	60	82	16
FIN	Finland	33	63	26	59	38	57
FRA	France	68	71	43	86	63	48
GEO	Georgia					38	32
GER	Germany	35	67	66	65	83	40
GEE	Germany East					78	34
GHA	Ghana					4	72
GBR	Great Britain	35	89	66	35	51	69
GRE	Greece	60	35	57	112	45	50
GUA	Guatemala	95	6	37	101		
HOK	Hong Kong	68	25	57	29	61	17

Příloha č. 2/2

CTR	COUNTRY	PDI	IDV	MAS	UAI	LTO	IVR
HUN	Hungary	46	80	88	82	58	31
ICE	Iceland					28	67
IND	India	77	48	56	40	51	26
IDO	Indonesia	78	14	46	48	62	38
IRA	Iran	58	41	43	59	14	40
IRQ	Iraq					25	17
IRE	Ireland	28	70	68	35	24	65
ISR	Israel	13	54	47	81	38	
ITA	Italy	50	76	70	75	61	30
JAM	Jamaica	45	39	68	13		
JPN	Japan	54	46	95	92	88	42
JOR	Jordan					16	43
KOR	Korea South	60	18	39	85	100	29
KYR	Kyrgyz Rep					66	39
LAT	Latvia	44	70	9	63	69	13
LIT	Lithuania	42	60	19	65	82	16
LUX	Luxembourg	40	60	50	70	64	56
MAC	Macedonia Rep					62	35
MAL	Malaysia	104	26	50	36	41	57
MLI	Mali					20	43
MLT	Malta	56	59	47	96	47	66
MEX	Mexico	81	30	69	82	24	97
MOL	Moldova					71	19
MNG	Montenegro					75	20
MOR	Morocco	70	46	53	68	14	25
NET	Netherlands	38	80	14	53	67	68
NZL	New Zealand	22	79	58	49	33	75
NIG	Nigeria					13	84
NOR	Norway	31	69	8	50	35	55
PAK	Pakistan	55	14	50	70	50	0
PAN	Panama	95	11	44	86		
PER	Peru	64	16	42	87	25	46
PHI	Philippines	94	32	64	44	27	42
POL	Poland	68	60	64	93	38	29
POR	Portugal	63	27	31	104	28	33
PUE	Puerto Rico					0	90
ROM	Romania	90	30	42	90	52	20
RUS	Russia	93	39	36	95	81	20
RWA	Rwanda					18	37
SAU	Saudi Arabia					36	52
SER	Serbia	86	25	43	92	52	28
SIN	Singapore	74	20	48	8	72	46
SLK	Slovak Rep	104	52	110	51	77	28
SLV	Slovenia	71	27	19	88	49	48
SAF	South Africa					34	63
SAW	South Africa white	49	65	83	49		
SPA	Spain	57	51	42	86	48	44
SUR	Suriname	85	47	37	92		
SWE	Sweden	31	71	5	29	53	78

Příloha 2/3

CTR	COUNTRY	PDI	IDV	MAS	UAI	LTO	IVR
SWI	Switzerland	34	68	70	58	74	66
SWF	Switzerland French	70	64	58	70		
SWG	Switzerland German	26	69	72	56		
TAI	Taiwan	58	17	45	69	93	49
TAN	Tanzania					34	38
THA	Thailand	64	20	34	64	32	45
TRI	Trinidad and Tobago	47	16	58	55	13	80
TUR	Turkey	66	37	45	85	46	49
USA	U.S.A.	40	91	62	46	26	68
UGA	Uganda					24	52
UKR	Ukraine					86	14
URU	Uruguay	61	36	38	100	26	53
VEN	Venezuela	81	12	73	76	16	100
VIE	Vietnam	70	20	40	30	57	35
ZAM	Zambia					30	42
ZIM	Zimbabwe					15	28

Zdroj: <http://www.geerthofstede.nl/dimension-data-matrix>, viz zdroj č. 39

Příloha 3/1

Scénář skupinového interview

FOCUS GROUP SCENARIO

INTRO [Timing 12:30-12:35]

5min

Meeting Introduction

大家下午好！我来介绍一下，我叫马金，我住在俄斯特拉发，我学习市场营销在经济学院 VŠB 大学。

The topic of this meeting is how a group of Chinese students perceive cultural, communication and language barriers at The Faculty of Economics VŠB-TUO. We will be talking about their opinions, motivations, attitudes to study, perception, expectations and feelings while living in the country with different culture and behavior. We will discuss Chinese students' communication practices with teachers, native Czech students and Ostrava's inhabitants.

Q#1 [Timing 12:35-12:45]

10min

Questionnaire #

COMMUNICATION AND BARRIERS [Timing 12:45-12:55]

10min

1. Communication Barriers Perceived in the School and Outside

Do you see any communication barriers at our Faculty? – How about outside the Faculty?

Do you see any language barriers at our Faculty? – What about outside the Faculty?

How is it difficult at school, in the city, in a shop for you to get the information which are you asking for?

Do you see any barriers in processes at our Faculty? (processes means organization of classes, schedule times, start and end of classes etc.)

Q#2 [Timing 12:55-13:05]

10min

Questionnaire #2

Příloha 3/2

CULTURE [Timing 13:05-13:15]

10min

2. Perceived differences between Chinese and Czech mentality and behavior

Do you see any differences between your Chinese and Czech mentality/behavior?
Which habits in Czech Republic do you like the most? Which habits you don't like?

Q#3 [Timing 13:15-13:25]

10min

Questionnaire #3

STUDY [Timing 13:25-13:32]

7min

3. Perception connected to our Faculty

Do you see any differences from reality in comparison to how our Faculty was presented in China?
How do you perceive your own Buddy? Is he helpful?

HBUT VERSUS EKF [Timing 13:32-13:39]

7min

4. HBUT versus Faculty of Economics VŠB-TUO

Do you see any differences between HBUT and EKF VŠB-TUO?

CHOOSING EKF [Timing 13:39-13:46]

7min

5. EkF Selection Criterion

Where do you get the information about EkF VŠB-TUO for the first time?
Which fact caused your interest in Czech Republic/EkF VŠB-TUO?

When I will finish the studies in Czech Republic, the Chinese employment market will

Příloha č. 4/1

Dotazníky ke skupinovému interview

Dotazník č. 1

第一问卷

- 一. Do you see any communication barriers at our Faculty? – How about outside the Faculty?
.....
.....
.....
- 二. Do you see any language barriers at our Faculty? – What about outside the Faculty?
.....
.....
.....
- 三. How is it difficult at school, in the city, in a shop for you to get the information which are you asking for?
.....
.....
.....
- 四. Do you see any barriers in processes at our Faculty? (processes means organization of classes, schedule times, start and end of classes etc.)
.....
.....
.....

Dotazník č. 2

第二问卷

- 一. Do you see any differences between your Chinese and Czech mentality/behavior?
.....
.....
.....
- 二. Which habits in Czech Republic do you like the most? Which habits you don't like?
.....
.....
.....

Příloha č. 4/2

Dotazník č. 3

第三问卷

- 一. Do you see any differences from reality in comparison to how our Faculty was presented in China?

.....

.....

.....

- 二. How do you perceive your own Buddy? Is he helpful?

.....

.....

.....

Příloha č. 5/1

Dotazník online dotazování

问卷为EkF的中国学生

Dear Friend,

My name is Martin Legart, I'm studying Marketing&Business at EkF VŠB-TUO and this is my questionnaire, which will have an impact on my bachelor thesis. I would like to politely ask you to spend a few minutes and fill in your true answers, please, to complete this questionnaire, which will help me as the next input for my research connected to my bachelor thesis called "Analysis of Cultural Barriers Perceived by Chinese Students."

Your answers have BIG VALUE for me and should have an impact on your students' life.

The questionnaire is absolutely anonymous!

NOTES:

EACH QUESTION HAS ONLY 1 RIGHT ANSWER

BUT YOU MAY CHOOSE MORE ANSWERS BY THE QUESTION, WHERE IT IS EXPLICITLY WRITTEN IN THE HEAD OF QUESTION LIKE: "(You may choose more than 1 answer)"

AT THE QUESTION NUMBER 14 PLEASE EVALUATE LISTED SERVICES ON THE SCALE FROM 1 to 6, WHERE 1 MEANS EXTREMELY SATISFIED AND 6 MEANS UNSATISFIED

IF YOU ARE NOT ALREADY LIVING IN DORMITORY, PLEASE FILL THE QUESTIONS CONNECTED TO DORMITORY OR DORMITORY SERVICES LIKE YOU ARE LIVING THERE, BECAUSE I THINK YOU HAVE EXPERIENCE WITH IT FROM THE START OF STUDYING AT VSB-TUO

谢谢你很多!
馬金

*Povinné pole

1. Are you a student of Faculty of Economics VSB-TUO, who comes from Hubei University of Technology? *

- ☐ 1.1 Yes
- ☐ 1.2 No

Příloha č. 5/2

*2. Which year-class do you currently attend to? **

- ☐ 2.1 3rd year of Bachelor Studies
- ☐ 2.2 1st year of Master Studies
- ☐ 2.3 2nd year of Master Studies

*3. Where do you live? **

- ☐ 3.1 Dormitory VSB-TUO in Poruba
- ☐ 3.2 Private room rented (room or flat)

*4. In which of the following EkF-institutions and main VSB-TUO-institutions do you see any communication, language problems with staff? **

(You may choose more than 1 answer)

- ☐ 4.1 EkF's Library
- ☐ 4.2 EkF's Study-room
- ☐ 4.3 Main Copying-centre-window at main EkF's hall (building A)
- ☐ 4.4 EkF's Porter's Lodge at building A
- ☐ 4.5 EkF's Porter's Lodge at building E
- ☐ 4.6 EkF's Snack-bar at building A
- ☐ 4.7 EkF's Snack-bar at building E
- ☐ 4.8 EkF's Cloak-room at building A
- ☐ 4.9 EkF's Cloak-room at building E
- ☐ 4.10 VSB-TUO Dormitory offices, porter's lodges etc. in Poruba's Campus
- ☐ 4.11 VSB-TUO Menza in Poruba's Campus
- ☐ 4.12 Menza in Ostrava's Downtown
- ☐ Jiné:

Příloha č. 5/3

*5. Which of the followings listed bellow would you prefer to be translated to English version? **

(You may choose more than 1 answer)

- ☐ 5.1 Navigation arrows, signs, tables in EkF's buildings
- ☐ 5.2 Signs with names of EkF's departments
- ☐ 5.3 Teacher's identification name-cards next to the door
- ☐ 5.4 Price list of Copying-centre-window at main EkF's hall (building A)
- ☐ 5.5 Food menu at EkF's Snack-bars
- ☐ 5.6 EkF's Library door-sign and navigation signs inside
- ☐ 5.7 EkF's Study-room door-sign and navigation signs inside
- ☐ 5.8 EkF's Reading-room door-sign and signs inside
- ☐ Jiné:

*6. Which hour of the day would be suitable for you to have lunch-break? **

- ☐ 6.1 Around 10 o'clock
- ☐ 6.2 Around 11 o'clock
- ☐ 6.3 Around 12 o'clock
- ☐ 6.4 Around 13 o'clock
- ☐ 6.5 Around 14 o'clock

7. How long lunch-break would you prefer to have?

- ☐ 7.1 30-60 分钟
- ☐ 7.2 60-90 分钟
- ☐ 7.3 90-120 分钟

*8. How would you welcome to have a possibility to heat-up your meal at school? **

- ☐ 8.1 Extremely welcomed
- ☐ 8.2 Very welcomed
- ☐ 8.3 Not very welcomed
- ☐ 8.4 Not at all welcomed

Příloha č. 5/4

*9. Which of the following equipment listed below would you welcome to have access to? **

(You may choose more than 1 answer)

- ☐ 9.1 Microwave oven
- ☐ 9.2 Electric kettle for boiling water
- ☐ 9.3 Aqua-bar-stand for hot and cold water
- ☐ Jiné:

*10. Which of the following lecture/tutorial-length is better for you to stay focused on the subject matter? (Means to maintain your attention during the lecture/tutorial) **

- ☐ 10.1 Fulltime 90 min
- ☐ 10.2 90 min with some break
- ☐ 10.3 Less than 90 min without break

*11. Which of the following combination of classes-organization would you prefer? **

- ☐ 11.1 All classes with my country natives
- ☐ 11.2 Mixed classes - some of the classes with international (or Czech) students and some with my country natives
- ☐ 11.3 All classes with international students

*12. How are you satisfied with EkF-teacher's English level of proficiency? **

- ☐ 12.1 Extremely satisfied
- ☐ 12.2 Very satisfied
- ☐ 12.3 Not very satisfied
- ☐ 12.4 Unsatisfied

*13. Do you understand to what is the teacher talking about? **

- ☐ 13.1 Always
- ☐ 13.2 Often
- ☐ 13.3 Sometimes
- ☐ 13.4 Seldom
- ☐ 13.5 Never

Příloha č. 5/5

14. How are you satisfied with services offered at: *

(Please evaluate each service on the scale from 1 to 6 as you feel it -> 1 means EXTREMELY SATISFIED, 6 means UNSATISFIED)

	1	2	3	4	5	6	No experience
14.1 Dormitory in Poruba's Campus	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
14.2 Menza in Poruba's Campus	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
14.3 Main Library in Poruba's Campus	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
14.4 Gyms etc. in Poruba's Campus	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
14.5 Menza in Ostrava's Downtown	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
14.6 EkF's Library	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
14.7 EkF's Study-room	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
14.8 EkF's classrooms	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
14.9 EkF's rest places	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

15. 你的性别是: *

- ☐ 15.1 女
☐ 15.2 男

16. 你今年多大年纪了? *

16.3 22岁

16.1 小于20岁

16.2 21岁

16.3 22岁

16.4 23岁

16.5 24岁

16.6 大于25岁

17. 你的名字是什么名字? *

Příloha č. 5/6

17. 你的家乡是什么名字? *

18. 你的老家是哪? (省、区、市) *

18.17 湖北
18.2 天津
18.3 河北
18.4 山西
18.5 内蒙古
18.6 辽宁
18.7 吉林
18.8 黑龙江
18.9 上海
18.10 江苏
18.11 浙江
18.12 安徽
18.13 福建
18.14 江西
18.15 山东
18.16 河南
18.17 湖北
18.18 湖南
18.19 广东
18.20 广西
18.21 海南

不要告诉更多给这个问卷?

Formuláře Google neposílejte hesla.

19. 你想要不要告诉更多给这个问卷?

Odeslat

Nikdy přes Formuláře Google neposílejte hesla.

Používá technologii
Google Drive

Obsah není vytvořen ani schválen Googlem.

[Nahlásit zneužití](#) - [Smluvní podmínky služby](#) - [Další smluvní podmínky](#)